

ΠΕΛΕΚΑΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

Ὡσπερ Πελεκάν, τετρωμένος τὴν πλευ-
ράν σου, Λόγε, σοὺς θανόντας παῖδας ἐ-
ζώωσας, ἐπιστάξας ζωτικὸὺς αὐτοῖς κρουνοὺς.

Ἄπὸ τὸν ὄρθρο τοῦ Μ. Σαββάτου.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	σελ.
Ἀπολυτίκιο Ἁγίου Ἱεροθέου	2
Τάσου Βαλαδώρου	Ὁ Ἅγιος Σεραφεῖμ τοῦ Σαρόβ καί τά ζωά 2
Γ. Γέργκενσεν	Ἡ ποιητική ἀποστολή τοῦ Ἁγ. Φραγκίσκου 6
Φ. Ταγκόρ	Ὁ κορυθαλός (ποίημα) 7
Φ. Γκαρθία Λόρκα	Τραγούδι τοῦ δρόμου (ποίημα) 8
Ρ. Ταγκόρ	Σκέψεις 8
Η. Κλωντέλ	Τό ἔλεος 9
Βυάσα	Σ' ὅλα ὅσα ζοῦν (ποίημα) 9
Λά Μπρυγέρ	Γιατί; 10
Α. Τέννυσον	Ξεριζωμένο λούλουδο (ποίημα) 10
Π. Πρεβελάκη	Στ' ὄνομα τοῦ Χριστοῦ 10
Ν. Βρεττάκου	Τό βάθος τῆς σταγόνας (ποίημα) 12
Μαρ. Οἰκονόμου	Πολέμης 13
Ι. Πολέμη	Τά δύο δάκρυα (ποίημα) 14
Μπλαίζ Πασκάλ	Ἀπό τοὺς "Στοχασμούς" 15
Ζάν Ζάν Ρουσώ	Ἀποσπάσματα ἀπό ἔργα του 16
Ζ. Μαμαλάκη	Ὁ Μαίτερλινγκ καί ἡ μοίρα 17
Μωρίς Μαίτερλινγκ	Ὁ σοφός καί ἡ εἰμαρμένη 19
Καλ. Κουτσογιάννη	Ἡ ἐλευθερία τῆς θελήσεως 21
Ἀγλ. Ζάννου	Ἡ ἀρετή τῆς καρδιάς 22
Ρ. Ταγκόρ	Ὁ Καμπιρ 25
Δ. Καπετανάκη	Οἱ θεοὶ δέν πέθαναν 26
Μελισσάνθης	Στή χώρα φτάσαμε τῶν Κιμμερίων (ποίημα) 27
Δημ. Θεοδωρίδη	Χινόπωρο (ποίημα) 28
Λεόν Ντενι	Τό γῆρας 29
Δημ. Θεοδωρίδη	Ἦρθε ὁ καιρός (ποίημα) 32
Τάσου Βαλαδώρου	Γοτθικά βιτρώ 33
Ἀγλ. Ζάννου	Ὁ "Λόενγκριν" τοῦ Βάγκνερ 34
Ρυουνοσοῦκε	Ἀκουταγκάβα Ἡ αραχνοκλωστή 38
Τσουάνγκ-τζού	Τά ἄλογα τοῦ Πό Λό 41
Λάο-τσέ	Ἀποσπάσματα ἀπό τό "Ταό Τέ Τσίγγκ" 41
Ἄγγ. Σιλέσιον (Γ. Σέφφλερ)	Ἡλιος κ' ἐγώ (ποίημα) 42
Χ. Τζ. Ουέλς	Ἡ ἱστορία τοῦ Γκαουτάμα 42
Ἐρυθροδέσμων Β.	Ἀμερικῆς Ἡ δυνατὴ φωνή (ποίημα) 43
Ἄλντος Χάξλεϋ	Ἡ προαιώνια φιλοσοφία 44
Λαμπη Λούκου	Υπάρχει ἐνότητα; 46
Τάκη Βαρβιτσιώτη	Νύχτα φυχή τοῦ Νοέμβρη (ποίημα) 48
Ἐκδόσεις "Θύρσος"	48

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

ΧΑΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 26 (ΙΣΟΓΕΙΟΝ)

ΑΘΗΝΑΙ

Υπεύθυνος Συντάξεως Ἄγλ. Ζάννου Χαρ. Τρικούπη 26

Υπεύθυνος Τυπογραφείου Ν. Παναγόπουλος Ἄγ. Κωνσταντίνου 14

Διανέμεται δωρεάν

Ἄριθ. Δελτ. 16 Φθινόπωρο 1962

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1962-1963

Στοά Πλάτων. 1η καί 3η Τρίτη τοῦ κάθε μήνα. Ὁμιλίες μέ διάφορα θέματα.

Στοά Ἀραντεηλ. 2η καί 4η Τρίτη τοῦ κάθε μήνα. Πιλιές ὁμιλίες τοῦ ἀλησμόνητου ἀδ. Δημ. Νομικοῦ.

Στοά Δημόκριτος, 1η καί 3η Παρασκευή τοῦ κάθε μήνα. Συνέχεια τῆς μελέτης τοῦ βιβλίου τῶν Γνωστικῶν "Πίστις-Σοφία".

Στοά Μπέζαντ 2η καί 4η Παρασκευή τοῦ κάθε μήνα. Συνέχεια τῆς Θεοσοφικῆς διδασκαλίας.

ΝΕΑ ΕΚΔΟΣΗ " ΘΥΡΣΟΣ "

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ Καλλιόπης Κοιτσογιάννη "Θεοσοφικά ὁμιλίαί " τεύχος Β' ὄρχ. 20.

Περιεχόμενα: Ὁ Πλάτων καί ἡ θρησκεία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ὁ Πλάτων, ἡ σχολή του καί ἡ διδασκαλία του. Ἐλευθέρα θέλησις.

Πνευματισμός καί Θεοσοφία. Ἡ Ἄννη Μπέζαντ (ὁμιλία πού δόθηκε γιά τά ἐκατό χρόνια ἀπό τή γέννηση τῆς μεγάλης Θεοσόφου).

Ἀπόσπασμα ἀπό τήν ὁμιλία Ἐλευθέρα θέλησις δημοσιεύεται στή σελ. 21 μέ τόν τίτλο " Ἡ ἐλευθερία τῆς θελήσεως".

Καί στό φετινό τό φθινοπωρινό τεύχος του ὁ Πελεκάν ἀφιερώνει μερικές σελίδες στους νεώτερους ἀδελφούς μας, τά ζῶα, καί στους πρεσβύτερους ἀδελφούς μας, πού τῆς ἀγιοσύνης τους ἡ ἀχτινοβολία τ' ἀγκαλιάζει προστατευτικά, τά ἐξημερώνει καί τά ἐξυψώνει.

Τό Δελτίο μας τοῦ φθινόπωρου τοῦ 1962 ἀφιερώνεται γενικά στήν καλοσύνη, στή συμπόνια καί στήν ἀγάπη, πού ἡ δύναμή τους μεγαλώνοντας πάει ν' ἀγκαλιάσει ὅλα ὅσα ζοῦν.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟ (Β') ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΕΡΟΘΕΟΥ

Τόν Παύλου μαθητήν τε καί τῆς οἰκουμένης διδάσκαλον,
τόν τῶν Ἀθηναίων ἱεράρχην καί κήρυκα τῆς πίστεως,
τόν μέγαν καί πάνσοφον, πιστοί, ἐκφάντορα τῶν μυστηρίων
τοῦ Χριστοῦ, Ἱεροθέον ἐν ὕμνοις χρεωστικῶς
ἀνευφημήσωμεν ἅπαντες τόν βλύσαντα ὡς νάματα
ἡμῖν διδάγματα ἔνθεα σαφῶς καί Θεόν τῷ βίῳ
εὐφραίνοντα, τόν μόνον πολυέλεον.

Ο ΑΓΙΟΣ ΣΕΡΑΘΕΙΜ ΤΟΥ ΣΑΡΟΒ ΚΑΙ ΤΑ ΖΩΑ

Στήν Ὁρθόδοξη Ἀνατολική παράδοση εἶναι πολύ συνηθισμένο
πρᾶγμα οἱ ἅγιοι καί οἱ ἀναχωρητές νά ζοῦνε μαζί μέ διάφορα ἄ-
γρια ζῶα. Ἡ ἀγιότης τους, πού ἀκτινοβολεῖ, ἔχει ἐξημερώσει
τέλεια τά ζῶα αὐτά. Τά ζῶα αὐτά κατά κάποιον τρόπο συμμετέχου-
νε στήν ἀγία ζωή τῶν ἀσκητᾶδων, πού τά προστατεύουσε καί ἔ-
χουν ἐνωθεῖ μ' αὐτά μέ τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, πού δέν κάνει διά-
κριση στά δημιουργήματά της.

Ἡ ἔνωση τῶν ἁγίων αὐτῶν ἀνθρώπων μέ τά ζῶα, καί μάλιστα μέ
τά ἄγρια ζῶα, εἶναι ἓνα ἔργο πού βασίζεται στήν ἀρχή τῆς συμ-
πραξίας τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἐμπνευσμένου ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα, στό
ἀναγεννητικό καί ἀπολυτρωτικό ἔργο τῆς Θείας Προνοίας, πού
ἐνεργεῖ, ἐργάζεται ἀέναον γιά νά υψώσει ὄχι μόνον τόν ξεπεσμέ-
νο ἄνθρωπο, ἀλλά καί ὅλη τή δημιουργία μέσῳ τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ
Ἀπόστολος Παῦλος λέγει πῶς μαζί μέ τόν "ἄνθρωπο" συστενάζει
καί συνοδύνει: "ἡ φύση ὁλόκληρη καί πῶς ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἔλευ-
θερωθεῖ ἀπό τή δουλεία τῆς ἴδιας τῆς ἀτέλειάς του - πού τήν
ονομάζει δουλεία τῆς φθορᾶς - θά ἐλευθερωθεῖ καί ὅλη ἡ δημι-
ουργία ἀπό τό νόμο τῆς ἐτερότητας καί τῆς φθορᾶς καί ὅλοι θά
ζοῦν σέ μιά ἐνότητα μέ τή θεότητα καί θά γίνουσε πραγματικά
παιδιά τοῦ Θεοῦ.

Κατά τήν ἑσωτερική παράδοση τοῦ ὀρθόδοξου ἀνατολικοῦ χρι-
στιανισμοῦ τά ζῶα ἀκολουθήσανε τήν πτώση τοῦ ἀνθρώπου. Ὅπως
ὁ ἄνθρωπος ἔχασε τίς πρωταρχικές θεῖες ἀρετές του καί ἔχει
γίνει ἓνα κομμάτι τῆς ὑλικῆς ξεπεσμένης φύσης, ἔτσι καί τά
ζῶα ἔχασαν πολύτιμες ιδιότητες τῆς ὑπερῆς τους. Ἀπό τήν ἄ-
ποψη ὁμως τῶν ἐκδηλώσεων, τόν ἄνθρωπο τόν χαρακτηρίζει ἡ πνευ-
ματική ἀρετή τῆς σύλληψης καί τῆς φαντασίας, ἐνῶ τά ζῶα τά
χαρακτηρίζει ἡ ιδιότητα τῆς αἰσθητικότητας καί τῆς συναίσθη-
σης.

Κατά τή χριστιανική αὐτή ἀντίληψη τά ζῶα συμπληρώνουν τήν
ἄνοδο καί τήν ἀποκατάσταση τοῦ ἀνθρώπου καί εἶναι ἐπιδεκτικά
ἐξέλιξης.

Ὁ πρῶτος πού πραγμάτωσε τό " μ έ γ α έ ρ γ ο " τῆς σωτηρίας τῶν ζῶων ἀπό τόν " κ α τ α κ λ υ σ μ ό " - πού σημαίνει τό χάσιμο τῆς εἰδητικῆς κατάστασης ἑνός ὄντος μέσα στή δημιουργία καί τή συνταύτισή του μέ τό πρωτόγονο χάος- εἶναι ὁ Δίκαιος Νῶε. Ὅλα τά εἶδη, σάν ἓνα γένος, τά κλείνει μέσα στήν "Κ ι β ω τ ό", κλείνεται καί αὐτός μέ τή γενιά του καί ὅλοι "σ ώ ζ ο ν τ α ι".

Οἱ ἅγιοι τῆς Ὁρθόδοξης Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλά καί τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας οἱ ἅγιοι, ἀγαποῦνε, προστατεύουνε καί ἐξελίσσουνε τά ζῶα. Μέσα στήν ἀκτινοβολία τῆς προσωπικῆς ἐξέλιξης τῶν ἁγίων ζοῦνε τά ζῶα καί βρίσκουνε τό χαμένο ἐξ αἰτίας τοῦ πρώτου ἀνθρώπου παράδεισό τους. Ἡ τελειότητα τοῦ ἀνθρώπου γίνεται ἀπαραίτητη σάν " κ ό σ μ ο ς " γιά τήν ἀνόρθωση τοῦ ζῶου καί τοῦ ξαναχαρίζει τίς χαμένες ἀπό τήν πτώση ἀρετές. Ἐνα τέτοιο χαρακτηριστικό παράδειγμα εἶναι ὁ Ἅγιος Σεραφεῖμ τοῦ Σαρόβ, πού εἶναι σύγχρονος σχεδόν ἅγιος καί ἔζησε πρίν ἀπό 130 χρόνια στή Ρωσσία.

Ὁ Ἅγιος Σεραφεῖμ γεννήθηκε τό 1759 στό Κούρσκ. Ἦταν ἐγγιός ἑνός πλούσιου ἐπιχειρηματία καί στά μικρά του χρόνια ἔζησε μέ πολλή ἄνεση στό πατρικό σπίτι. Ἀλλά ἀπό μικρός εἶχε μέσα του τή φλόγα τῆς ἐξέλιξης τοῦ πνευματικοῦ ἑαυτοῦ του καί μιά μέρα ἄκουσε στήν Ἐκκλησία τό Εὐαγγέλιο πού λέγει ὁ Χριστός: "ζητεῖτε καί δοθήσεται ὑμῖν, κρούετε καί ἀνοιγήσεται". Ἀλλά πῶς θά γίνει αὐτό τό πρᾶγμα, πού πίστεφε ἀπόλυτα ὅτι εἶναι ἔτσι; Σμβουλευτήκε ἓνα μοναχό ἀπό κείνους πού χωρίς στέγη καί ὑπάρχοντα περιπλανιόντουσαν τότε στήν ἀχανῆ Ρωσσία μέ μόνο ἐφόδιο καί στήριγμα καί ὀδηγό στή ζωή τους τήν ἀδιάκοπη προσευχή πού εἶχαν πάντα στά χεῖλια τους: "Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱέ τοῦ Θεοῦ ἐλέησόν με". Αὐτός τοῦ εἶπε πῶς μόνο μέ τή νοερή προσευχή τή "ν ή ψ η", δηλαδή τό ξύπνημα τοῦ καλύτερου πνευματικοῦ ἑαυτοῦ του, θά ἀπολάβει τά πνευματικά ἀγαθά πού δίνει ἄφθονα ὁ Χριστός σ' αὐτούς πού ζητᾶνε καί "κρούουν".

Ἔτσι, σέ ἡλικία δεκαεννιά χρόνων, μπῆκε σά μαθητευόμενος στό Μοναστήρι τοῦ Σαρόβ. Ἐκεῖ ἔδειξε μεγάλη ἐγκράτεια, ταπεινοφροσύνη, ἀπλότητα ψυχῆς καί πραότητα καί ἔτσι, σέ ἡλικία εἰκοσιεπτά χρόνων, χειροτονήθηκε μοναχός καί ὅταν ἔγινε τριανταεξέτη χρόνων πῆρε τό χρεῖσμα τοῦ ἱερέα. Ἀπό τό 1794 ὡς τά 1804 ἀποσύρθηκε μόνος μέσα στήν καρδιά τοῦ ἀπέραντου δάσους τῆς Γιούλας. Ἦθελε ἐκεῖ, στήν ἀπόλυτη γαλήνη, μέ συντροφιά μόνο τά πουλιά, τά ἄγρια θηρία καί τά ζούδια τοῦ δάσους, νά πραγματώσει μέσα του τήν κατάσταση τῆς σταθερῆς καί πραγματικῆς εἰρήνης τῆς ψυχῆς καί νά στερεώσει μέ σταθερό καί βέβαιο τρόπο τήν ἐπιστή του μέ τόν ἀόρατο πνευματικό κόσμο. Ἐκεῖ μόνος του ἐστίαζε μιά μικρή καλύβα μέ ξύλα καί ζοῦσε στήν ἀπόλυτη γαλήνη μέ τή συντροφιά τῶν ἀγριμιῶν τοῦ δάσους. Λύκοι καί τσακάλια

καί ἄγριες ὑαίνες καί ἀλεπουδες καί ἀρκουδες ἐρχόντανε κάθε μέρα καί κάθε νύχτα κοντά στόν ἅγιο, πού διαρκῶς προσευχότανε, τοῦ κάνανε συντροφιά καί μοιραζόντουσαν μαζί του τό ξερό κομμάτι τοῦ φρυγανισμένου φωμιοῦ πού ἔτρωγε.

Όλα αὐτά τά ἀγρία θηρία κοντά στήν ἀγίασμενη ἀτμόσφαιρα τοῦ ἁγίου, μέ τήν αἰσθαντικότητά τους ζούσανε μιά καινούργια ζωὴ ἀγνότητος. Χάνανε τήν ἀγριάδα, πού εἶναι μιά ἐναντία ιδιοτήτα τῆς ἀγαθότητος καί πού τήν ἔχουνε ὄχι μόνο τά ἀγρία θηρία, ἀλλά καί οἱ ἀνεξέλικτοι ξεπεσμένοι ἄνθρωποι, καί ξαναβρίσκανε μέσα στήν ἀληθινὴ ἀγαθότητα καί ἀγάπη, πού τοὺς ἔδινε ὁ ἅγιος, τὴ χαμένη δική τους ἀγαθότητα. Μέσα στὴ σφαίρα τῆς ἐνεργείας τῆς ὑλικῆς του ὑπαρξῆς ὁ Ἅγιος Σεραφεῖμ δημιουργοῦσε τὴ νέα Κιβωτὸ τοῦ Νῦε καί τά ἀγρία ζῶα γινόντουσαν ἀγαθὰ καί ἡμερα. Τῆ σκληρῆ ἀγριάδα τὴ μεταστοιχείωνε σὲ γλυκειὰ συναίσθηση. Όλα τά ἀγρίμια τοῦ δάσους μέσα στήν ἀγάπη τοῦ ἀσκητῆ ζούσανε τό χαμένο παράδεισό τους. Μιά ἀγρία ἀρκουδά εἶχε γίνεϊ τόσο ἡμερη πού σάν ἄνακο ἀρνάκι ἔμενε πάντα κοντά στόν ἅγιο καί τόν ἀκολουθοῦσε κάνοντάς του συντροφιά στίς περιπλανήσεις του μέσα στό δάσος.

Στίς 12 τοῦ Σεπτέμβρη τοῦ 1804 μερικοὶ κακούργοι νομίσανε ὅτι ὁ ἅγιος εἶχε κρυμμένα χρήματα καί παραφύλαξαν κοντά στήν καλύβα του. Πρῶτα σκοτώσανε τὴν ἄνακη ἀρκουδά του, πού κοιμότανε ἀμέριμνη στήν πόρτα τῆς καλύβας. Ἐπειτα μπῆκαν μέσα καί ἄρχισαν νά χτυπᾶνε ἀλύπητα τόν ἅγιο γιὰ νά τόν ἀναγκάσουνε νά τοὺς πεῖ πού εἶχε κρυμμένα τά χρήματα. Ὁ Σεραφεῖμ ἄνακα δέχτηκε τά χτυπήματα καί δέν ἔκανε τίποτα ἄλλο παρά νά παρακαλεῖ μέσα ἀπὸ τά σφιγμένα ἀπὸ τόν πόνο χεῖλια του, γιὰ νά βοηθήσει ὁ Θεὸς τοὺς κακούργους.

Μιά ἐβδομάδα ἔμεινε μισοπεθαμένος ὁ ἅγιος, γεμάτος πληγές, καί τέλος περαστικοὶ ὁδοιπόροι φτάσανε στήν καλύβα καί βρῆκανε τό Σεραφεῖμ νά ζεῖ ἀκόμα. Τοὺς εἶχανε τραβήξει τὴν προσοχή οἱ θρηνώδικες φωνές καί τά λυπητερά οὐρλιάσματα τῶν ἀγριμιῶν τοῦ δάσους, πού θρηνοῦσαν γιὰ τά παθήματα τοῦ ἀγαθοῦ ἐρημίτη προστάτη τους.

Ἀπὸ τότε ὁ ἅγιος μεταφέρθηκε στό Μοναστήρι καί σακατεμένος ἔζησε τὴν υπόλοιπη ζωὴ του.

Χίλιες μέρες ἔμεινε πάνω σὲ μιά πέτρα κατὰ τό σύστημα πού ἐφαρμόζανε οἱ στυλίτες ἀσκητές. Διαρκῶς γονατιστός προσευχότανε καί κατέβαινε πολὺ λίγο γιὰ νά πάρει λίγη τροφή καί νά ἀναπάφει γιὰ λίγο τό τραυματισμένο σῶμα του. Όλο τὸ ἄλλο καιρὸ τῆς ζωῆς του τόν πέρασε μόνος μέσα στό κελλί του, ἓνα κελλί χωρὶς κρεβάτι καί θέρμανση, μέ μόνα ἔπιπλα ἓνα τραπέζι, ἓνα καντηλι, πού ἔκαιγε συνεχεῖα μπροστά στήν εἰκόνα τῆς Παναγίας Ἐλεούσας, καί τὴν Καινὴ Διαθήκη, πού καθημερινὰ διαβάζε. Πάντα γονατιστός μπροστά στήν Παρθένα μέ

τά μάτια μισόκλειστα, γιατί είχαν ανοίξει τα αληθινά μάτια της ψυχής του, ο Σεραφείμ διαρκώς, συνεχώς, αδιάκοπα, προσευχότανε. Δέ μπορούσε πιά νά περπατήσκει γιατί τά γηρατειά έκαναν τά σακατέματα του σώματός του πιο σκληρά και τον καταπονούσανε. Κάθε Κυριακή μετά τή Θεία Λειτουργία έρχότανε ο ιερέας και του έδινε τά άχραντα μυστήρια. Αυτό του έδινε υπέρτατ η εύτυχία.

Στίς 25 του Νοέμβρη του 1825 παρουσιάστηκε η Μεγάλη Παρθένα, η Θεοτόκος, μαζί με τους άγιους Πέτρο της Ρώμης και Κλήμη της Αλεξάντρειας, και του μεταδώσανε ύψηλά άπόρητα του πνευματικού κόσμου της δημιουργίας. Έτσι τελειώθηκε πνευματικά ο άγιος. Από κείνη τήν ημέρα αρχίζει νά δέχεται στο κελλί του όλους τους ανθρώπους και νά τους ευεργετεί με κάθε τρόπο. Θεραπείει αρρώστους, κάνει καλά δαιμονισμένους και τους ξυπνάει από τό λήθαργο της παραφροσύνης. Παρηγορεί τους πονεμένους, δυναμώνει τους αδύνατους, φωτίζει τους σκοτισμένους. Γενικά γίνεται πηγή ευεργεσίας, φωτισμού και υγείας και δίνει σ' όλους πού τον πλησιάζουν τήν αληθινή χαρά. Έκείνο πού χαρακτηρίζει αυτή τήν περίοδο της δράσης του άγίου είναι ότι έξημερώνει τά θηριώδη ένστικτα των ανθρώπων και άφαιρεί από αυτούς τά πικρά και θανατηφόρα δηλητήρια μιās χυδαίας και ξεπεσμένης ζωής.

Ερώτησε κάποτε ένας διανοούμενος τον άγιο με τί τρόπο κατορθώνει και πετυχαίνει αυτά τά τόσο θαυμαστά πράγματα.

- Μά είναι πολύ άπλό πράγμα, χαρά μου, του είπε. Τά πάντα κάνει ο άνθρωπος και όλα τά πραγματοποιεί και τά αδύνατα τά κάνει γά "γ ί ν ο ν τ α ι" δυνατά με τή χάρη του Αγίου Πνεύματος. Αρκεί νά μπορέσει ο άνθρωπος νά ένωθεί μ' αυτό και νά ζει μέσα στη σφαίρα της θειϊκιάς του ακτινοβολίας.

Λίγο προτού φύγει από τον κόσμο τουτο ο άγιος, του παρουσιάστηκε πάλι η Παρθένα και με άφατη στοργή του έδωσε στο μέτωπο τό τελικό φίλημα της αγάπης. Ο άσκητής κατάλαβε πώς αυτή η εύτυχία ήτανε τό τέρας του πόνου, πού έδωσε σ' αυτό τό πονεμένο και ταλαιπωρημένο σαρκίο του τό ξεκίνημα για μιά νέα (καινή) ζωή με τό νέο πνευματικό σωμα.

Ξαναβρίσκει τή χρυσή βασιλεία του Κρόνου κατά τον Ησίοδο, όπου οι άνθρωποι από τήν πολλή αγαθότητα του Πρεσβύτατου Θεού και τή δική τους αγαθότητα ξαναγεννιούνται άφοῦ κοιμούνται για λίγο... Πετάνε τό φθαρμένο σκήνωμα και με πυρήνα τήν άφθαρτη φυχή τους ξαναξυπνουν με νέο σωμα σε μιά νέα (χ ρ υ σ ή) ζωή.

Έτσι έκανε και ο Άγιος. Καλεϊ τον ιερέα. Δέχεται για τελευταία φορά στο γήινο κόσμο τό μυστήριο της Αγάπης του Χριστού, τή Θεία Ευχαριστία, κατασπάζεται όλους τους αδελφούς, ξαπλώνεται στο πάτωμα του κελλιού του, σταυρώνει τά χέρια του, προσφέρει τίς τελευταίες λέξεις της νοσηρής προσευχής του και κ ο ι μ ᾶ τ α ι " Έθνησκον δέ ώσθ' ύπνῳ δεδμημένοι" (Ησίοδος).

Η ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ ΤΗΣ ΑΣΙΖΗΣ

Ν' ανυψώνεις τίς ψυχές στόν ούρανό μέ τό τραγούδι καί τίς ποιητικές μεταφορές, νά πηγαίνεις από πόρτα σέ πόρτα τραγουδώντας, τί όμορφο καί χαρούμενο χρέος νά ύπηρετεῖς τόν Κυριο. Νά τί εἶχε ἐπιχειρήσει ὁ ἴδιος ὁ Φραγκίσκος στήν Ασίζη καί τήν ποιητική τούτη ἀποστολή μεταβίβασε στούς ἀδελφούς του.

Δέν ξέρεις λοιπόν, ἀγαπημένε μου ἀδελφέ, ἔλεγε ὁ ἀδελφός Αἰγίδιος, πώς ἡ ἅγια Μετάνοια, ἡ ἅγια Ταπεινοφροσύνη κι ὁ ἅγιος Ἐρωτας κ' ἡ ἅγια Εὐσέβεια κ' ἡ ἅγια Χαρά καθιστοῦν τήν ψυχή τέλεια καλή καί τέλεια εὐτυχημένη;

Πολλοί εἶταν στόν καιρό τοῦ Φραγκίσκου ἐκεῖνοι πού δέν τό ἤξεραν καί νά γιατί οἱ "καραγκιόζηδες τοῦ Θεοῦ" σκορπίστηκαν στόν κόσμο γιά νά τραγουδοῦν τίς ἀλήθειες αὐτές καί νά τίς φυτεύουν ὡς τά βάρη τῆς καρδιάς.

...Τό τάγμα ἀληθινά δέν εἶχε καμμιά ταχτική ὀργάνωση, τί ἄλλως τε εἶχε νά ὀργανώσει; "Δέν παίρνουν μαζί τους γιά τό δρόμο μήτε σακκούλα, μήτε ἔχουν τσέπες, μήτε φωμί, μήτε χρήματα στή ζώνη τους, μήτε σαντάλια στά πόδια... Δέν ἔχουν μήτε μοναστήρια μήτε ἐκκλησίες μήτε καμμιάς λογῆς περιουσία, τίποτα ὅπου νά γύρουν ν' ἀναπαυτεῖ τό κεφάλι τους. Δέ φοροῦν γούνα, μοναχά μάλλινα ράσα μέ κουκούλες καί δέν ξέρουν μήτε επανωφόρι μήτε πελερίνες μήτε κανένα ἄλλο φόρεμα. Ἄν κανένας τούς καλέσει σέ γεῦμα, τρῶνε καί πίνουν ὅ,τι τούς προσφέρουν. Τούς δίνουν κάτι ἀπό συμπόνια; ἀρνιοῦνται νά κρατήσουν τίποτα γιά τήν αὐριανή μέρα. Κι ὄχι μονάχα μέ τά λόγια τους παρά καί μέ τήν τελειότητα τῆς διαγωγῆς τους καί μέ τήν ἀγιότητα τῆς ψυχῆς τους παρασύρουν πολλούς ἀνθρώπους ἀπ' ὅλα τά κοινωνικά στρώματα νά καταφρονοῦν τόν κόσμο, νά παρατοῦν πατρίδα καί σπίτι καί τά μεγαλύτερα ἀγαθά γιά νά φορέσουν τό ράσο τῶν μικρῶν ἀδελφῶν καί τό σκοινί γύρα ἀπό τά νεφρά τους.

Γιά ἀνθρώπους πού ζοῦσαν τέτοια ζωὴ δέν ὑπάρχει καθόλου ἀνάγκη ἀπό πολλούς νόμους καί κανονισμούς. "Χρειάζονται τίποτα ἄλλο οἱ κορυδαλοί ἀπό μιά ρουφιά νερό τῆς πηγῆς κι ἀπό τήν τροφή πού μαζεύουν στά χωράφια γιά νά χυμηξοῦν πάλι φηλά στόν ἀγέρα καί νά κηλαδηθοῦν τόσο χαρούμενα τούς ὕμνους τους στό Θεό, πού εἶναι τόσο ωραῖοι πού οἱ ἀνθρώποι ἀναγκάζονται νά διακόψουν τίς ἐργασίες τους καί νά σηκώσουν τά μάτια;"

Γι' αὐτό ὁ ἀδελφός Φραγκίσκος ἀγαποῦσε πάνω ἀπ' ὅλα τά πουλιά τό σκορφατό κορυδαλό κ' ἔλεγε:

- Ὁ ἀδελφός μας ὁ κορυδαλός ἔχει κουκούλα σάν κ' ἐμᾶς κ' εἶναι ἓνα πουλάκι ὅλο ταπεινοσύνη, γιατί πηγαίνει πάντα στίς ἄκρες τοῦ δρόμου νά βρεῖ ἓνα σπυρί σιτάρι. Τά φτερά του ἔχουν τό ἴδιο χῶμα μέ τή γῆ καί μᾶς μαθαίνουν πώς δέν πρέπει νά φοροῦμε πολυχρῶμα καί ἀκριβά ρουχα παρά ἀπλά καί φτωχά.

Κι ὅταν χυμάει φηλά στον οὐρανό ὁ ἀδελφός μας ὁ κορυδαλός, ὑ-
μνεῖ τό Θεό μέ περίσια χάρη ὅπως ἔχουν χρέος νά κάνουν κ' οἱ
καλοί ἀδελφοί τοῦ τάγματος.

Γιοχάννες Γέργκενσεν (Johannes Joergensen). Ἀπό τό βί-
βλίο του " Ὁ ἅγιος Φραγκίσκος τῆς Ἀσίζης" Μετάφρ. Ν. Καζαντζά-
κη σελ. 174-175.

Ο ΚΟΡΥΔΑΛΟΣ

Τοῦ σιταροχωμμόφτερου κορυδαλοῦ
ἀκούγεται τό ταχινό τιτίβισμα
κι ὕστερα οἱ τρίλιες οἱ τρολλές του.
Πῶς πῆρε τό μαντάτο γιά τό λιόβγαλμα;
Ὁ μαῦρος δράκος τῆς νυχτιᾶς
τόν οὐρανό σφιχτοκρατάει ἀκόμα
μέσ στίς κουλῶρες του τίς κῶνες.
Δέ ροδοχάραξε ἡ αυγή.

Πές μου γαλιάντρα μου πῶς τά κατάφερε
καί πέρασε τῆς χαραυγῆς ὁ κήρυκας
ἀνάμεσα ἀπ' τῆς μαῦρης τῆς νυχτιᾶς τά διπλοσέντονα
κι ἀπό τή φυλλωσιά τοῦ δέντρου τῆς φωλιᾶς σου
κι ἦρθε σέ σένα;

Κανένας δέ σέ πίστεψε
ὅταν τιτίβιζες ταχύ ταχύ:
Πάει ἡ νυχτιᾶ, ὁ ἥλιος φτάνει.

Σύ πού κοιμᾶσαι ξύπνα.
Ξέσκεπος στάσου καί περίμενε
νά εὐλογηθεῖς ἀπό τό φῶς.
Χαρούμενα τραγούδησε τήν πίστη σου
μαζί μέ τόν κορυδαλό
τό σιταροχωμμόφτερο.

Γ. Τραγικό. Ἀπό τό "Φρουτομάζωμα". Λεύτερη ἀπόδ. Δ. Θεοδωροῦ.

ΕΔΩ ΕΔΩ

.... "Ἀκουσε ὁ Αἰγίδιος μιά τραγόνα νά γουργουρίζει στον κῆ-
πο.

- Ἀδελφή μου τραγόνα, τῆς εἶπε, θά μάθω ἀπό σένα πῶς νά
ὑπηρετῶ τόν Κύριο. Γιατί λές πάντα: "Κουά. Κουά." δηλαδή
'Εδῶ. 'Εδῶ. "κι ὄχι "Λά. Λά." δηλαδή 'Εκεῖ. 'Εκεῖ. Ναι, ἐδῶ
στή γῆ αὐτή, κι ὄχι ἐκεῖ στον οὐρανό πρέπει νά ὑπηρετοῦμε
τό Θεό. Ὡ ἀδελφή μου τραγόνα, τί ὠραῖα πού γουργουρίζεις.
Ὡ γιατί, γυιέ τοῦ ἀνθρώπου δέν παίρνεις παράδειγμα ἀπό τήν
ἀδελφή μας τήν τραγόνα;

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ

Σέ πεῖνο ἀνέβηκα μεγάλο
νά δῶ ποῦ πῆγε τ' ὄνειρό μου,
μά ἐγώ δέν εἶδα τίποτ' ἄλλο
ἀπό τόν κουρνιαχτό τοῦ δρόμου.

Σάν πᾶς τή στράτα-στράτα
τόν πόλεμο παράτα,
τόν πόλεμο παράτα
γιατί ὁ καιρός ἀνοίγει.

Στοῦ Κάστρου τήν παλιά τή βρῦση
σκοτώσανε ἕνα περιστέρι.
Πές μου ποιό μάτι θά δακρῶσει
καί ποιό θά τό ξεστάνει χέρι;

Τή στράτα-στράτα-στράτα
πάλι ὁ καιρός ἀνοίγει,
πάλι ὁ καιρός ἀνοίγει
κι ἀρχίζει τό κυνήγι.

Φύγε ἀπ τόν κάμπο περιστέρι
γιατί θά βγῶ κ ἐγώ κυνήγι,
κι ἂν ἀστοχήσει μου τό χέρι
θά 'ναι ἡ ζωή σου ἐσένα λίγη
κ' ἐμένα ἡ πίκρα θά μέ πνίγει.

Σάν πᾶς τή στράτα-στράτα
τόν πόλεμο παράτα,
γιατί ὁ καιρός ἀνοίγει
κι ἀρχίζει τό κυνήγι.

Φεντερίνο Γκαρθία Λόρκα. Λεύτερη ἀπόδοση Νίκου Γιάτσου.

*

Σκληροί 'ναι οἱ ἄνθρωποι, μά ὁ ἄνθρωπος εἶναι πονόφυχος.

Ραμπιντρανάθ Ταγκόρ. 'Από τά "Διαβατάρινα πουλιά".

Λεύτερη ἀπόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη.

Ὁ Θεός τό φῶς τῆς λάμπας τῆς ἀνθρώπινης περσότερο ἀγαπάει. Ἄ-
πό τό φῶς τῶν πιό μεγάλων ἀστεριῶν.

Ραμπιντρανάθ Ταγκόρ. 'Από τά "Διαβατάρινα πουλιά "

Λεύτερη ἀπόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη.

ΤΟ ΕΛΕΟΣ

Τό ἔλεος δέν εἶναι χαλαρή δωρεά ἀπ' τό περίσσεμα. Πάθος εἶναι σάν τήν επιστήμη.

Εἶναι ἀνακάλυψη, σάν τήν ἐπιστήμη πού ἐρευνᾷ τό πρόσωπ ὁ Σου μέσ στήν καρδιά τήν πλασμένη ἀπό Σένα.

"Ἄν ὅλα Σου τ' ἀστέρια τάχω ἀνάγκη, πόσο πιότερο ἔχω ἀνάγκη ὅλα μου τ' ἀδέρφια.

Δέ μούδωσες φτωχό νά θρέψω, μήτε ἄρρωστο νά δέσω τίς πληγές του.

Μήτε φωμί νά κόψω νά μοιράσω. Μά μούδωσες τό λόγο, πού γίνεταί δεχτός πιό πλέρια ἀπ' τό φωμί κι ἀπ' τό νερό. Καί τήν ψυχή τή διαλυτή μέσ στήν ψυχή.

Κάνε νά βγεῖ ὁ λόγος μεσαθέ μου καταπῶς βγαίνουν τά σπαρτά, πού πᾶνε καί φυτρώνουνε παντοῦ, ὡς καί μέσ στή μέση τοῦ δρόμου.

Ὡσάν τό δέντρο πού μέσ στήν ἄγρια του τήν ἄγνοια ἀπ' τόν καρπό του κέρδος δέν προσμένει μά δίνει ὅ,τι μπορεῖ.

Κ' εἶτε τόν κόβουν ἄνθρωποι τόν καρπό του εἶτε τά πουλιά τ' οὐρανοῦ, γιά καλό τόχει.

Κι ὁ καθέννας δίνει ὅ,τι μπορεῖ, ἄλλος φωμί κι ἄλλος τό σπόρο τοῦ φωμιοῦ.

Πῶλ Κλωντέλ. Ἀπό τίς "Πέντε μεγάλες ἰδέες. Μετάφρ. Μ. Οἰκονόμου.

Σ' ΟΛΑ ΟΣΑ ΖΟΥΝ

Ναί, τήν ἀγάπη καί τήν τρυφεράδα
δείχνει • καλός παντοτινά
σ' ὅλα ὅσα ζοῦν
στή γῆ, στή θάλασσα καί στόν ἀέρα,
πάνω καί κάτω—στά μικρά καί στά μεγάλα.

"Ἐχει ὁ καλός καρδιά πονετικιά
καί πάντα κάποια σκέψη εὐγενικιά
γιά κάθε τί.

Οἱ πράξεις του εἶναι καλές,
ἢ θέλησή του ἤπια
κ' ἔχει λαλιά γεμάτη καλωσύνη καί συμπόνια.

Πίστη δέν ἔχει κειός
πού δέ λυπᾶται καί δέ συμπονεῖ.
Πόσοι πολλοί δέν ζοῦν σάν νά ταν μοναχοί.
Σάν τοῦ ζητήσῃ τήν βοήθεια του,
πρόθυμα θά τή δώσει στον οχτρό του.

Ἀπό τή "Μαχαμπαράτα", Μετάφρ. Δημ. Θεοδοωρίδη.

ΓΙΑΤΙ;

"Αν εἶν' ἀλήθεια πῶς ἡ σπλαχνικότητα καί ἡ συμπόνια εἶναι
στροφή πρὸς τὸν ἑαυτό μας, πῶς αὐτή ἡ στροφή μᾶς βάνει στή
θέση τῶν δυστυχησμένων, γιατί τόσο λίγο ξαλάφρωμα ἀπὸ τῆ
δυστυχία τους νά βρίσκουνε σ' ἐμᾶς οἱ δυστυχησμένοι;

Λά Μπεργέρ

ΞΕΡΙΣΜΕΝΟ ΛΟΥΛΟΥΔΟ

Στοῦ τοίχου φύτεωσες τῆ χαρμάδα,
φτωχό, μικρό λουλούδι μου.
Ξεριζωμένο σέ κρατῶ στήν ἀπαλάμη μου.
"Αν ἦταν μπορετό νά καταλάβω καί νά νοιώσω
τί εἶσαι σάν σύνολο καί τί εἶναι ἡ ρίζα σου,
τά πάντα, μέσα σ' ὅλα,
θά ἔνοιωθα τί ναι ὁ Θεός
καί ὁ ἄνθρωπος πάνω στή γῆ.

"Αλφρεντ Τέννyson (Alfred Tennyson, 1809-1892)
Απόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη

ΣΤ' ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

-Τούς ἀνθρώπους, γυναῖκες κι ἄντρες, ἀπόσσε ἡ θειά, πρέ -
πει, νά τούς κοιτάζουμε μέ σέβας, καί νά μὴν τούς βλάπτουμε.
Ανασηκώθηκα ἀπὸ τὴν καρέκλα μου χωρὶς νά τό καταλάβω, χω-
ρίς νά βάλω στό νοῦ μου πού πηγαίνω.

-Κάθισε. Μὴ φεύγεις. "Οπου νά ναι, θά χτυπήσει τὴν πόρτα
ἐκεῖνος ὁ δυστυχησμένος, καί δέ θέλω νά μαι μοναχὴ.

"Ἦθελε νά πεῖ ἓνα Βούλγαρο αἰχμάλωτο πού ἐρχόταν στό χω-
ριό ταχτικά κάθε Τετάρτη. "Ἦτανε σακάτης, δέν μποροῦσε νά
δουλέψει, καί τὸν ἄφηναν νά θυροκουρταλεῖ γιὰ τό φωμάκι του.

-Πήγαινε ν' ἀνοίξεις. Νάτος κιόλας.

Τό σπῆτι τό μπουκωσε μιά σιχαμερὴ μυρουδιά.

Ἡ θειά τοῦ ἔσπρωξε τὴν καρέκλα νά καθίσει ἀφοῦ πρῶτας τοῦ
ἔδωσε τό χέρι της:

-"Ορισε. "Ορισε καημένε.

Μέ τό δάχτυλό της ἔδειχνε τά χεῖλη της, θέλοντας νά τοῦ
δώσει νά καταλάβει πόσα πονετικά λόγια εἶχε νά τοῦ πεῖ, ἂν
ἤξερε τῆ γλῶσσα του.

-Χριστός. Χριστός. ἔλεγε ὁ Βούλγαρος

-Χριστός. Χριστός. ἀντιφωνοῦσε ἡ θειά.

Κάτω ἀπὸ τ' ὄνομα τῆς χάρης Του, οἱ φυλές τῶν ἀνθρώπων ἦ-
ταν μιά φυλή, οἱ ἐχτροὶ μονοιάζαν.

-Χριστός.

"Εκοψε πάνω στό φωμοσάνιδο δυό μεγάλες φέτες άπ'τό καρβέλι, πήρε ένα πηλίνο πινάκι, πού τό'χε σκεπασμένο στό ράφι, και τά βάλε μπρός στόν ξένο, δίνοντάς του στό χέρι τό πηρούνι.

"Όσο έκεϊνος έτρωγε, ή θειά γύρευε μέ τό μάτι τί είχε τό σπίτι νά τόν άποχερίσει. "Εϊναι φτωχό τό σπίτι μας, μά θά δεϊς πώς τό κατοικοῦνε χριστιανοί..." Κάτι τέτοιο ανάδενε στό νοῦ της. Η αγάπη κι ο πόνος ξεχειλίζαν άπό τό στηθος της:

- "Αχ, γιέ μου, νά τό 'ξερες πώς έχω παιδί θαμμένο στόν τόπο σου....

Μιλοῦσε έτσι στόν αίχμάλωτο, κι άς μήν τήν καταλάβαινε.

-... "Αραγε θά τό τρωγες τότε τό φωμάκι μου; Καλύτερα πού δέν μποροῦμε νά κουβεντιάσουμε. Μᾶς φτάνει ο Χριστός."

-Τό ξέρω, χαροκαμένη μάνα, τό ξέρω... Καί τό τρώγω τό φωμάκι σου! είπε ο Βούλγαρος σκουπίζοντας τά χεϊλή του.

Γιά μιá στιγμή τό μάτι τῆς θειᾶς μου σκοτεινίασε. Τί ἦταν αὐτή ἡ κοροϊδία; Καταλάβαινε ο ξένος τῆ γλώσσα μας καί τό κρυβε;

-Μή μοῦ θυμώσεις μάνα... Πρέπει νά κρύβουμαι, νά κάνω πᾶς δέν καταλαβαίνω τ'άπονα λόγια πού μοῦ λέγουν. Άλλιῶς πώς θά ζητιάνευα;... Μά τό 'χα κάμει τάμα νά φανερωθῶ σέ κείνη πού θά μ'έλεγε παιδί της... Κρύβεται κανείς άπό τῆ μάνα του;

Η θειά μου γονάτισε μπρός στά πόδια του. "Εσκυψε, τοῦ φίλησε τά γόνατα. Ο ξένος έχυνε δάκρυα ποτάμι κι αναλύγιαζε σά σκύλος.

-Είχα Έλληνα άφεντικό έκεϊ πού γεννήθηκα. Τό μέρος τό λέγαν Φιλιππούπολη, τόν άφέντη μου Γεράσιμο. Τόν είδα νά τόν σφάζουν στό ἴδιο αίμα μέ τῆ γυναίκα του, μά κιότєφα νά πέσω μπρός στό μαχαίρι τοῦ φονιά... Γι αὐτό τώρα ζωντοκρίνουμαι.

- "Αχ. "Έχει στά μέρη σας τέτοια θεριά;

- Θεριά, μάνα, έχει παντοῦ. Αὐτά προκόβουν οί άθῶοι σφάζονται... "Όσπου νά πέσει τό θεικό σπαθί άπάνω στά θεριά.

- "Ο Μεγαλοδύναμος νά τό στείλει στά κεφάλια τους." Αν δέν κάνει ή χάρη του για τούς άθῶους, άς κάμει για τίς εκκλησιές και τά μοναστήρια του, πού θ' απομείνουν ορφανά αν χαθοῦν οί άθῶοι.

- Μή χολοσιᾶς. Αὐτοί 'ναι οί περισσότεροι. "Όταν ή ζυγαριά γυρίσει άπό τό μέρος τῶν θεριῶν, ή Γῆς θά βουλιάξει. Η Γῆς - λέμε στήν πατρίδα μου - είναι ένα δέντρο. Ο Διάβολος μοχτάει: ὄλον τό χρόνο νά τό κόψει. Μά όταν είναι πιά στό τέλος και δέν τοῦ λείβεται παρά μιá σκεπαρνια, ο καταραμένος κουράζεται και κάθεται νά ξαποστάσει. Τότε τό δέντρο γιαίνει μονομιᾶς άπό τίς πληγές του και τινάζεται σαν πρώτας άντρειωμένο.

- Ο Θεός νά γλυκάνει τὰ χεῖλη πού ξέρουν νά παρηγοροῦν. εἶπε ἡ θειά, καί σηκώθηκε στά πόδια της. Ἡ χάρη του σ' ἔστειλε σήμερα στό σπίτι μας νά μᾶς διδάξεις τήν ἀγάπη.

- Ἡ ἀγάπη, καλότυχη, εἶσαι ἐσύ ἡ ἴδια. Γι' αὐτό, τό φωμί σου, ἄν εἶναι καί λιγοστό σάν τό ἀντίδωρο, χορταίνει ἐκεῖ πού θά τό δώσεις. Κάθε φορά πού ἦρθες στά τσαντήρια μας, ἡ Πεῖνα πῆρε στράτα κ' ἔφυγε ἀπό τήν ἄλλη τή μεριά.

- Βλέπεις πῶς εἶμαι ἀμαρτωλή; Πᾶνε τόσες μέρες πού δέ σᾶς θυμήθηκα... εἶναι γιατί φοβήθηκα τό χωριό...

Πρώτη φορά τό ἄκουγα πῶς τό χωριό δέν τό καλόβλεπε νά πηγαίνει φωμί μιά χαροκαμένη σέ κείνους πού χάσαν τό παιδί της.

Ὁ Βούλγαρος ἔκαμε νά φύγει. Τώρα τόν ἔβλεπα σέ τί κουρέλια ἦταν τυλιγμένος. Ἦτανε τό δίχως ἄλλο ἀγουρογερασμένος. Δέν εἶχε μηδέ μιάν ἄσπρη τρίχα. Μά τό κορμί του τό σαπίζαν οἱ πληγές, στό κάθε του σᾶλεμα βογγοῦσε.

Ἡ θειά, μάζευε ἀρπαχτά μερικά πράματα καί τά ἔριχνε σέ μιὰ μαντήλα. Τό μάτι μου πῆρε κάτι παξιμάδια, λίγα ξερά μύγδαλα κί ἓνα κομμάτι σαποῦνι.

- Πᾶρε τα, γιέ μου. Καί νά ῥχεσαι νά μᾶς βλέπεις. Μήν περιμένεις νά γενεῖ Τετάρτη.

Τώρα ἦταν ἡ σειρά τοῦ ξένου νά γονατίσει μπρός στή θειά μου.

Ἐκεῖνη τοῦ ἔφευγε, κί αὐτός τήν ἀκολουθοῦσε. Τά πέταλα ἀπό τά γόνατά του δέν ἀκούστηκαν, γιατί τά ἔχε, φασκιωμένα στό κρουρέλια θά ἔταν καί κείνα πληγιασμένα.

Ὁ ξένος μᾶς εἶχε διδάξει τήν ἀγάπη, Δέν τό εἶπε ἡ ἴδια ἡ θειά μου; Δέ γύρευα ἄλλο μάθημα.

Π. Πρεβελάκης. Ἀπό τό μυθιστόρημά του. "Ὁ ἥλιος τοῦ θανάτου" (σελ. 180-185, Ἀθῆναι βιβλιοπ. τῆς Ἑστίας, 1959).

ΤΟ ΒΑΘΟΣ ΤΗΣ ΣΤΑΓΟΝΑΣ

Οἱ ἀριθμοί μου ἐξαντλήθηκαν μετρώντας τό βάθος τῆς σταγόνας πού στάλαξε πάνω ἀπ' τό φύλλο τοῦ δέντρου στό χέρι μου. Ξανάρχισα πάλι καί πάλι ἐξαντλήθηκαν.

Κύριε,

ποῦ τελειώνει τό φῶς;

ποῦ τελειώνει ἡ ἀγάπη;

ποῦ τελειοῦν τὰ χρώματα;

Νικηφόρος Βρεττάκος. Ἀπό τή συλλογή "Τό βάθος τοῦ κόσμου".

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

1862-1962

“Εκατό χρόνια κλείνουνε φέτος από τή γέννηση του Πολέμη. Πήραμε τή συνήθεια νά γιορτάζουμε εκατόχρονα.” Ας τιμήσουμε κι αυτό τόν ποιητή πού τόσο στάθηκε άξιος νά τόν αγαπήσουν οί σύγχρονοί του και νά τούς αγαπήσει. Ευκαιρία εἶναι τοῦτες οί γιορτές για τίς νέες γενιές μιά ματιά νά ρίξουνε στό έργο πού έχουν αφήσει παλιότεροι πνευματικοί εργάτες, ευκαιρία και για κείνους τούς παλιούς, πού εύκολα πολλές φορές οί νεώτεροί τους

τούς λένε ξεπερασμένους, νά δοθεῖ προσοχή στό έργο τους από άκόμα νεώτερους, νά τό κοιτάξουνε καινούργια μάτια.

Ο Ιωάννης Πολέμης (1862-1924) ανήκει, όπως κι ο Δροσί-νης, στην ποιητική σχολή πού ονομάστηκε Νέα Αθηναϊκή σχολή και πού κυρίαρχη μορφή της είναι ο Παλαμάς. Στη σχολή πού συνδυάζοντας την παράδοση του Σολωμού με την παράδοση του δημοτικού τραγουδιού και καθιερώνοντας τή δημοτική ανανέωση τή νεοελληνική ποίηση. Μά μ'όλο πού ανήκει σ'αυτή τή σχολή τήν επηρεασμένη από τό ανακαινιστικό κίνημα του γαλλικού παρασισμου και φιλοδοξήσει νά γίνει ο Φρανσουά Κοπέ της Ελλάδας, ο Πολέμης συνδέεται αισθηματικά με τούς πρωτυτερινούς του, τούς ρομαντικούς. Είναι παρασιστικός στό στίχο του τόν αρμονικό, στις ρίμες του τίς τεχνικές, μά τό ψυχικό του κλίμα είναι ρομαντικό. Κι από τά έργα της παρασιστικής σχολής ιδιαίτερα αγαπάει όσα εμπνέονται κι απ'αυτό τό ψυχικό κλίμα. Είναι ποιητής αισθηματικός, ειδυλλιακός, ποτισμένος με λαϊκούς θρύλους, εθνικές ιστορικές αναμνήσεις και χριστιανικές ιδέες.

Εἶναι από τούς πολυγραφότερους νεοέλληνες ποιητές. Αρχισε νά γράφει στίχους από δεκατριώ χρονώ. Και ποτε δέν έπαφε. Σέ κάθε εθνική και κοινωνική επικαιρότητα πρόσφερε τήν ποιητική του συμμετοχή.

Κ'είναι απλά και εύκολονόητα τά ποιήματα του Πολέμη. Δέν είναι ποιήματα για λίγους μυημένους, προπονημένους στό διάβασμα δύσκολης ποίησης. Καμιά ερμητική τεχνοτροπία δέν τόν απομονώνει. Προσιτά στους πολλούς σταθήκανε πάντα τά νοήματα και τά αισθήματά του, προσιτή ή γλώσσα του, προσιτοί οί ρυθμοί του.

Έτσι μπορούμε νά εξηγήσουμε τή μεγάλη δημοτικότητα πού απέκτησε, δημοτικότητα ανάλογη με τού Αχιλλέα Παράσχου, τόν ονομάσανε Παράσχο της δημοτικής. Μά στόφο δέν έχει ποτε.

Τὴν πρώτη του ἐμφάνιση τὴν ἔκανε μετὰ τὴν ποιητικὴ συλλογὴ πού ἔχει τὸν τίτλο "Ποιήματα" (1883). Ἀκολούθησαν οἱ "Χειμῶνανθοι" (βραβεῖο Φιλαδέλφειου διαγωνισμοῦ μοιρασμένο μετὸν Παλαμᾶ, 1888), τὰ "Ἀλάβαστρα" (1900), "Τὸ παλιὸ βιολί" (1909), τὰ "Σπασμένα μάρμαρα" (Ἐθνικὸ Ἀριστεῖο Γραμμάτων, 1918), τὰ "Εἰρηνικά" (1918), τὰ "Κεμήλια" (1920), τὰ "Ἐξωτικά" (1921) καὶ ὁ "Ἐσπερινός" (1922). Ἔχει ἐκδώσει καὶ συλλογές γιὰ παιδιά. "Τὰ πρῶτα βήματα", τὴν "Παιδικὴ λύρα". Ἔχει γράφει καὶ θεατρικὰ ἔργα, ὅπως τὰ μονόπραχτα "Ὁ τραγουδιστής", "Τὸ ὄνειρο", "Τὸ εἰκόνισμα", "Ἡ γυναῖκα ἢ τὸ στοίχημα", καὶ τὸ τρίπραχτο λυρικό δράμα "Ὁ βασιλιάς Ἀγγεῖλιος" τὸ βασιμμένο σὲ λαϊκὸ θρόλο. Ἔχει μεταφράσει τὰ "Εἰδύλλια" τοῦ Θεόκριτου, τὴν "Ἠλέκτρα" τοῦ Ευριπίδη, τὸ "Κατὰ φαντασίαν ἀσθενῆς" τοῦ Μολιέρ καὶ τὸ μυθιστόρημα "Ἰπὸ τὰς φιλύρας" τοῦ Ἀλφόνς Κάρ.

Ἦταν ἄνθρωπος σπουδασμένος, καλλιιεργημένος, μετ' εὐγενικὰ ψυχῇ, μετ' ζωηρὰ πνευματικὰ ἐνδιαφέροντα. Πολύ τὸν τραβοῦσε καὶ τὸ μεταφυσικό, τὸ ἀόρατο. Ἀσχολήθηκε καὶ μετὸν πνευματισμό. Ἀνῆκε στὸν κύκλο πού συνεδρίαζε στὸ σπίτι τοῦ ἀξέχαστου σατιρικῶ ποιητῆ Γ. Σουρῆ. Καὶ ἦτανε σπουδαῖο διάμεσο.

Πολλοὶ μεταγενέστεροὶ του πού τὴν ποίησή του τὴν εἶπαν ἄβαθη, ὑποτιμήσανε τὰ γνήσια ποιητικὰ του χαρίσματα, τὴν αἴσθητικὴν φύσιν, τὴν εὐγένειαν, τὴν ἐλληνικότητα, τὴν ἀμεσότητα. Ἡ κάθε ἐποχὴ ἔχει τὰ δικά της κριτήρια. Κ' ἡ νεὰ γενιά μας, πού ἔχει καλλιιεργήσει τὴν ἰδέαν πῶς ἡ τέχνη εἶναι κοινωνικὸν λειτουργημα, δὲ μπορεῖ νὰ μείνει ἀσυγκίνητη ἀπὸ τὸ παρὼν πού τόσο συχνὰ καὶ τόσο ἐγκάρδια ἔδωσε ὁ Πολέμης στὸ κάλεσμα τῆς γύρω του ζωῆς. Καὶ ἴσως νὰ ἀξιολογήσει πῶς σωστά τὸν ποιητὴ πού τὰ ποιήματά του γίνανε τραγούδια καὶ τὰ τραγουδήσανε λαϊκὰ στόματα.

Μαρ. Οἰκονόμου

ΤΑ ΔΥΟ ΔΑΚΡΥΑ

Ἀπὸ τῆ γῆ δὺὸ δάκρυα, θερμὰ μαργαριτάρια,
ἀνέβηκαν καὶ ἐστάλαξαν στὸν Πλάστη τὰ ποδάρια.

Κι' εἶπε τὸ πρῶτο τρέμοντας ἐμπρὸς στὸ θεῖο του θρόνο:
- Ἐμένα μ' ἔβγαλε ἡ καρδιά γιὰ τὸ δικὸ της πόνο.

Κι' ὁ Πλάστης ἀποκρίθηκεν: - Οὔτε στιγμή μὴ χάνης
σῶρε νὰ γείνης βάλσαμο τὸν πόνο της νὰ γιάνης.

Κ' εἶπε καὶ τ' ἄλλο τρέμοντας ἐμπρὸς στὸ θεῖο του θρόνο:
- Ἐμένα μ' ἔβγαλε ἡ καρδιά γιὰ κάποιον ξένο πόνο.

Κι' ὁ Πλάστης ἀποκρίθηκεν: Ἐσύ μαζί μου μείνε
τῆς εὐσπλαχνίας τὰ δάκρυα δικὰ μου δάκρυα εἶνε.

Ἰωάννης Πολέμης, Ἀπὸ τὰ "Σπασμένα Μάρμαρα".

Π Α Σ Κ Α Λ - Ρ Ο Υ Σ Ο
Μ Α Ι Τ Ε Ρ Λ Ι Ν Γ Κ

Τό 1962 είναι ἔτος Πασκάλ καί ἔτος Ρουσώ καί ἔτος Μαίτερ-
λινγκ.

Ἐξακολουθώντας κι ὁ Πελεκάν νά γιορτάζει τά τρακόσια χρό-
νια ἀπό τό θάνατο τοῦ Πασκάλ, τά διακόσια πενήντα ἀπό τή γέν-
νηση τοῦ Ρουσώ καί τά εκατό ἀπό τή γέννηση τοῦ Μαίτερλινγκ ἀ-
φιερώνει καί πάλι μερικές σελίδες σ αὐτές τίς διαλεχτές προ-
σωπικότητες.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ "ΣΤΟΧΑΣΜΟΥΣ" ΤΟΥ ΠΑΣΚΑΛ

α) Τί τραγέλαφος πού εἶναι λοιπόν ὁ ἄνθρωπος, τί πλάσμα μονα-
δικό στό εἶδος του, τί τέρας, τί χάος, τί ἀντιφατικό ὑποκείμενο,
τί θαῦμα. Κριτής γιά ὅλα τά πράματα, ἀδύναμο σκουλήκι τῆς γῆς,
θεματοφύλακας τῆς ἀλήθειας, βόθρος ἀβεβαιότητας καί πλάνης,
δόξα καί σκουπίδι τοῦ σύμπαντος (I) (Μέρο. Β' ἄρθρο. α' κεφ. 5).

β) Ὁ ἄνθρωπος, πού μόνο τόν εαυτό του ἀγαπάει, τίποτα δέ μι-
σεῖ τόσο ὅσο νά εἶναι μόνος του μέ τόν εαυτό του. "Ὅ,τι γυρεύ-
ει νά πετύχει, γιά τόν εαυτό του τό γυρεύει καί τίποτα δέν ἀ-
ποφεύγει ὅσο τόν εαυτό του (μέρο. Α' ἄρθρο. ζ' κεφ. 10).

(I). Σημ. μεταφρ. Αὐτά τά λόγια τοῦ Πασκάλ μᾶς φέρνουνε στ ὁ-
νοῦ τά μικρόχολα λόγια θαυμασμοῦ πού λέει ὁ Ἄμλετ στήν ὁ-
μώνυμη τραγωδία τοῦ Σαίξπηρ.

"Τί ἀριστούργημα ὁ ἄνθρωπος. Τί εὐγενικό τό πνεῦμα του.
Τί ἀπεριόριστη ἡ ἱκανότητά του, ἡ μορφή του καί ἡ κίνηση
τί ἔκφραση, τί θαῦμα. στήν πράξη τί ἀγγελικό πλάσμα. στή
νόηση τί θεός. ἡ ὁμορφιά τοῦ κόσμου, τό πρότυπο τῶν ζώων.

Σαίξπηρ "Ἄμλετ πρῶξ. Α' σκ. β' μετάφρ. Β. Ρῶτα.

Νιώθουμε τόν ἀντίλαλο ἀπό τό Α' χορικό τῆς "Ἀντιγόνης" τοῦ
Σοφοκλῆ. Παραθέτουμε χαρακτηριστικούς του στίχους.

Τοῦ κόσμου ἀπό τά θάματα
Δέν εἶναι τίποτ' ἄλλο
Πού νᾶναι σάν τόν ἄνθρωπο
Περήφανο μεγάλο.

Σέ φουσκωμένα κύματα
Σέ θάλασσα ἀφρισμένη
Αὐτός ξέρει καί μπαίνει
Καί φύσαγε, νοτιά. (στίχ. 332-337)

.. Αὐτός τό κάθε ἀνέλπιστο
Μέ τέχνη μηχανεύει
Πότε κακόν ορέγεται
Πότε καλό γυρεύει. (στίχ. 365-366)

γ)-Γιατί μέ σκοτώνεις; "Ε, σάμπως δέ ζεῖς στήν πέρα τήν ἀκροποταμιά; Φίλε μου, ἄν ἐζούσες σέ τούτη δῶ τήν ἀκροποταμιά, θά ἤμουνά φονιάς. Μιά καί μένεις ὅμως στήν ἀντικρινή, εἶμαι γενναῖος. Κι αὐτό πού κάνω εἶναι δίκαιο (μέρ. Α ἄρθρ. θ' κεφ. 3).

γ)- Αὐτός ὁ σκύλος εἶναι δικός μου, λέγανε κεῖνα τά φτωχόπαιδα. Ἐδῶ εἶν ἡ θέση μου κάτω ἀπ τόν ἥλιο. Νά ποιά εἶν ἡ ἀρχή καί ἡ εἰκόνα τοῦ σφετερισμοῦ τῆς γῆς. (μέρ. Α ἄρθρ. θ' κεφ. 33).

Μετάφρ. Μαρ. Οἰκονόμου

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΡΟΥΣΩ

ΜΙΑ Η ΛΑΤΡΕΙΑ

Ἡ λατρεία πού ζητάει ὁ Θεός εἶναι ἡ λατρεία τῆς καρδιάς. Κι αὐτή ἡ λατρεία, ἄν γίνεται μέ εἰλικρίνεια, εἶναι πάντα ὁμοίομορφη... Ὁ Θεός θέλει νά λατρεύεται "ἐν πνεύματι καί ἀληθείᾳ". Αὐτό εἶναι χρεός τῆς κάθε θρησκείας, τοῦ κάθε τόπου, τοῦ κάθε ἀνθρώπου.

'Από τόν "Αἰμίλιο" (βιβλ. Δ')

ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ

Συνείδηση. συνείδηση. ἔνστιχτο θεϊκό, φωνή ἀθάνατη καί οὐράνια. Ἐσύ πού σίγουρα ὀδηγεῖς ἕνα πλάσμα ἀνήξερο καί περιορισμένο. Ἀλάθευτε κριτή τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ, πού κάνεις τόν ἄνθρωπο ὅμοιο μέ τό Θεό. Ἀπό σένα γίνεται ἀνώτερη ἡ φύση μας, ἀπό σένα γίνονται οἱ πράξεις μας ἠθικές. Δίχως ἐσεῖνα τό μόνο πού νιώθω μέσα μου νά μέ υψώνει πάνω ἀπό τά ζῶα εἶναι τό θλιβερό προνόμιο νά παραδέρνω ἀπό πλάνη σέ πλάνη μέ τή βοήθεια μιᾶς γόησης πού εἶναι δίχως τάξη καί μιᾶς λογι κῆς πού εἶναι δίχως ἀρχές.

'Από τόν "Αἰμίλιο" (βιβλ. Δ')

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑ

"Ἄν ἐξετάσουμε ποιό πράμα εἶναι τό μεγαλύτερο ἀγαθό, αὐτό πού πρέπει νά ἔχει γιά σκοπό του κάθε σύστημα νομοθεσίας, θά βροῦμε πώς τό ἀποτελοῦνε δυό βασικοί σκοποί, ἡ ἐλευθερία καί ἡ ἰσότητα. Ἡ ἐλευθερία, ἐπειδή μέ τοῦ κάθε ἰδιώτη τήν ὑποδούλωση χάνει δύναμη ὅλο τό κράτος. Ἡ ἰσότητα, ἐπειδή δίχως αὐτή ἡ ἐλευθερία δέ μπορεῖ νά ὑπάρξει.

'Από τό "Κοινωνικό συμβόλαιον" (βιβλ. Β' κεφ. ια')

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΠΟΥ ΕΦΡΑΞΕ

Ὁ πρῶτος πού ἔφραξε ἓνα κομάτι γῆ καί σοφίστηκε νά πεῖ: "Ἐτοῦτο δῶ εἶναι δικό μου" καί βρῆκε ἀνθρώπους ἀρετά γαζούς γιά νά τό πιστέφουνε στάθηκε ὁ ἀληθινός ἰδρυτής τῆς ὀργανωμένης κοινωνίας. Ἀπό πόσα ἐγκλήματα, ἀπό πόσους πολέμους, ἀπό πόσα φονικά, ἀπό πόσες δυστυχίες, ἀπό πόσες ἀγριότητες θά ἔσωζε τό ἀνθρώπινο γένος ὅποιος ξεκόλλαγε τά παλούκια ἢ γιόμιζε χῶμα τό χαντάκι κ' ὕστερα φώναζε στούς ὁμοίους του: "Ἐχετε τό νοῦ σας, μήν τόν ἀκούτε αὐτό τόν ἀπατεῶνα, χάρθηκαν ἀν ξεχάσετε πῶς οἱ καρποὶ ἀνήκουνε σέ ὅλους καί ἡ γῆ σέ κανένα (I).

Ἀπό τήν "Ἀνισότητά, τῶν ἀνθρώπων" (μέρ. Β')

Μετάφρ. Μαρ. Οἰκονόμου

Ο ΜΑΙΤΕΡΛΙΝΚ ΚΑΙ Η ΜΟΙΡΑ

Οἱ βιογράφοι τοῦ Μαίτερλινκ ὑποστηρίζουν πῶς ὁ συγγραφέας ὀδηγήθηκε στίς πιό ἀληθινές ἀνακαλύψεις, στόν τομέα τῆς φιλοσοφίας του, χάρι τήν ἀγάπη του γιά μιὰ γυναίκα. Κι ὁ καθένας τό πιστεύει ὅταν ἀκούει τί λέει ὁ Μαίτερλινκ γιά τήν γυναίκα: "Οἱ γυναῖκες, γράφει, γνωρίζουν πράγματα πού ἐμεῖς ἀγνοοῦμε. Ἐχουν τήν λάμπα τους ἐνώ ἐμεῖς τή χάσαμε. Εἶναι οἱ μυστικές ἀδελφές ὅλων τῶν μεγάλων πραγμάτων πού δέν φαίνονται. Οἱ γυναῖκες ἔχουν διατηρήσει τό αἶσθημα τοῦ μυστικισμοῦ ἐπί τῆς γῆς. Ἄν ἐξαφανίζονταν, τό πνεῦμα θά βασίλευε μόνο του σέ μιὰ ἐρημο".

Ὁ Γάλλος συγγραφέας Ἐντουάρ Συρέ γράφει γιά τόν Μαίτερλινκ

"Ἡ διαίσθηση τοῦ Μαίτερλινκ ξύπνησε καθώς διάβασε τούς μεγάλους μυστικούς συγγραφεῖς τοῦ παρελθόντος καί τῆς ἐποχῆς του.

... Ἀπό τούς ἀρχαίους, τόν Πλάτωνα, τόν Πορφύριο, τό Μάρκο Ἀυρήλιο, τόν Ἅγιο Διονύσιο τόν Ἀρεοπαγίτη, ἀπό τόν Μεσαιῶνα τόν Ρόϊσμπρουκ, τόν Γιάκομπ Μπέμ, καί ἀπό τούς μοντέρνους τόν Σπινόζα, τόν Κάντ, τόν Σοπενχάουερ, Ἐπίσης διάβασε μέ πάθος τόν Νοβάλις, τόν Καρλάιλ, τόν Ἐμερσον, τόν Κόλεριτζ κλπ. πού στόν 19ο αἰῶνα διακρίθηκαν σάν ἀπόστολοι τῆς ψυχῆς καί Ἱππότες τοῦ πνεύματος σέ ἀντίθεση μέ τόν θριαμβευτικό ὕλισμό.

Καί οἱ φιλοσοφικές μελέτες τοῦ Μαίτερλινκ π.χ. "Ὁ θάνατος τῶν ταπεινῶν", "Ἡ Σοφία καί ἡ Μοίρα", "Ὁ θάνατος", "Πρὶν ἀπό τή μεγάλη σιωπή" κλπ. ἔχουν ὅλες τήν ἐμπνευσμένη ἀνώτερη πνοή τοῦ καλοπροαίρετου ἐρευνητῆ πού ἀναζητᾷ δίχως προκατάληψη, δίχως σοφιστείες καί περιπλοκές, μέ μόνο ὄρατο τό δίφα γιά τήν ἀλήθεια καί τό φῶς.

(I). Βλ. σελ. 16. Πρβλ ὅσα λέει ὁ Πασκάλ γιά τὰ φτωγῶματα (Στοχασμοὶ μέρ. Α' ἀρθρ. θ' κεφ. 33).

Στό βιβλίο του "Σοφία και Μοίρα", ο Μαίτερλινκ προσπαθεῖ μαζὶ μὲ πολλά ἄλλα ν' ἀποδείξει στὸν ἄνθρωπο ὅτι ἡ Μοίρα πού φοβᾶται δὲν εἶναι μιά τρομερὴ ἐξωτερικὴ δύναμη, πού ἐναντίον της εἶναι δύσκολο ν' ἀγωνισθεῖ κανεὶς.

Ἡ Μοίρα εἶναι κάτι πού βρίσκεται κατὰ κάποιον τρόπο μέσα μας, προσδιορίζεται ἀπὸ τίς δικές μας ἰκανότητες, τὰ ἐλαττώματά μας, καὶ τὰ προσόντα μας, ἀπὸ τίς σκέψεις καὶ τίς πράξεις μας κι ἀπὸ τὴν ποιότητα τῆς ψυχῆς μας. "Εἶναι ἀλήθεια, γράφει ὁ Μαίτερλινκ, πὼς ἡ εὐτυχία ἢ ἡ δυστυχία, ἀκόμα κι ἂν προέρχονται ἀπὸ ἐξωτερικὴ αἰτία, δὲν υπάρχουνε παρὰ μέσα μας. Ὅ,τι μᾶς περιστοιχίζει γίνε-ται ἄγγελος ἢ δαίμονας, ἀνάλογα μὲ τὴ διάθεση τῆς καρδιάς μας.

Ἡ Ἰωάννα Ντ' Ἀρκ ἀκούγε τίς Ἀγίες καὶ ὁ Μάκβεθ τίς μάγισσες. Καὶ εἶναι πάντα ἡ ἴδια φωνή. Ἡ Μοίρα γιὰ τὴν ὁποία παραπονιό-μαστε δὲν εἶναι ἐκεῖνο πού νομίζουμε. Δὲν ἔχει ἄλλα ὄπλα ἀπὸ κεί-να πού ἐμεῖς οἱ ἴδιοι τῆς προσφέρουμε...".

Ἄλλου πάλι λέει: "Τὸ πιὸ ἐνεργητικὸ στοιχεῖο μέσα σ' αὐτό πού ὀνομάζουμε Μοίρα εἶναι μιά δύναμη πού φτιάξαν οἱ ἴδιοι οἱ ἄνθρω-ποι. Δὲν βγαίνει σέ μιά δεδομένη στιγμή ἀπὸ τὴν ἀνεξευρένητη κι ἀπύθμενη ἄβυσσο. Σχηματίζεται ἀπὸ τὴν ἐνεργητικότητά μας, τοὺς πόθους, τίς σκέψεις, τοὺς πόνους καὶ τὰ πάθη τῶν ἀδελφῶν μας. Καὶ ἔπρεπε νὰ τὰ γνωρίζουμε αὐτὰ ἀφοῦ εἶναι ὅμοια μὲ τὰ δικὰ μας. Θὰ ἔχουμε κατοχυρώσει πολὺ τὴν ἀσφάλειά μας, τὴ γαλήνη καὶ τὴν εὐ-τυχία μας, τὴν ἡμέρα πού ἡ νωχελειά μας καὶ ἡ ἄγνοιά μας θὰ πά-φουν νὰ ὀνομάζουν μοιραῖο ὅ,τι ἡ ἐνεργητικότητά μας καὶ ἡ ἐξυ-πνάδα μας ἔπρεπε νὰ χαρακτηρίσουν σὰν φυσικὸ καὶ ἀνθρώπινο...".

Τοῦτο μᾶς θυμίζει, ἔτσι σὰν συγγενικὴ νότα, τὸν μεγάλο Ἰνδο φιλόσοφο Κρισναμούρτι, ὅταν γράφει στό βιβλίο του "Στὰ πόδια τοῦ Διδασκάλου": "Λύπες, δυσκολίες, ἀσθένειες, ὅλα αὐτὰ πρέπει νὰ εἶ-ναι ἀδιάφορα στὸν ἄνθρωπο καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐπηρεάζουν τὴν ἡρε-μία τῆς διάνοιάς του. Αὐτὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα περασμένων πρά-ξεων κι ὅ,τι ἔρχεται πρέπει νὰ τὸ ὑπομένεις μὲ εὐχαρίστηση, γιὰ-τί πρέπει νὰ θυμᾶσαι πὼς κάθε κακό εἶναι περαστικὸ καὶ πὼς ἔ-χεις χρέος νὰ μένεις πάντα χαρούμενος καὶ ἡρεμος". Ἄλλου πάλι λέγει ὁ Κρισναμούρτι: "Ὁ Θεὸς εἶναι τόσο Σοφία ὅσο καὶ Ἀγάπη". Καὶ ὁ Μαίτερλινκ γράφει: "Ἡ σοφία εἶναι πολὺ περισσότερο, ἓνας πόθος τῆς ψυχῆς μας ἀπὸ ἓνα προϊόν τῆς λογικῆς. Ζεῖ πάνω ἀπὸ τὴ λογικὴ καὶ γι' αὐτό κάνει πολλα πρᾶγματα πού δὲν ἐγκρίνει ἡ λογι-κή." Ἐτσι μιά μέρα ἡ σοφία εἶπε στὴ λογικὴ ὅτι ἔπρεπε ν' ἀποδώ-σει τὸ καλὸ γιὰ τὸ κακό καὶ ν' ἀγαπᾶει τοὺς ἐχθρούς της. Ἡ λο-γικὴ ἀνέβηκε ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα πολὺ ψηλά μέσα στό βασίλειό της καὶ τὸ παραδέχτηκε. Ἡ σοφία εἶναι τὸ φῶς τῆς ἀγάπης καὶ ἡ ἀγά-πη θρέφει τὸ φῶς. Περισσότερο υφώνεται ἡ σοφία καὶ περισσό-τερο πλησιάζει τὴν Ἀγάπη...".

Θὰ μπορούσαμε ἔτσι νὰ συνεχίσουμε πολλὴ ὥρα καὶ νὰ βροῦμε ἀναλογίες ἀνάμεσα στὸν Μαίτερλινκ καὶ στὰ ἄλλα μεγάλα πνεύματα τῆς ἐποχῆς μας. Ἄλλου μᾶς θυμίζει τὸν ἄγγλο ποιητὴ Κίπλινγκ καὶ ἄλλου πάλι τοποθετεῖ τὴ βαθεῖα ἠθικὴ κρίση τῆς ἐποχῆς πάνω σ'

αὐτὴν τὴν ἀπογυμνωμένη καὶ θαρραλέα θέση, ἀπὸ τὴν ὁποία ξεκίνησε καὶ ὁ σύγχρονος μεγάλος συγγραφέας Ἀλμπέρ Καμύ. Συμφωνοῦμε ἐδῶ μὲ τὸν βέλγο συγγραφέα Roger Bodard ὅταν γράφει: " Ἀπὸ τὸν Μαλω, τὸν Μοντεράν, τὸν Σελίν ὡς τὸν Σάρτρ καὶ τὸν Καμύ, ἡ σύγχρονη ἐποχὴ ἦταν ἡ ἐποχὴ τοῦ Ἀτοπο. Ὁ Μαίτερλινκ ἦταν ὁ πρῶτος πού ἔγραφε γιὰ τὸ Ἀτοπο. Ἦταν καὶ ὁ πρῶτος πού τὸ ξεπέρασε. Τὰ θεατρικὰ του ἔργα δὲν εἶναι τοῖχος, πού ἀπάνω του τὰ πρόσωπά του σπᾶνε τὸ κεφάλι τους. Ἐκεῖνος μὲ τὸ πνεῦμα του σπᾶει τὸν τοῖχο ὅπου ἀργότερα ὁ Κάφκα, ὁ Μαλω, ὁ Σελίν, ὁ Σάρτρ καὶ ὁ Καμύ χάσαν τὸ δρόμο τους." Ἐπειτα, στὸ δεύτερο ἡμισυ τῆς ζωῆς του, κατάστρεψε τὸν Πύργο, πέτρα μὲ πέτρα. Καὶ ἔγινε ὁ ἄνθρωπος πού κά νει ὅ,τι ἐκεῖνος θέλει μὲ τὰ γεγονότα πού τοῦ συμβαίνουνε. Λέει: δὲν ὑπάρχει παρελθόν ἄδειο ἢ φτωχό, δὲν ὑπάρχουν φτωχὰ ἢ κατώτερα γεγονότα, μὰ μόνο γεγονότα πού τὰ υποδεχομαστε μὲ φτωχὴ καὶ κατώτερη διάθεση. Ἐδῶ ἀνακάλυψε μιὰν ἀρετὴ, τὴν ἀρετὴ τῆς "Καλῆς θελήσεως". Καὶ ἡ ἀρετὴ αὐτὴ εἶναι τόσο παλιά πού τὴν γνῶρισαν ἡ Ἰνδία, ἡ Αἴγυπτος καὶ μερικοὶ λεγόμενοι πρωτόγονοι λαοί.

Ζ.Μαμαλάκη. Ἀπὸ τὸ περιοδ. Νέα Ἐστία τῆς 15 Μαΐου 1962

Ο ΣΟΦΟΣ ΚΑΙ Η ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ

"Ὅσο πιό σοφοί γινόμαστε τόσο ξεφεύγομε ἀπὸ μερικές ἀπ' τὶς ορμέφυτες μοῖρες μας. Μέσα στὸ κάθε πλάσμα ὑπάρχει κάποια ἐπιθυμία γιὰ σοφία πού θά μπορούσε νά μεταμορφώσει σέ συνειδητότητα τὰ πιό πολλὰ ἀπ' τὰ τυχαῖα περιστατικά τῆς ζωῆς. Κι αὐτὸ πού μεταμορφώθηκε σέ συνειδητότητα δὲν ἀνήκει πιά σὶς ἐχθρικές δυνάμεις. Ὁ πόνος πού ἡ ψυχὴ σας τὸν ἄλλαξε καὶ τὸν ἔκανε γλυκύτητα, ἐπιείκεια ἢ ὑπομονετικά χαμόγελα, εἶναι πόνος πού δὲν θά ξανάρθει δίχως πνευματικά στολίδια καὶ τὸ λάθος καὶ τὸ ἐλάττωμα πού θά κοιτάξατε κατάματα εἶναι λάθος καὶ ἐλάττωμα πού δὲν μπορούνε πιά νά σᾶς βλάψουν κι οὔτε τούς ἄλλους μπορούνε πιά νά τούς βλάψουν.

Υπάρχουνε ἀδιάκοπες σχέσεις ἀνάμεσα στὸ ἔνστιχτο καὶ στὴν εἰμαρμένη, τὸ ἓνα στηρίζει τ' ἄλλο καὶ περιδιαβάζουν χέρι μὲ χέρι ὀλόγυρα στὸν προσεχτικό ἄνθρωπο. Ἀλλά ὁ καθένας πού ξερεὶ νά λιγοστεύει μέσα του τὴν τυφλὴ δύναμη τοῦ ἔνστιχτου λιγοστεύει ὀλόγυρά του καὶ τὴ δύναμη τῆς μοίρας. Φαίνεται πὺς δημιουργεῖται ὡς ἓν ἓν εἶδος ἀπαρξίαστος ἄσπλου, ἀνάλογα μὲ τὴ σοφία πού ἔχει, κ' ἐκεῖνοι πού τυχαίνει νά περάσουν μέσα στὴ φωτισμένη ζῶνὴ αὐτῆς τῆς συνειδητότητας πού ἔχει ἀποχτηθεῖ, δὲν ἔχουν τίποτα νά φοβηθοῦνε ἀπὸ τὴν τύχη ὅσο μένουνε σ' αὐτὴ τὴ ζῶνὴ. Βάλτε τὸν Σωκράτη καὶ τὸν Ἰησοῦ Χριστό ἀνάμεσα στοὺς Ἀτρεΐδες κ' ἡ Ὁρέστεια δὲν θά συμβῆ ὅσον καιρὸ θά βρίσκονται στὸ παλάτι τοῦ Ἀγαμέμνονα κ' ἂν εἶχαν καθῆσαι στὸ κατώφλι τῆς Ἰοκάστης, τοῦ Οἰδί -- ποδα δὲν θά τοῦ ερχόταν στὸ νοῦ νά βγάλεῖ τὰ μάτια του. Υπάρχουν δυστυχίες πού τὸ πεποιημένο δὲν τολμᾷ νά καταπιαστεῖ μ' αὐτές, μπό-

στά σέ μιά ψυχή πού τό ἔχει νικήσει ἀρκετές φορές κι ὁ σοφός πού πεινᾷ πνευματᾷ χίλια ἡσάματα.

Εἶναι τόσο ἀλήθεια πῶς ἡ παρουσία τοῦ σοφοῦ παραλύει τῆ μοίρα, πού δέν ὑπάρχει ἴσως οὔτε ἓνα δράμα πού νά ἔχει μέσα του ἓναν ἀληθινό σοφό, κι ἂν ἔχει, τό γεγονός θά σταματήσει μοναχό του, πρίν ἀπ' τά δάκρυα καί τό αἷμα. "Ὅχι μονάχα ποτέ δέν ὑπάρχει δράμα ἀνάμεσα στυς σοφούς, μά πολύ σπάνια ὑπάρχει δράμα γύρω στό σοφό. Δέν εἶναι δυνατό νά φανταστεῖ κανεῖς πῶς ἓνα τραγικό γεγονός γίνεται ἀνάμεσα σ' ἐκείνους πού σοβαρά καταπιάστηκαν μέ τή συνείδησή τους, κι οἱ ἥρωες τῶν μεγάλων τραγωδιῶν ἔχουν ψυχές πού ποτέ βαθειά δέν ρωτοῦνε. Γι' αὐτό ὁ τραγικός ποιητής δέν μπορεῖ παρά νά μᾶς δείξει μιά ὁμορφιά πού λίγο ἢ πολύ εἶναι ἀλυσοδεμένη, γιατί μόλις οἱ ἥρωές του ὑψώνονται τόσο ψηλά ὅσο οἱ ἀληθινοί ἥρωες πρέπει ν' ἀνεβῶνε, ἀφήνουν τά ὄπλα τους νά πέσουν καί τό δράμα δέν εἶναι πιά παρά ἡ ἀνάπαυση μέσα στό φῶς. Τό μόνο δράμα τοῦ σοφοῦ βρῖσκεται μέσα στόν "Φαίδωνα", στόν "Προμηθεά", στά Πάθη τοῦ Χριστοῦ, στό φόνό τοῦ Ὁρφέα ἢ στή φύσιά τῆς Ἀντιγόνης. Μά ἄς βάλουμε χωριστά αὐτό τό δράμα, πού εἶναι τό μονακριβο τῆς σοφίας, κι ἄς δοῦμε πῶς οἱ τραγικοί ποιητές πολύ σπάνια τολμοῦνε ν' ἀφήσουν τόν σοφό νά ἔλθει γιά λίγο πάνω στή σκηνη. Φοβοῦνται τήν ἀνώτερη ψυχή, γιατί τά γεγονότα τή φοβοῦνται, κι ὁ φόνος πού γίνεται μπροστά σ' ἓνα σοφό δέν ἔχει τήν ἴδια ὄψη μέ τόν φόνό πού γίνεται μπροστά σ' ἐκείνους πού ἡ ψυχή τους δέν γνωρίζει ἀκόμα τόν εαυτό της. "Ἄν ὁ Οἰδίποδας εἶχε μερικές ἀπ' αὐτές τίς βεβαιότητες, πού κάθε ἄνθρωπος πού σκέπτεται μπορεῖ νά ἔχει, ἂν εἶχε μέσα του αὐτό τό καταφυγιο, τό πάντα ἀνοιγμένο, πού ὁ Μάρκος Ἀυρηλιος π.χ. ἤξερε νά τό χτίσει μέσα του, τί ἄλλο θά ἔκανε ἡ μοίρα καί τί ἄλλο θά ἔπαιρνε στά δίχτυα τῆς παρά τό καθαρό φῶς πού σκορπᾷ ἡ μεγάλη ψυχή, πού γίνεται πιό ὁμορφη μέσα στήν ταλαιπωρία; Πού βρῖσκεται ὁ σοφός στόν "Οἰδίποδα"; Εἶναι ὁ Τειρεσίας; Γνωρίζει τό μέλλον, ἀλλά ἀγνοεῖ πῶς ἡ καλοσύνη ἢ ἡ συγγνωμη κυριαρχοῦνε τό μέλλον. Γνωρίζει τήν ἱερή ἀλήθεια, ἀλλά ἀγνοεῖ τήν ἀνθρωπινή ἀλήθεια. Ἀγνοεῖ τή σοφία πού παίρνει τή δυστυχία μέσα στά χέρια της γιά νά τῆς μεταδώσει τή δύναμή της. Αὐτοί πού γνωρίζουν, δέν γνωρίζουν τίποτα ἂν δέν ἔχουν μέσα τους τή δύναμη τῆς ἀγάπης, γιατί ὁ ἀληθινά σοφός δέν εἶναι ἐκεῖνος πού βλέπει, εἶναι ἐκεῖνος πού βλέποντας πιό μακριά ἀγαπάει πιό βαθειά τούς ἀνθρώπους. Τό νά βλέπεις δίχως ν' ἀγαπᾷς εἶναι νά κοιτάζεις μέσα στά σκιοτάδια.

Μωρίς Μαίτερλινκ. 'Από τό βιβλίο του "Σοφία καί Ἐίμαρμένη".

(κεφ. ΙΒ' καί ΙΓ') Μετάφρ. 'Αγλ. Ζάννου.

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΘΕΛΗΣΕΩΣ

Εἴμεθα τῷ ὄντι ἐλεύθεροι; Δυνάμεθα νά ἐκλέξωμεν ἐκουσίως; Ἐρεθίζονται κύριοι τῶν πράξεών μας; Τό ζήτημα τῆς ἐλευθερίας τῆς θελήσεως εἶναι ἐξ ἐκείνων τῶν ὁποῖα ἀπασχόλησαν περισσότερο τήν φιλοσοφίαν καί τοὺς θεολόγους. Ὁ συμβιβασμός τῆς θελήσεως καί τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου μετά τῆς λειτουργίας τῶν νόμων τῆς φύσεως καί τῆς θείας βουλῆς φαίνεται τόσον δύσκολος ὥστε πολλοί πιστεύουν ὅτι εἴμεθα ὄργανα τυφλῆς εἰσαρμένης διευθυνούσας τὰς τύχας τῶν ἀνθρώπων καί ἐπομένως ἀνεύθυνοι διά τὰς πράξεις μας.

Τό αἶσθημα τῆς ἐλευθερίας εἶναι ἔμφυτον εἰς τήν ἀνθρωπίνην φύσιν. Ἐκαστος ἀνθρώπος ἐξετάζων τόν εαυτόν του αἰσθάνεται ὅτι εἶναι ἐλεύθερος, καθὼς αἰσθάνεται ὅτι εἶναι λογικός. Σκεπτόμεθα καί ἀποφασίζομεν νά πράξωμεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο καί ἔχομεν πλήρη συνείδησιν τῆς ἐλευθερίας καί πρό τῆς πράξεως καί κατ' αὐτήν καί μετ' αὐτήν. Πῶς θά ἦτο δυνατόν νά συμβαίῃ τοῦτο ἂν δέν εἴμεθα ἐλεύθεροι; Ποῖος λ.χ. ἐσκέφθη ποτέ ἂν οἱ ὄνυχες ἢ ἡ κόμη του πρέπη νά αὐξήσουν ἢ ἂν πρέπη νά εἶναι εὐτυχῆς; Σκέπτεται ὅμως ἂν πρέπη νά διασκεδάσῃ μᾶλλον ἢ νά ἐκπληρώσῃ τό καθήκον του, σκέπτεται ἂν πρέπη νά ζῇ συμφώνως πρός τήν συνείδησιν του ἢ πρός τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ ἐγωῖσμοῦ καί τοῦ συμφέροντος. Αὐτή ἄρα ἡ φύσις, ἡ ὁποία ἐξυμνήθη ὑπό τῶν ἀρχαίων ὡς ἡ ἀρίστη διδάσκαλος, μᾶς δεικνύει ὅτι ὑπάρχει διαφορά μεταξύ τῶν πράξεων αἱ ὁποῖαι τελοῦνται κατ' ἀνάγκην φυσικὴν καί ἐκείνων τῶν ὁποίων ἡ ἐκτέλεσις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς κρίσεως καί τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν ἐκλογῆς. Ὅχι μόνον πρό τῆς πράξεως σκεπτόμεθα, ἀλλά καί διαρκούσης τῆς πράξεως δυνάμεθα νά μεταβάλλωμεν γνώμην καί μετά τήν πράξιν ἔχομεν συνείδησιν τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν. Ὅσακις π.χ. περιπίπτομεν εἰς κανέν ἄτοπον, αἰσθανόμεθα λύπην, ὅσον δέ μεγαλύτερον εἶναι τό ἄτοπον τόσον μεγαλειότερα καί ἡ λύπη. Ἡ λύπη αὕτη, διαφέρουσα καθ' ὀλοκληρίαν ἐκείνης τῆν ὁποῖαν αἰσθανόμεθα ὅταν μᾶς συμβῇ θλιβερόν τι γεγονός, εἶναι ἡ λεγομένη μετμέλεια καί προέρχεται ἐκ τῆς ιδέας τοῦ κακοῦ τό ὁποῖον ἐπράξαμεν ἐκουσίως, ἐνῶ θά ἦτο δυνατόν καί γὰ τό ἀποφύγωμεν. Ποῖος, ἂν δέν ἔφθασεν εἰς μέγαν βαθμόν ἠθικῆς ἀναλγησίας καί πωρώσεως, δύναται νά μὴ λυπῆται ὅταν πράττῃ τό κακόν; Ποῖος, ἂν δέν ἔφθασεν εἰς βαθμόν ἀποθηριώσεως καί κτηνωδίας, δύναται νά μὴ ἀκούῃ τοὺς ἐλέγχους τῆς συνειδήσεως, ὅταν πράττῃ τό ἔγκλημα; Ποῖος τέ-

λος, ἂν δέν κατήντησεν ἀναίσθητος, δύναται νά ἀπολαύῃ ἐσωτερικῆς γαλήνης, ὅταν γίνεται δοῦλος τῶν παθῶν του; Τό συναίσθημα τῆς τύφωτος εἶναι τό πειστικώτερον ἐξ ὅλων τῶν φιλοσοφικῶν ἐπιχειρημάτων. Δέν εἶναι ἀπάτη ἢ συνείδησις τῆς ἐλευθερίας. Γεγοῶς τόσον καθολικόν δέν εἶναι δυνατόν νά εἶναι προῖόν ἀπάτης.

Ἐκ τῆς ιδέας, ἐκ τοῦ νόμου τῆς ἐλευθερίας πηγάζει κατ' ἀνάγκην

κην ὁ νόμος τῆς ἠθικῆς ὑποχρέωσης, ὁ νόμος τοῦ καθήκοντος. Ὁ λέγων καθήκον λέγει ἐλευθερίαν· ἐλευθερία καί καθήκον εἶναι ἀχώριστα. Τό καθήκον ἀναφέρεται μόνον εἰς ἐλεύθερα ὄντα. Ἐξ ἀναγκά ζονται μόνον τὰ μοιραίως καί μηχανικῶς ἐνεργούντα ὄντα, ὑποχρεοῦνται δέ μόνον τὰ λογικά καί ἐλεύθερα. "Ἄνευ τῆς ἐλευθερίας τῆς θελήσεως δέν ὑπάρχει ὑπεύθυνον καί ἠθικός καταλογισμός. Ἐπαινούμεθα καί ἀμειβομεθα διά μίαν καλήν πράξιν, κατηγορούμεθα καί τιμωρούμεθα διά κακήν, ὑπέχομεν ἐνὶ λόγῳ τὴν εὐθύνην τῶν πράξεών μας, διότι εἴμεθα ἐλεύθεροι· τούτο μὲν νὰ πράξωμεν, ἐκεῖνο δέ νὰ ἀποφύγωμεν. Δέν ὑπάρχει ἐν τῇ κοινωνίᾳ πράξις μὴ στηριζομένη ἐπὶ τῆς ἐλευθερίας. Παρακλήσεις καί προτροπαί καί υποσχέσεις καί συμφωνίαι οὐδεμίαν σημασίαν ἔχουν ἂν ἐκεῖνοι πρὸς τοὺς ὁποίους ἀποτείνόμεθα δέν εἶναι ἐλεύθεροι νὰ ἀποδεχθῶσιν ἢ νὰ ἀπορρίψωσι τι, νὰ τηρήσωσιν ἢ νὰ παραβῶσι τὰς υποσχέσεις καί τὰς συμφωνίας. Ὁ Bossuet λέγει ὅτι "δυνάμεθα νὰ ἀμφιβάλωμεν ὀλιγώτερον περὶ τῆς ἐλευθερίας ἢ περὶ τῆς ὑπάρξεώς μας.

Καλ. Κουτσογιάννη. Ἀπὸ τὴν διάλεξιν "Ἐλευθέρα θέλησις" τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὸ ἄρτι ἐκδοθέν Β' τεύχος τῶν "Θεοσοφικῶν ὁμιλιῶν".

Η ΑΡΕΤΗ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ

Στὸ προηγούμενο Δελτίο (ἀρ. 15) διαβάσαμε στὸ ἀπόσπασμα ἀπ' τοὺς "Στοχασμούς πάνω στὴ ζωὴ" τοῦ Κρισναμούρτι, πού δημοσιεύτηκε μὲ τὸν τίτλο "Ἡ ἀρετὴ", πὼς ἡ ἀρετὴ εἶναι τῆς καρδιάς κι ὄχι τοῦ νοῦ. "Ἄς θυμηθοῦμε καί τὰ λόγια τοῦ Βιβκανάντα στὸ βιβλιαράκι του "Ἡ Βεντάντα στὴν πράξις": "Ἡ καρδιά βλέπει τὸν Κύριο κι ὄχι ὁ νοῦς. Ὁ νοῦς εἶναι σὰν τὸν ἀστυφύλακα ἢ τὸν ἐργάτη πού ἀνοίγει τὸν δρόμο τῆς καρδιάς". Κι ὅπως γράφει ὁ Κρισναμούρτι: "Ὅταν ὁ νοῦς καλλιεργεῖ τὴν ἀρετὴ, αὐτὸ εἶναι ἕνας πανοῦργος ὑπολογισμός: Εἶναι μιὰ αὐτοάμυνα, μιὰ ξευπηνη προσαρμογὴ στὸ περιβάλλον".

"Ἄς καταλάβομε πὼς ἅμα ὁ νοῦς, "καλλιεργεῖ" τὴν ἀρετὴ θὰ πεῖ πὼς ἡ ἀρετὴ δέν ὑπάρχει, — καί γι αὐτὸ τὴν καλλιεργεῖ. Τὴ θέλομε γιὰτὶ ξέρομε πὼς μ' αὐτὴ στεριωνόμαστε ἐμεῖς οἱ ἴδιοι μέσα στὸ περιβάλλον πού ζοῦμε, κι ἀργότερα θὰ κερδίσομε τὴν "Βασίλειά τῶν Οὐρανῶν". Ὑπάρχει ὁ φόβος μέσα μας πὼς δίχως τὴν ἀρετὴ δέν μπορούμε νὰ προσαρμοστούμε καί μὲ τὴ σημερινὴ καί μὲ τὴ μελλοντικὴ ζωὴ στοὺς "Ἄγνωστους Κόσμους. Σήμερα δέν μπορούμε νὰ ζοῦμε μέσα στὶς συγκρούσεις μὲ τοὺς γύρω μας, δίχως ἡρεμία, δίχως ἀρμονία. Ἐπειδὴ πολλές φορές, ἀκολουθώντας τὴν τυφλὴ ἐπιθυμίαν τοῦ ἐγωῦσμοῦ μας, συγκρουστήκαμε μὲ τὸ περιβάλλον μας, πράγμα πού μᾶς ἔδωσε τὸν πόνο, ὁ νοῦς μας ἄρχισε νὰ σκέπτεται πὼς ν' ἀποφύγωμε τὸν πόνο, πὼς νὰ ζοῦμε δίσως συγκρούσεις, καὶ ἔτσι δημιούργησε τὴν ἐννοια τῆς ἠθικῆς, δηλαδή τῆς ἀρε-

τῆς, καί προσπαθεῖ μέ τή συγκέντρωση, μέ τήν προσπάθεια, νά τήν καλλιεργήσει. Ἐπειδή δέν τήν ἔχει. Ἐπειδή θέλει νά ζήσει ἡσυχά καί νά γίνεи ἀνώτερος ἀπ' τοὺς ἄλλους καί νά ἐξασφαλιστεῖ μέ στήν αἰωνιότητα. Καί λέει: "θέλω νά φτάσω ἐ γ ῶ στήν τελειότητα". Καί τότε ἡ καλλιεργημένη αὐτή ἀρετή, πού δέν εἶ ν α ι ἀυθόρμητη, πηγαία, ἀληθινή, καταντᾷ ἢ μιᾷ αυτοάμυνα ἢ ἓνα ἐγωϊστικό σκαρφάλωμα καί ξεχώρισμα τοῦ ἑαυτοῦ μας ἀπ' τοὺς ἄλλους, ἐκείνους πού δέν εἶναι σάν καί μ ᾶ ς, ἐκείνους πού δέν εἶναι "ἐνάρετοι". Τούς περιφρονοῦμε, τοὺς αποφεύγομε, δέν θέλομε τή συντροφιά τους. Καί τό ἀπλό κουτσομπολιό ἀπ' αὐτό προέρχεται. Ταπεινώνοντας τόν ἄλλο νομίζομε πώς ἐξυψίνομε τόν ἑαυτό μας. "Ἀκουσα κάποτε κάποια κυρία, πού πίστευε τόν ἑαυτό της πολύ ἐνάρετο, νά λέει: "Δέν θέλω νά κάθομαι πλάϊ στήν τάδε". Μά ὅπως γράφει κ' ἡ Μπέζαντ, ἡ πραγματικά ἐνάρετη δέν αποφεύγει τή μὴ ἐνάρετη, γιατί δέν φοβάται πώς θά χάσει τή δικιά της ἀρετή. Κ' ἡ κυρία ἐκείνη, πού φοβόταν νά καθήσει δίπλα στήν ὑποτιθέμενη "μὴ ἐνάρετη" γιὰ νά μὴ ... "μολυνθῇ", ἦταν "θεόσοφος" καί μιλοῦσε γιὰ τήν Ἀδελφότητα... Καί κάποιος ἄλλος, κι αὐτός "θεόσοφος", εἶπε κάποτε κουνώντας ἀπειλητικά τό δάχτυλό του: "Αὐτή δέν εἶναι ἀδελφή μου". Καί κάποιος ἄλλος, κι αὐτός κουνώντας τό δάχτυλό του, εἶπε: "Αὐτοί πρέπει νά εκτελεσθοῦν" ... Τόσο λίγο ζοῦνε τήν ἐννοια τῆς Ἀδελφότητας. Τόσο δέν τήν ἔχουν καταλάβει....

"Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀδελφοί μας - ἀφοῦ ὅλοι εἴμαστε παιδιά τοῦ Θεοῦ. Ὅλοι, καί οἱ μὴ ἐνάρετοι, κ' ἐκεῖνοι πού βρῖσκονται ἔτᾳ πιό χαμηλά σκαλοπάτια, κ' οἱ πιό ἐκφυλοῖ, κ' οἱ πιό ἐγκληματίες. Κι αὐτοί ἴσα ἴσα ἔχουν τήν πιό μεγάλη ἀνάγκη ἀπ' τήν ἀγάπη μας, σάν τό διφασμένο χῶμα πού λαχταρᾷ γιὰ λίγες σταγόνες δροσιάς. Ὅπως γράφει ὁ Κρισναμούρτι: "Ἡ ἀρετή εἶναι τῆς καρδιάς κι ὄχι τοῦ νοῦ". Μονάχα ἐκεῖνος πού ἔχει κλεισμένη τήν καρδιά του καί περιφρονεῖ τοὺς ἄλλους, πιστεύει πώς αὐτός βρῖσκεται πιό ψηλά καί κλείνεται μέσα στους τοίχους τοῦ ψυχροῦ ὑπολογισμοῦ καί τῆς δῆθεν ἀξιοπρέπειας. "Πρέπει νά εἶναι κανεῖς τρωτός, ἀνοιχτός, γιὰ ν' ἀντιμετωπίσει τή ζωὴ καί νά μὴν εἶναι κλεισμένος μέσα στους ἀξιοπρεπεῖς τοίχους τῆς ἀρετῆς", γράφει ὁ Κρισναμούρτι. Καλλίτερα νάμαστε τρωτοί, ἀνοιχτοί καί νά μὴν ἀποφεύγομε τίς ψυχολογικές μας φουρτούνες, πού θά μᾶς δώσουν τό μεγάλο τους μάθημα μέ τό φαρμάκι τοῦ πόνου, παρὰ νά κλεινόμαστε μέσα στόν φιλντισένιο μας πύργο τῆς "ἀρετῆς", μέσα στήν αυτοάμυνά μας, καί νά παπαγαλίζομε τά ῥαῖα, μεγάλα λόγια καί νά καμαρώνομε πώς εἴμαστε ἀνώτεροι ἀπ' τοὺς ἄλλους. "Τό ὑπέρτατο δέν εἶναι δυνατό νά τό φτάσει κανεῖς. Δέν ὑπάρχει κανένα μονοπάτι, καμμιά μαθηματική, προοδευτική, ἀνάπτυξις πρὸς αὐτό. Ἡ ἀλήθεια πρέπει νά ἐλθεῖ μόνη της, δέν μπορεῖτε σεῖς νά πᾶτε στήν ἀλήθεια, κ' ἡ καλλιεργημένη σας ἀρετή δέν θά σας ὀδηγήσει σ' αὐτήν. Ἐκεῖνο πού ἐπιτυγχάνετε δέν εἶναι ἡ ἀλήθεια, ἀλλ' ἡ δική σας προβολόμενη ἐ-

πιθυμία. Καί μόνο στήν αλήθεια υπάρχει ευτυχία". Όταν η καρδιά μας είναι ανοιχτή, τότε νιώθουμε τόν άλλο, τόν πόνο του, τή χαρά του, σάν νάναι ο ίδιος ο εαυτός μας. Καί τότε μόνο καταλαβαίνουμε τί είναι αγάπη. Καί τότε δέν προσπαθούμε νά βρούμε τήν αγάπη, δέν προσπαθούμε νά πᾶμε στήν αλήθεια (γιατί αλήθεια κι αγάπη είναι ἕνα) ἀλλά ἐκεῖνα ἔρχονται μέσα στήν ανοιχτή μας καρδιά, ὅπως ο ὀλόλευκος λωτός ἀντιφεγγίζει τοῦ Ἡλίου τῆς ἀχτίδες.

Μήν ἀγωνιζόμαστε νά πᾶμε στήν αλήθεια, γιατί τά σκοτεινισμένα μάτια μας μέσ στήν πυκνή ομίχλη δέν βρίσκουνε κανένα μονοπάτι. Μά ἄς ρίξουμε τό φῶς τῆς καρδιάς μας, τό φῶς τῆς αγάπης μας, κι ὅλα τά σύννεφα θά φύγουνε, κι ἡ αλήθεια μπροστά μας θά ἀναλάμψει.

Μιά στενή καρδιά, ἕνας μικρός νοῦς πῶς μπορούνε ν' ἀντικρούσουνε τό ἀπέραντο μεγαλεῖο τῆς Ἀλήθειας; Πῶς μπορούν νά δοῦνε τήν ἀφτασθη ὁμορφιά της;

"Ἐνας μικρός νοῦς, γράφει ὁ Κρισναμούρτι, μπορεῖ νά ἐξασκεῖται στήν ἀρετή, ἀλλά θά ἐξακολουθήσει νά παραμένει μικρός". Πῶς ὁ τάδε ἀδελφός, μοῦ εἶπε κάποτε ἕνας ἐπίσης "θεόσοφος" μπορεῖ νά τρώγει στό ἴδιο τραπέζι μαζί μας; Αὐτός ὁ τάδε ἀδελφός ἀνήκει στή λεγόμενη "κατώτερη τάξη", κ' ἔτσι πῶς μπορεῖ νά καθήσει στό ἴδιο τραπέζι πού καθόμαστε ἐμεῖς.... οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς λεγόμενης "ἀνώτερης τάξης"; ".... Κ' ἔπειτα λέμε τά μεγάλα λόγια "χωρίς διάκριση πίστεως, φυλῆς, χρώματος, τάξεως, γένους".... Τά λέμε καί καμαρώνουμε γιά τήν ἀνωτερότητά μας, ἀλλά ἀμέσως, μέ τήν πρώτη περίσταση, περιφρονούμε κι ἀποστρεφόμεστε ἐκείνους πού τοῦς θεωροῦμε "κατώτερους" μας ἢ "διαφορετικούς" ἀπό μᾶς. "Ὅχι μόνο πέντε ἢ ἐπτά (γιατί ἡ Θεοσοφική Ἐνωση μιλεῖ καί γι ἄλλες δύο), ἀλλά ἅπειρες διακρίσεις κάνουμε. Ἄπειρες προκαταλήψεις ἔχομε. Προκαταλήψεις πού μᾶς κλείνουν μέσα στούς τοίχους τῆς αὐτοάμυνας μας, πού ὁ φόβος τοῦς ὑψώνει ὀλόγυρά μας. "Ἄν δέ κατανοηθεῖ αὐτή ἡ μικρότης, πῶς μπορεῖ νά υπάρξει τό βίωμα τῆς πραγματικότητας; Πῶς μπορεῖ ἕνας μικρός ἐνάρετος νοῦς ν' ἀνοίξει γιά νά δεχθεῖ τό ἀπροσμέτρητο;" Ὁ ἀνθρώπος, ἀντί νά παπαγαλίζει ῥωαῖες, μεγάλες θεωρίες, ἄς προσπαθήσει νά δεῖ τήν ἴδια του τή μικρότητα, τά στενά τεῖχη τῶν προκαταλήψεών του, τό φόβο του. Ὅπως μᾶς λέγει ὁ Κρισναμούρτι, μόνο μέ τό νά βλέπομε βαθειά τί γίνεται μέσα μας, χωρίς νά κατακρίνομε καί χωρίς νά δικαιολογοῦμε, μόνο μέ τήν αὐτεπίγνωση, ὅλα αὐτά τά ἐμπόδια πού μᾶς χωρίζουν ἀπ' τήν αλήθεια θά διαλυθοῦνε. "Μέ τήν κατανόησι τῆς λειτουργίας τοῦ νοῦ, πού εἶναι ὁ εαυτός, γεννιέται ἡ ἀληθινή ἀρετή. Ἡ ἀρετή δέν εἶναι μιᾶ σωρευμένη ἐκδήλωσις, εἶναι ἡ αὐθόρμητη ἐπίγνωσις καί ἡ κατανόησις ἐκείνου πού εἶναι. Ὁ νοῦς δέν μπορεῖ νά κατανοήσει..

Γιά να κατανοήσει κανείς πρέπει να υπάρχει η θέρη της άνα - γνωρίσεως και της δεκτικότητας που μόνο η καρδιά μπορεί να δώσει όταν ο νους είναι σιωπηλός".

Κι όμως πόσο λίγη σημασία δίνουμε στην καρδιά. Και δίνουμε μεγάλη σημασία στον υπολογιστικό νου, στον σκλάβο της συνήθειας. Αυτόν καλλιεργούμε και φανταζόμαστε πώς είναι άνωτερος απ' την καρδιά. Και την καρδιά, τό συναίσθημα, τό θεωρούμε κατώτερα, νομίζουμε πώς είναι άδυναμία. Πόσες φορές νρεπόμαστε να τό δείξουμε, νρεπόμαστε ακόμα και την αγάπη μας να φανερώσουμε, και κλεινόμαστε μέσα σε μιά ψυχρή, υπολογιστική αδιαφορία. Κι αυτόν τόν ψυχρό νου τόν θεωρούμε άνωτερο απ' τη θερή ζωντανή καρδιά....

Κι άς ξαναπούμε τά λόγια του Κρισναμούρτι: "Ο πόθος να εΐμαστε κάτι, είτε άρνητικά, είτε θετικά, είναι η άρνησις της άρετης της καρδιάς. Η άρετή δέν είναι σύγκρουσις, επίτευξις, παρατεταμένη εξάσκησις, αλλά μιά κατάστασις του "είναι" που δέν είναι αποτέλεσμα της προβολής της ίδιας μας της επιθυμίας. Δέν υπάρχει τό "είναι" αν αγωνιζόμαστε να είμαστε κάτι. Στόν αγώνα για να είμαστε κάτι υπάρχει αντίστασις και άρνησις, βασάνισμα του σώματος και απάρνησις. Αλλά η κατάνίκησις αυτών δέν είναι άρετή. Άρετή είναι η ήρεμία που φέρνει η απελευθέρωσις από τη δίψα μας να εΐμαστε κάτι, καιάυτή ή ήρεμία είναι της καρδιάς και όχι του νου. Μέ την εξάσκησι, μέ τόν εξαναγκασμό, μέ την αντίστασι, ο νους μπορεί να καταφέρει να ήρεμήσει, αλλά μιά τέτοια πειθάρχησις καταστρέφει την άρετή της καρδιάς και χωρίς αυτήν δέν υπάρχει ευλογία. Γιατί η άρετή της καρδιάς είναι η κατάνοήσις".

Άγλ. Ζάννου

Ο ΚΑΜΠΙΡ

Όλος ο κόσμος έλεγε πώς ο ύφαντής ο Κάμπιρ ήτανε του Θεού ο αγαπημένος και γύρα του συναζονταν ο κόσμος κοπαδιαστά γιατριά να βρεϊ και θάματα να δεϊ μεγάλα. Μά ώστόσο αυτός δέν ήτανε διόλου εύχαριστημένος. Η χαμηλή γενιά του άλλοτε τουχε χαρίσει την τόσο ακριβή άσημότητα και μοναξιά που αυτός ήξερε να τή γλυκαίνει με τά τραγούδια του και μέ την παρουσία του Θεού του. Γι αυτό προσευχονταν μέ την καρδιά του στό Θεό να ξαναγίνει πάλι άσημος.

Ζήλεφαν οί βραχμάνες για τή φήμη του και μέ μιά πόρνη συμφωνήσανε πώς να τόν ξευτελίσουνε.

Ότανε πήγε στό παζάρι ο Κάμπιρ για να πουλήσει τά φαντά του εκείνη τόν αδράζει από τό χέρι κι αρχίζει φωναχτά να τόν κατηγοράει, λέγοντας πώς ήταν ένας άπιστος, πώς την ξελόγιασε κι ύστερα την παρήτησε, κι από κοντά τόν ακολουθήσε ως τό σπίτι

τι του ὅπου καί μπήκε μέσα καί στρογγυλοκάθισε. Ὁ Κάμπιρ τότες συλλογίστηκε πῶς ὁ Θεός ξέρει ν' ἀπαντάει στίς προσευχές μέ τό δ ι κ ὸ του τρόπο.

"Ὡρα πολλή δέν πέρασε καί κείνη ἡ γυναίκα ἄρχισε νά νοιώθει φόβου μεγάλου ἀνατριχιάσματα. Τότες στά γόνατά της πέφτοντας μέ κλάματα τόν παρακάλεσε λέγοντας " Ἀπό τό κρίμα μου τό μεγάλο σῶσε με". Κι αὐτός τῆς ἀπαντᾷ:"Ζῆσε στό φῶς τοῦ Θεοῦ".

Κι ὁ Κάμπιρ τραγουδώντας ὕφαινε στόν ἀργαλιό καί τά τραγούδια του σιγά σιγά καθάριζαν τούς μαύρους τούς λεκέδες τῆς καρδιάς τῆς πόρνης καί γιά ἀνταπόδοση τά λόγια του βρῖσκανε φωλιά μέσ στή μελωδικιά φωνή της.

Μιά μέρα ὁ βασιλιάς, ἔτσι ἀπό καπρίτσο, στέλνει στόν Κάμπιρ προσταγή νά ρθεῖ καί νά τοῦ τραγουδήσει μέσα στό παλάτιου.

Ὁ ὕφαντής ἀρνήθηκε, μά πού κοτοῦσε ὁ μαντατοφόρος νά φύγει ἀπό τήν πόρτα τοῦ φτωχοῦ τοῦ Κάμπιρ χωρίς τήν προσταγή τοῦ βασιλιά του νά ἐχτελέσει.

Ὁ βασιλιάς κι ὄλοι οἱ αὐλικοί ξαφνιαστήκαν, σάν εἶδανε νά μπαίνει μέσα στοῦ παλατιοῦ τή σάλα τῆ μεγάλη ὁ Κάμπιρ. Δέν ἦταν μόνος. Μαζί του ἐρχότανε καί κείνη ἡ γυναίκα. "Ἄλλοι σουφρώσανε τά φρύδια τους κι ἄλλοι κοροῖδευτικά χαμογελάσανε, μά ἡ ματιά τοῦ βασιλιά σκοτεινίασε ἀπό θυμό γιά τῆ μεγάλη ξαντροπιά κι ἀποκοτιά τοῦ Κάμπιρ κι ὄρντινο ἔδωσε νά τούς πετάξουν καί τούς δυό μέ τίς κλωτσές ἔξω ἀπό τό παλάτι.

Ὁ Κάμπιρ κι ἡ γυναίκα κείνη γύρισαν ντροπιασμένοι πάλι σπίτι τους κι ὅτανε μέσα μπήκανε, ἡ γυναίκα ἀδράζοντας τά πόδια του γονατιστή τόν ρώτησε κλαίγοντας μ' ἀναφυλλητά "Γιατί, γιατί γιά τό χατήρι μου σύ νά δεχτεῖς νά ντροπιαστεῖς; Τιμῶρα με στένοντάς με πάλι στά ντροπιασμένα τά σοκάκια". Κι ὁ Κάμπιρ τότες τῆς ἀπάντησε:"Πῶς νά τολμήσω καί νά διώξω τό Θεό μου ὅταν γυρίζει πίσω σπίτι μου σκυλοβρισμένος;"

Ρ. Ταγκόρ. Ἀπό τό "Φυγάδα". Λεύτερη ἀπόδ. Δημ. Θεοδωρίδη.

ΟΙ ΘΕΟΙ ΔΕΝ ΠΕΘΑΝΑΝ

Οἱ Θεοί δέν πέθαναν οὔτε γύρω μας οὔτε μέσα μας. Κοιμοῦν - ται μόνο. Κι ὅσοι ἀπό μᾶς τό γνωρίζουν δέν μποροῦν νά ζοῦν παρὰ γιά νά τούς ξυπνήσουν. Κάθε ὅμως φωνή μας, κάθε λέξη μας σπάζει μόλις πλησιάζει στήν περιουχὴ Τους καί χωρίς νά τούς ἀγγίξῃ, ξαναγυρίζει σέ μᾶς θρυμματισμένη κι ἀχρηστή. Δέν πρέπει ὅμως ν' ἀπελπιζώμαστε. Ἄς μὴν ἀπομακρυνθοῦμε ἀπ' τήν ἀπρόσιτη σφαῖρα Τους - τήν οὐσία τοῦ εαυτοῦ μας - κι ἀκούραστοι ἄς προσπαθοῦμε νά ἐπικοινωνήσωμε μαζί Τους. Ποιός ξέρει... Μπορεῖ στό τέλος νά ἐπιτύχωμε τό Ἄσγο, πού θά ξανανοῖξῃ καί γιά μᾶς τά ζωογόνα μάτια τοῦ Ἀπόλλωνος.

Δημ. Καπετανάκης. Ἀπό τό δοκίμιο " Ἡ Μυθολογία τοῦ Ὁραίου" τῆς συλλογῆς "Δοκίμια".

ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΦΤΑΣΑΜΕ ΤΩΝ ΚΙΜΜΕΡΙΩΝ

Στή χώρα φτάσαμε τῶν Κιμμερίων.
Πύκνωσε ἡ πάχνα στ' Οὐρανοῦ τό κρύσταλλο.
Κι οἱ σκιές πυκνῶναν τῆς μελαγχολίας.
Στόν πρῶτο κεραυνό πού αστροποβρόντησε,
τό καλοκαίρι ἔσβυσε λαβωμένο
Στῆς λεύκας ἔπαιζε ὁ ἄνεμος τήν κόμη
Σάν τόν τρελλό ἔραστή τά φύλλα ἀνάστρεφε
-βροχή ἀργυρά φλουριά πού παιχνιδίσαν
κι ἔβρεξαν τίς φιχάλες τους στά μάτια
φιλόβρεχε ἡ βαλανιδιά τά φύλλα της.
Τά ξερά φύλλα πέφτοντας στό χῶμα
τό χορό τους χόρευαν τοῦ θαλάτου,
στροβιλισμένα σ' ὅλους τους ανέμους,
κι ἀπ' τήν ἐλευθερία τους μεθυσμένα.
Κυττάζουμε στερνή φορά τά ρόδα
νά μᾶς γίνουν μνήμη μέσ στό χειμῶνα,
τραγουδι μουσικό καί νοσταλγία
ὥσπου νάρθει τό νέο καλοκαίρι
πού ἀδιάκοπα τά σπέρματα ἐτοιμάζουν,
στῆς γῆς τ' ἀνήλιαγα βάρη κλεισμένα.
Πιστά ἔχουν μέσ στους κόλπους τους γραμμένα
τῶν λουλουδιῶν τό σχῆμα καί τό χρῶμα.
Κι ἀντισηκώνοντας τῆς γῆς τό βάρος,
τό φῶς ἀναπολώντας θά παλαίφουν
στή ζωῆ ἢ στό θάνατο ν' ἀνοίξουν δρόμο.
Μυστικά μονοπάτια στό σκοτάδι,
πού ὀδηγοῦν ἀπ' τή νύχτα στήν ἡμέρα.
Τότε θά ξεπηδήσουνε στό φῶς της
τῶν βλασταριῶν τά χλωρά συντριβάνια.
Σάν λάβαρα οἱ ἀνθοί τους θ' ἀνεμίσουν
μιᾶς νίκης πού τελέστηκε στά σκότη.
Από τά χεῖρια τῶν Θεῶν δεχτήμασε
ἴδια τό φῶς καί τό σκοτάδι, δῶρα.
Καί μέσ στίς πιό βαθειές μας νύχτες, θάμπιζε
πάντα ἓνα φέγγος ἀπό τίς φτεροῦγες,
τῶν κύκνων, πού τραβοῦνε τό ἀρμα, ἀκόμα,
τοῦ Ἀπόλλωνα, ἀπ' τίς ὑπερβόρειες χῶρες.

(Ἀπόσπασμα)

Μελισσάνθη. Ἀπό τή "Λυρική ἔξομολόγηση".

ΧΙΝΟΠΩΡΟ

Ξεκαλοκαίρισε.

Μέσα στή σιγαλιά τῆς νύχτας
τό ἀφτί μπορεῖ, σάν θέλει,
νά ἀφουγκραστῆ
καί τούς ἀχούς τῆς ἐποχῆς
τούς διαβατάρικους
νά ξεδιαλύνει.

Ἐφτασε τό Χινόπωρο
καί πεταρίζοντας ἐδῶ κι ἐκεῖ
μαζεύει τά κιτρινισμένα φύλλα τῶν δεντριῶν,
μ' αὐτά νά χτίσει τή φωλιά του
σ' ἀπαγκιασμένο μέρος.

Ἀπό μακρῶ
ὁ ἀχός ἀκόμα ἀκούγεται
πού κάνουνε
οἱ ρόδες τοῦ ἀμαξιοῦ τοῦ μισεμοῦ
τοῦ πλούσιου τοῦ καλοκαιριοῦ,
πού φεύγει γι' ἄλλους τόπους.

Κι ἀργά καί κάπου
φτάνει στ' ἀφτιά μας
ἡ δύσκολη κομμένη
ανάσα τοῦ Γεροχειμῶνα,
πού τό κρουστάλλινο παλάτι του
παράτησε στοῦ Ἥολου τά παγόβουνα
κι ἀγάλι ἀγάλια
γιά τό Νοτιά τό γαλανό κατηφορίζει
τό γέρικὸ κορμί του
λιγάκι νά ξεστάνει στίς λιακάδες μας.

Τῶν πελαργῶν τά σμάρια
ὀργώνουνε τά βοσκοτόπια τ' οὐρανοῦ
καί σπέρνουνε τούς σπόρους τοῦ χιονιοῦ
γιά τή χριστουγεννιάτικη σοδιά.

Τά γκρίζα σύγνεφα
κάθε βραδιά
πᾶνε γιά ν' ἀπαγκιάσουνε
κοντά στίς φαλακρές βουνοκορφές
καί κεῖ στούς βράχους πάνω καθισμένα
ἀνάβουν τά τσιμπούκια τους
μέ τ' ἀστραπόβροντα τῶν τσακιμακιῶν τους
καί λέν τίς ἱστορίες τους.

Κι ὁ ποιητής,
αὐτός ὁ αἰώνιος ἔραστής τῆς μάνας γῆς,
παίρνει τή λύρα του στά γόνατά του
καί μ' ἀπαλά χαϊδολογήματα
κοιτάζει νά τήν κάνει νά λαλήσει
κι ἀρμονικά ν' ἀνιστορήσει
τούς ἔρωτες
τοῦ Δειλινοῦ μέ τήν Αὐγή,
τοῦ Τραγουδιοῦ μέ τή Σιωπή,
τοῦ Πόνου μέ τήν Εὐτυχία,
τοῦ Χάροντα μέ τή Ζωή.

Δημήτρης Θεοδωρίδης

ΤΟ ΓΗΡΑΣ

Τό γῆρας εἶναι τό φθινόπωρον τῆς ζωῆς ἢ τελευταία του καμ-
πή εἶναι ὁ χειμῶν. Καί μόνον μέ τό νά προσφέρωμεν τήν λέξιν γῆ-
ρας αἰσθανόμεθα ἤδη τό ρῆγος νά παγώνη τήν καρδιά μας. Τό γῆρας
κατά τήν κοινήν αντίληψιν τῶν ἀνθρώπων εἶναι ὁ μαρασμός, ἡ κα-
τερείπωσις. Ἀνακεφαλαιώνει ὅλα τās θλίψεις, ὅλα τὰ δεινά, ὅ-
λους τούς πόνους τῆς ζωῆς. Εἶναι τό μελαγχολικόν καί θλιβερόν
προοίμιον τοῦ τελευταίου ἀποχαιρετισμοῦ.

Αὐτό ἀποτελεῖ οἰκτρᾶν πλάνην. Ἐν πρώτοις κατά γενικόν κα-
νόνα οὐδεμία φάσις τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου ἀπό-
κληρος τῶν δώρων τῆς φύσεως, ἀκόμη ὀλιγώτερον τῶν εὐλογιῶν τοῦ
θεοῦ. Διὰ τί ὁ τελευταῖος σταθμός τῆς υπάρξεώς μας, ἐκεῖνος ὁ ὁ-
ποῖος ἀμέσως προηγῆται τοῦ στεφανώματος τοῦ πεπρωμένου, νά εἶ-
ναι θλιβερώτερος τῶν ἄλλων; Τοῦτο θά ἦτο ἀντίφασις - καί δέν εἶ-
ναι δυνατόν νά υπάρξῃ τοιοῦτον τι εἰς τό θεῖον ἔργον. Τό πᾶν εἶ-
ναι ἀρμονία, ὅπως εἰς τήν ζῶσαν σύνθεσιν ἀφόγου συναυλίας. Ἀ-
πεναντίας τό γῆρας εἶναι ἠραῖον, εἶναι μέγα, εἶναι ἅγιον. Θά τό
μελετήσωμεν πρός στιγμὴν ὑπό τό ἀγνόν καί γαλήνιον φῶς τῆς ἰδε-
αλιστικῆς φιλοσοφίας.

Ὁ Κικέρων ἔγραψεν εὐγλωττον πραγματείαν περί γῆρατος. Ἀναμ-
φιβόλως ἐπανευρίσκομεν εἰς τās περιφήμους αὐτάς σελίδας κάτι ἀ-
πό τήν ἀρμονικὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνθρώπου, ἀλλά
τό ἔργον τοῦτο εἶναι καθαρῶς φιλοσοφικόν καί περιέχει μόνον ἀ-
πόψεις ψυχρᾶς, ἄγονον καρτερίαν καί καθαρῶς ἀφηρημένας ιδέας.

Εἰς ἄλλην σκοπιάν πρέπει νά τοποθετηθῶμεν διὰ νά ἐννοήσωμεν
καί νά θαυμάσωμεν αὐτόν τόν μεγαλειώδη ἐπίλογον τῆς ἐπιγείου ὑ-
πάρξεως.

Τό γῆρας ἀνακεφαλαιώνει τό ὅλον βιβλίον τῆς ζωῆς, συνοφί-
ζει τὰ δῶρα τῶν ἄλλων ἐποχῶν τῆς υπάρξεως, χωρὶς νά ἔχη οὔτε

τά όνειροπολήματά των ούτε τά πάθη των ούτε τάς πλάνας των. Ό γέρων είδε τήν μηδαμινότητα πάντων όσα έγκαταλείπει, διείδε τήν βεβαιότητα όλων εκείνων τά όποία πρόκειται νά έλθουν, είναι όραματιστής. Γνωρίζει, πιστεύει, βλέπει περιμένει. Τό μέτωπόν του τό στεφανωμένο από λευκήν κόμην ως ιερατικήν ταινίαν τών ποντιφικών περιβάλλεται από μεγαλειόν όλως ιερατικόν.

Ελλείπει βασιλέων είς λαούς τινας διηύθυνον οι πρεσβύτεροι.

Τό γήρας είναι επί πλέον καί παρ' όλα όσα λέγουν μία από τάς ωραιότητας τής ζωής καί βεβαίως μία από τάς ύψηλότερας της άρμονίας. Λέγουσι συνήθως: τί ωραίος γέρων. Εάν τό γήρας δέν είχε τήν ιδιαίτέραν αισθητικήν του, διατί αυτή ή άναφήνησις;

Εν τούτοις δέν πρέπει νά λησμονώμεν ότι είς τήν εποχήν μας, όπως τό έλεγε καί ο Chateaubriand υπάρχουν πολλοί ηλικιωμένοι—πράγμα τό όποιον δέν είναι τό ίδιον— καί όλίγοι γέροντες. Τῶ όντι ο γέρων είναι αγαθός καί έπειρητός, αγαπᾶ καί ενθαρρύνει τήν νεότητα, ή ιδική του καρδιά δέν έχει γηράσει καθόλου, ενώ ο ηλικιωμένος είναι ζηλότυπος, δυσμενοῦς διαθέσεως καί άυστηρός καί εάν αι νέαι μας γενεαί δέν έχουν πλέον διά τούς προγόνους τόν βαθύν σεβασμόν τής άλλοτε, τούτο συμβαίνει άκριβώς επειδή οι ηλικιωμένοι έχουν χάσει τήν υπερτέραν γαλήνην καί τήν στοργικήν ευμένειαν αίτινες άλλοτε άπετέλουν τήν ποίησιν τών αρχαίων εστιών. Τό γήρας είναι άγιον, είναι άγρόν όπως ή πρώτη παιδική ηλικία. Διά τούτο πλησιάζει τόν θεόν καί βλέπει καθαρώτερα καί μακρότερα είς τά βάθη του Απειρου. Είναι είς τήν πραγματικότητα έναρξίς εξαυλώσεως. Απτή άπόδειξις τούτου είναι η άύπνια ή οποία είναι τό σύνθηδες χαρακτηριστικόν αυτής τής ηλικίας. Τό γήρας ομοιάζει μέ αγρυπνίαν παρατεταμένην, τήν αγρυπνίαν τής αιωνιότητος, καί ο γέρων είναι ο προκεχωρημένος φρουρός είς τό έσχατον όριον τής ζωής. Έχει ήδη τό ένα πόδι είς τήν γην τής επαγγελίας καί βλέπει τήν άλλην όχθην καί τήν δευτέραν κλιτύν του πεπωμένου. Έξ αυτού προέρχονται εκείνοι αι περίεργοι άποσπάσεις, εκείνοι αι παρατεταμένα αφαιρέσεις, αι όποίαι εκλαμβάνονται ως διανοητική άτονία καί αι όποίαι είς τήν πραγματικότητα είναι απλώς στιγμιαΐαι κατοπτρεύσεις του Υπερτέραν, δηλαδή φαινόμενα παροδικου έκπατρισμού. Ιδού τί δέν κατανοεΐται πάντοτε.

Ελέχθη πολλάκις ότι τό γήρας είναι ή έσπέρα τής ζωής, ότι είναι ή νύκτα. Η έσπέρα τής ζωής πράγματι, άλλ' υπάρχουν τόσαι ωραΐαι έσπέραι καί δύσεις του ήλιου έχουσαι άντικατοπτρισμούς άποθεώσεως. Είναι ή νύκτα, άλλθές καί τούτο, αλλά ή νύκτα είναι τόσον ωραία μέ τά έξ αστερισμών κοσμήματά της. Όπως ή νύκτα, έχει καί τό γήρας τούς γαλαξίας του, τούς λευκούς καί φωτεινούς δρόμους του, θαυμασίαν άνταύγειαν μακράς ζωής γεμάτης άρετήν, καλωσύνην, τιμήν.

Τό γήρας τό ἐπισκέπτονται τά πνεύματα τοῦ ἀοράτου κόσμου, ἔχει ἐκλάμψεις ἐνστικτώδεις, θαυμάσιον δῶρον μαντείας καί προφητείας. Εἶναι ἡ διαρκής διαμεσότης καί οἱ χρησμοί του εἶναι ἡ ἠχώ τῆς φωνῆς τοῦ Θεοῦ. Ἴδού διατί αἱ εὐχαί τοῦ γέροντος εἶναι διπλά ἅγιοι. Ὁθεῖλει τις νά φυλλάτῃ εἰς τήν καρδίαν του τούς τελευταίους λόγους τοῦ ἀποθνήσκοντος γέροντος, ὡς τήν μακρονήν ἠχώ φωνῆς ἀγαπημένης ἀπό τόν Θεόν.

Τό γήρας, ὅταν εἶναι ἀξιοπρεπές καί ἀγνόν, ὁμοιάζει μέ τό ἔνατον βιβλίον τῆς Σιβύλλης, τό μόνον ἀξιόν τῆς τιμῆς τῆς ἀποδιδομένης εἰς ὅλα τά ἄλλα, διότι τά ἀνακεφαλαιώνει καί ἐπιναλαμβάνον ὅλον τό ἀνθρώπινον πεπρωμένον ἀκυρῶνει τά ἄλλα σιβυλλικά βιβλία (I).

Ἄς συνεχίσωμεν τάς ἐπί τοῦ γήρατος σκέψεις μας καί ἄς μελετήσωμεν τήν ἐσωτερικήν ἐργασίαν ἡ ὁποία γίνεται κατ' αὐτό. Λέγεται ὅτι ἀπό ὅλας τάς ιστορίας ἡ ὠραιότερα εἶναι ἡ ἱστορία τῶν φυχῶν. Καί εἶναι ἀλήθεια. Εἶναι ὠραῖον νά εἰσδύῃ τις εἰς αὐτόν τόν ἐσωτερικόν κόσμον καί ἐκεῖ νά ἀντιλαμβάνεται τούς νόμους τῆς σκέψεως, τάς μυστικές κινήσεις τῆς ἀγάπης.

Ἡ φυχή τοῦ γέροντος εἶναι μία κρύπτη μυστηριώδης φωτιζομένη ἀπό τήν ἀρχικήν χαραυγήν τοῦ ἄλλου κόσμου. Ὅπως αἱ ἀρχαῖαι μυσταγωγίαι ἐτελοῦντο εἰς τά βάθη τῶν αἰθουσῶν τῶν Πυραμίδων, μακράν τοῦ βλέμματος καί τοῦ θυροῦ τοῦ ἀδιαφόρου καί ἀνυπόπτου πλήθους, οὕτω καί εἰς τήν ὑπόγειον κρύπτην τοῦ γήρατος τελοῦνται αἱ θεῖαι μυσταγωγίαι αἱ ἀποτελοῦσαι τό προανάκρουσμα τῶν ἀποκαλύψεων τοῦ θανάτου. Οἱ μετασχηματισμοί ἡ μᾶλλον αἱ μεταμορφώσεις πού γίνονται εἰς τάς ἰκανότητας τῆς φυχῆς ὑπό τοῦ γήρατος εἶναι ἀξιοθαύμαστοι. Αὐτή ἡ ἐσωτερική ἐργασία συνοφίζεται εἰς μίαν καί μόνην λέξιν, τήν ἀπλότητα.

Τό γήρας εἶναι ἀπλοποιητικώτατον ὅλων τῶν πραγμάτων. Απλοποιεῖ κατὰ πρῶτον τό ὑλικόν μέρος τῆς ζωῆς. Καταργεῖ ὅλας τάς φευδεῖς ἀνάγκας, τάς χιλίας τεχνητάς ἀνάγκας τάς ὁποίας ἡ νεότης καί ἡ ὠριμος ἡλικία μᾶς ἔχουν δημιουργήσει καί αἱ ὁποῖαι ἔχουν καταστήσει τήν περιπεπλεγμένην ὑπαρξίαν μας ἀληθῆ ἀίχμαλωσίαν, δουλείαν, τυραννίαν. Τό εἶπομεν ἀνωτέρω, τό γήρας εἶναι ἑναρξίς ἀποπνευματώσεως. Ἡ ἰδία ἀπλοποιητική ἐργασία γίνεται καί εἰς τήν διάνοιαν. Τά κεκτημένα καθίστανται διαφανέστερα. Εἰς τό βάθος τῆς κάθε λέξεως εὐρίσκει τις τήν ἰδέαν, εἰς τό βάθος κάθε ἰδέας βλέπει τις τόν Θεόν.

Ὁ γέρων ἔχει μίαν ἰκανότητα πολῦτιμον, τήν ἰκανότητα τῆς λήθης. Ὅτι ὑπῆρξεν εἰς τήν ζωήν του μηδαμινόν ἐξαλείφεται. Τό

I. Σημ. μετ. Τά σιβυλλικά βιβλία εἶναι συλλογαί προφητειῶν ἀρχαιοτάτης μάντιδος.

μόνον τό ὁποῖον διαφυλάττει ὁ γέρον ἐῖς τήν μνήμην του ὡς εἰς τό βάθος χαάνης εἶναι ἐκεῖνο τό ὁποῖον υπῆρξεν οὐσιῶδες. Τό μέτωπον τοῦ γέροντος δέν ἔχει πλέον τίποτε ἀπό τήν υπερήφανον καί προκλητικὴν στάσιν τῆς νεότητος καί τῆς ὠρίμου ἡλικίας, κύπτει ὑπό τό βάρος τῆς σκέφews ὅπως ὁ ὠριμος στάχυς.

Ὁ γέρον κύπτει τήν κεφαλὴν καί τήν κλίνει ἐπί τῆς καρδίας του. Καταγίνεται νά μεταβάλη εἰς ἀγάπην ὅ,τι του ἀπομένει ἀπό τὰς ψυχικὰς του ἰκανότητας, ἀπό τήν ρωμην του καί ἀπό τὰς ἀναμνήσεις του. Τό γῆρας δέν εἶναι λοιπόν κατάπτωσις, εἶναι πράγματι προόδος, βῆμα πρὸς τὰ ἔμπρός, πρὸς τό τέραμα. Ὑπό τήν ἰδιότητα αὐτὴν εἶναι εὐλογία τοῦ Ουρανοῦ.

Λεόν Ντενί (Léon Denis)' Ἀπό τό βιβλίον του "Τό μέγα ἀίνιγμα" (" La grande énigme "). Μετάφρ. Ἑλένης Κ. Γεωργαντζᾶ.

ἩΡΘΕ Ο ΚΑΙΡΟΣ

Ἡρθε ὁ καιρός τοῦ τρύγου,
τοῦ τρύγου καί τῆς ζύμωσης
τῆς κάθε πείρας,
τοῦ μισεμοῦ τῆς Κόρης,
τοῦ ἀλετριοῦ, τῆς νιερσκαμένης γῆς,
τῆς νιᾶς σποράς καί τῆς ἀπαντοχῆς
γιά βλάστηση καινούργια.

Ἡρθε ὁ καιρός
τῶν φύλλων τῶν χλωμῶν,
τοῦ τελευταίου τους χοροῦ
μέσα στήν ἀγκαλιά τοῦ Χάροντα,
τῶν παιχιδιῶν τῶν σύγνεφων
μέ τούς ἀγέρηδες καί τή λιακάδα,
τῶν δάκρυων τοῦ ουρανοῦ,
τῶν μύριων τῶν ἀντίλαλων,
τῶν χίλιων δυό χρωμάτων,

Ἡρθε ὁ καιρός ἀδέφια μου
γιά τούς καινούργιους μας ἀγῶνες.

Δημήτρης Θεοδωρίδης

ΜΥΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

ΑΪ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΓΟΤΘΙΚΑ ΒΙΤΡΩ

Τό Λουβρο ἔχει κάτι βιτρώ από παλιές γοτθικές ἐκκλησίες τοῦ Μεσαίωνα. Τά φωτίζουν από μέσα μέ τεχνητό φωτισμό καί δείχνουν ὅλη τήν ὁμορφιά καί τήν ἀξία τους. Από τότε ἦτανε γνωστή ἡ παράδοση τρισδιάστατης εἰκόνας σέ βιτρώ. Γιατί μέ τό φῶς από μέσα πού τά φωτίζει - καί τότε πού ἦτανε στίς ἐκκλησίες, φυσικάθά ἦταν ὁ ἥλιος - οἱ μορφές γίνονται ἀνάγλυφες παραστάσεις καί αἰσθάνεσαι ὅτι ἀποτελοῦν μιᾶ φυσική πραγματικότητα στό χῶρο, ἀλλά σέ ἄλλο χρόνο, ὥστε αἰσθάνεσαι καί τό χρόνο στά περασμένα καί ζεῖς μιάν ἄλλη κατάσταση ὅταν τά προσέξεις καί τά αἰσθανθεῖς. Δέν εἶναι μεγάλα, εἶναι μικρά σέ διάμετρο αὐτά τά κρύσταλλα.

Ἐχει ἓνα, πού παρασταίνει τό ὄνειρο τοῦ Ἰακώβ μέ τήν οὐραγία κλίμακα. Γύρω εἶναι νύχτα βαθειά, ἀστροφωτισμένη. Καί ὅλη ἡ φύση φωτίζεται ἀπό τό μισοσκοτάδο τῆς ἀστροφεγγιάς. Ὁ Ἰακώβ κοιμᾶται, εἶναι βυθισμένος σέ ὕπνο βαθύ, πού αἰσθάνεσαι πώς εἶναι θάνατος. Ὅλα σοῦ διαχέουν τήν αἴσθηση τῆς γαλήνης, τῆς ξεκούρασης, ἔπειτα ἀπό τόν κάματο τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Μά ἀπό πάνω ἀπό τό πρόσωπο τοῦ κοιμισμένου Ἰακώβ ξαγοίγεται ἓνα νέο φῶς, ὄχι τῆς νύχτας καί τῶν ἀστρων πού λάμπουν, ἀλλά ἓνα φῶς ἄκτι-στο (ὄχι τῆς υλικῆς κτίσης), πού ἀναδιπλώνεται μέ ἀρμονία γιά νά σχηματίσει μιᾶ σκάλα πού κάθε σκαλοπάτι της εἶναι καί ἓνα ἀνέβασμα σέ πιό ἔντονο φῶς, γιά νά φτάσει στόν οὐρανό μέ τό ὕψος καί τό βάθος τοῦ φωτός. Στίς σκάλες κινοῦνται ἄγγελοι ὑπερούσιοι, ἄλλοι ανεβαίνουν καί ἄλλοι κατεβαίνουν. Ανεβαίνουν χαρούμενοι, κατεβαίνουν θλιμένοι. Ὅλα εἶναι φτιαγμένα ἀπό φῶς, ὅλες οἱ μορφές εἶναι ἀέρινες, θεῖες. Αἰσθάνεσαι ὅλη τή μακαριότητα τοῦ ὁράματος καί δέν μπορεῖς νά καταλάβεις γιατί ὁ ἄνθρωπος πιστεύει σάν πραγματικότητα τή νεκρή καί μισοσκοτάδη φύση καί ὄχι τή φωτεινή πραγματικότητα πού ζεῖ καί κινεῖται καί αναπνέει μέσα στό φῶς.

Σ' ἓνα ἄλλο βιτρώ εἶναι ὁ καλός Σαμαρείτης, πού σκύβει μέ συμπόνια στό λαβωμένο τόν ἄνθρωπο. Ἐχει ξεπεζέφει ἀπό τό ἄλογότου καί δίπλα του στέκει τό ζῶο. Σκύβει κι αὐτό τό κεφάλι του μέ συμπόνια καί μέ τέτοια ἀγνότητα, ὥστε νομίζεις πώς ὅλο τό σύμπλεγμα τοῦ κυρίου καί τοῦ ἀλόγου καί τοῦ λαβωμένου ἀποτελοῦν μιᾶ νέα κατάσταση ἐξέλιξης ζωῆς πού ἀκόμη καί τά ζῶα, ἀπό τήν πολλή ἀγνότητα τῶν ἀνθρώπων, ἔχουν φτάσει στήν κατάσταση πού ἦταν πριν ἀπό τήν πτώση. Ὅταν βλέπεις αὐτή τή σικηνή ντρέπεσαι γιά τόν εαυτό σου. Θά ἤθελες πολύ νά ἦσουν ὄχι ὁ καλός Σαμαρείτης, ἀλλά καί τό ἀλογάκι του, πού ἔχει τέτοια ἀγνότητα, κατανόηση καί συγ-

κατάβαση για τόν πλησίον του.

Ένα άλλο από τά βιτρώ μᾶς δείχνει τί εἶδους θά εἶναι ἡ Δευτέρα Παρουσία μέ τή σκηνή τῆς καταστροφῆς τῶν Σοδόμων. Εἶναι νύχτα καί ἡ πόλη μέ τά παλάτια της, τούς πύργους της, τά ποτάμια της, τίς γέφυρές της, ἔχει πάρει μιά απαραμίλλη ομορφιά, θά ζήλευε κανεῖς νά μένει σ' αὐτή τήν ὡραία πόλη, πού δείχνει νά εἶναι ἕνας ἐπίγειος παράδεισος. Ἀλλά στίς γέφυρες, στίς βάρκες, στίς πλατεῖες, τρέχει ἕνα πλῆθος τρομαγμένων ἀνθρώπων καί αἰσθάνεσαι πῶς σ' ὅλους αὐτούς λείπουν οἱ φρένες. Γυναῖκες ὁμορφες, ἀφροδίτες καταστόλιστες, καί ἄντρες ὁμορφοί σάν τόν Ἄδωνη, καί σάν τόν Ἡρακλῆ ῥωμαλέοι, τρέχουνε νά κρυφτοῦν δειλοί καί ἀπογυμνωμένοι. Ἀπό τόν ἤρεμο καί ὁμορφο οὐρανό πέφτουνε ἀστροπελέκια, πού γίνονται τώρα ὄχι οὐράνιο φῶς πού ἀνεβάζει ἐπάνω ἀλλά ἀφωτιά, φλόγα γήινη, πού σέ κάνει νά θέλεις νά κρυφτεῖς στά ἔγκατα τῆς γῆς. Ὅλα ἔχουν μιά ἠρεμία στήν ἐπιφάνεια, ἀλλά στό βάθος μιά δραματικότητα φοβερή. Πιο κοντά σ' ἐσένα, πού τά βλέπεις στό χῶρο προοπτικά, βρίσκεται μιά κορυφή γυμνοῦ βουνοῦ κι ἐκεῖ ὁ Λῶτ, ὁ δίκαιος Λῶτ, ἀτενίζει ὄχι πρὸς τήν ομορφιά τῆς ἀμαρτωλῆς πόλης, ἀλλά πρὸς τήν ἀντίθετη διεύθυνση καί πρὸς ἕνα ἄλλο φῶς, πού ἔρχεται ἀπό μιά γωνιά τοῦ γυμνοῦ βουνοῦ καί φωτίζει μόνο αὐτόν καί τό βράχο τῆς θεϊκῆς ἀσφάλειας.

Στήν παράσταση τοῦ Ἰακώβ βλέπεις τά τέσσερα στοιχεῖα στήν ἀρμονία τους, μέ κέντρο τό φῶς, τό οὐράνιο φῶς, σάν πέμπτο στοιχεῖο, τό φῶς τῆς κλίμακας τοῦ Ἰακώβ, πού ἀναδιπλώνεται σέ ἀγγελικές μορφές καί σέ ἀνεβάζει στά οὐράνια. Στά Σόδομα βλέπεις τά ἴδια στοιχεῖα στίς φθοροποιές ἐκδηλώσεις τους, πού σέ κάνουν νά αἰσθάνεσαι τή διαλυτικὴ τους ἐνέργεια σέ ἀντίθεση πρὸς τό δίκαιο Λῶτ, πού ἔχει σάν σέ ἀνώτερη σύνθεση ὅλες τίς ἀγνότερες ἀρετές αὐτῶν τῶν στοιχείων.

Τάσος Βαλαδῶρος

Β' Θ Ε Α Τ Ρ Ο

Ο "ΛΟΕΝΓΚΡΙΝ" ΤΟΥ ΒΑΓΚΝΕΡ

συνέχεια ἀπό τό προηγούμενο τεύχος

Στή δεύτερη πράξη τοῦ "Λύενγκριν" βλέπομε τήν Ὀτρούδη καί τόν Φρειδερίκο φορώντας παληά, φτωχικά ροῦχα νά κάθονται στά скаλιά τῆς ἐκκλησίας. Εἶναι νύχτα. Ἐξω βαθύ τό σκοτάδι, μά τά παράθυρα τοῦ παλατιοῦ εἶναι φωτισμένα κι ἀκούγεται ἡ μουσική χαρμόσυνης γιορτῆς.

Τό κακό μέ τό καλό πάντα ἀντιπαλεύουν. Ὁ πόνος κ' ἡ χαρά. Θλιμένοι, ντροπιασμένοι, νά ἐκδικηθοῦνε θέλουν. Κ' ἡ Ὀτρούδη—τό πνεῦ-

μα του κακού-κοιτάζει απ'τό σκοτάδι της τά φωτεινά παράθυρα. "Νιώθω τό μίσος μου νά μεγαλώνει κι αυτό θά φαρμακώσει τήν πρόσκαιρη χαρά τους". Ο Φρειδερίκος αντίστέκεται. "Πάμε νά φύγομε. Εσύ ὡ διεστραμένο πλάσμα, γεμάτο περηφάνεια, κατά - στρεφες τή δόξα μου καί τήν τιμή μου. Καί τώρα απ'τούς ανθρώπους μακριά θά σέργω τή ντροπή μου. Εσύ τόν θρόνο ἤθελες μαζί νά μοιραστοῦμε. Εσύ εἶδες πῶς ἐχάθηκε ὁ ἀδελφός τῆς "Ελ - σας καί μου εἶπες πῶς ἐκείνη τόν ἐσκότωσε, ἐσύ τό θέλησες, τόν ἀρραβώνα μου μ' ἐκείνη νά χαλάσω, νά παντρευτῶ μέ σένα. "Ὡτί παγίδα μου ἔστησες"...

Μά ὁ Φρειδερίκος ἦταν ἕνας ἀδύναμος ἄνθρωπος. Καί ἦταν καί φιλόδοξος. Κ' ἔτσι πῶς μπορούσε ν' ἀντισταθεῖ στό πνεῦμα τοῦ κακού. Ἡ Ὀτρούδη θερησκεία δέν εἶχε. Γεννήθηκε ἀπό μιά εἰδολολατρική καί βάρβαρη γενιά. Τά μάτια της κοιτούσανε μέσ στό σκοτάδι καί γνώριζε τῆς Μαύρης Μαγείας τά μυστικά.

Τώρα τά παράθυρα τοῦ παλατιοῦ σκοτεινιάσαν κ' ἡ Ὀτρούδη δείχνοντάς τα λέγει: " Ἡ νύχτα προχωρεῖ. Κοιμήθηκαν. Μέσ στό σκοτάδι βλέπω. Μά πές μου ποίος νάναί ἐκεῖνος πού στήν ἀκροποταμιά τόν εἶδαμε νά βγαίνει; Γιατί δέ θέλει τ' ὄνομά του νά τό πει; Δέ θέλει τή γενιά του νά τή φανερώσει, γιατί ἀπ'τό δαίμονα κρατᾶ τή δύναμή του. Κι ἂν πει ποίος εἶναι, σέ μιά στιγμή τή δύναμή του θά τή χάσει. Μονάχα ἡ "Ελσα μπορεῖ νά τόν ρωτήσῃ, καί τό μυστήριό πού τόν κρύβει σάν σύννεφο νά διαλυθεῖ. Κι ἀκόμα κι ἂν μιά σταγόνα ἀπ'τό αἷμα του χυθεῖ ἀπό χριστιανικό σπαθί, τότε ἀμέσως χάνεται τοῦ δαίμονα τό πνεῦμα".

Μέσ στά βαθειά μεσάνυχτα τό πνεῦμα τοῦ Κακού, νῆμα μέ νῆμα, τό μαῦρο του μαλλί στή ρόκα του τό γνέθει.

Μά νά, ἕνα παράθυρο τοῦ παλατιοῦ ἀνοίγει κ' ἡ "Ελσα ἀσπρο - ντυμένη, τή χαρά καί τήν ἀγάπη τραγουδᾷ. Ἀγνή φυχή πού τό "Κα - κό" δέν ξέρει. Μά τό "Κακό" ἐκεῖ κοντά καρδοκεῖ." "Ελσα". "Ποίος μέ καλεῖ, ποίος εἶναι;" " "Ελσα λυπήσου με. Εσύ τή δυστυχία μου ἔδωσες". " Ὀτρούδη ἐσύ; Κοντά μου ἔλα". "Θεοί τοῦ μίσους, τοῦ θυμοῦ, ἐκδικηθεῖτε με, τή δύναμή σας δώστε μου". Ἡ Ὀτρούδη μυστικά μέσ στήν καρδιά της τούς καλεῖ. " "Ελσα πρόσεξε, ὡ εὐπιστη ἀθάνα κόρη. Ἐκεῖνος πού σέ μάγεψε, σκλάβος τοῦ δαίμονα εἶναι. Κι αὐτός τόν προστατέσει. Σέ λίγο θά σ' ἀφήσει καί πάλι θά φύγει μακριά". "Ὁχι Ὀτρούδη, δέν ξέρεις σύ, δυστυχισμένη. Δέν ξέρεις τί γλυκειά εἶναι ἡ χαρά τῆς καρδιάς πού πιστεύει. Ἡ αγνή ἀγάπη ποτέ δέν ἀμφιβάλλει. Ἐλα κοντά μου νά στή μάθω".

Κ' ἔφτασε ἡ ὥρα πού ἡ "Ελσα νύφη, μέ πρόσωπο πού ἔλαμπε ἀπό οὐράνιο φῶς, στής ἐκκλησίας τά σκαλοπάτια φτάνει. "Ελσα σταμάτα, ἡ Ὀτρούδη φωνάζει. Δέν θέλω πιά πίσω σου νᾶμαι. Μπροστά σέ μένα σκυφε". " Ὀτρούδη σύ; φωνάζει ὁ κόσμος. Φύγε". "Ὁχι, ποτέ δέ θά ξεχάσω πῶς τόν δικό μου τόν ἄντρα, πού τ' ὀ-

νομά του έχει δοξάσει, τόν ντρόπιασες έσύ. Καί τό δικό του τ' όνομα τό τιμημένο όλοι τό ξέρουν. Μά τοῦ δικού σου τοῦ άντρα τ' όνομα κανένας δέν τό ξέρει". "Τρελλάθηκες γυναίκα, φύγε", ο κόσμος τῆς φωνάζει. Μ' αυτή δέ σταματά, "Ποιός νάναι εκείνος πού τόν έφερε τό άσπρο τό πουλί; Ποιά είναι ή χώρα πού σ' αυτή τό φως πρωτόειδε; Γιατί σπαίνει;" Κ' ή "Ελσα άπαντά: "Ω βέβηλη, προτοῦ σέ διώξουν, άκουσε. Πώς μπορεῖ κανείς ν' άμφιβάλει για εκείνον πού ο Θεός στό μέτωπο τοῦ έβαλε τή θεϊκιά σφραγίδα; Μή βλαστημάς και φύγε". Μά μέσα στήν άγνή φυχή, τῆς άπιστίας ο πρώτος σπόρος μπήκε...

Καί τώρα ο Λόενγκριν έρχεται δίπλα στόν βασιλιά και μέ τή μεγαλόπρεπη πομπή του, φορώντας τή γαμήλια τή στολή. Μά τή στιγμή πού άνοιγε τῆς εκκλησίας ή πόρτα, ο Φρειδερίκος μπρός τους όρμησε. "Προτοῦ ν' άγωνιστεῖ μαζί μου, έπρεπε πρώτα τ' όνομά του νά μάς πει. Ποιός είναι; Από ποῦ τόν έφερε ο μαγεμένος κύκνος; Πρέπει νά μάς τό πει". "Ούτε στόν βασιλιά. Ούτε σ' άλλον κανένα δεν θά πῶ τ' όνομά μου. Μονάχα μιά φυχή μπορεῖ νά μέ ρωτήσει, μπορεῖ νά μ' άναγκάσει νά τό πῶ. Η "Ελσα". Η φυχή πού πιο πολύ τόν άγαποῦσε, μονάχα αυτή μποροῦσε νά ρωτήσει, και μόνο τότε μποροῦσε νά τό πει. "Μά πές μου "Ελσα, τί έχεις; Γιατί στήν υποψία τήν καρδιά σου άνοιξες; "Ελα θεέ μου Εσύ και δῶς της τή γαλήνη κ' ή άγάπη άς νικήσει". "Ω δοξασμένε μου ήρωα, πού τή ζωή μου θάθελα για σένα νά τή δώσω. Απ' τῆς άμφιβολίας τό μόλυσμα μέ προστατεύει ή άγάπη μου ή νικήτρα". "Ελα Ελσα, ο Θεός θά μάς ενώσει".

Στήν τρίτη πράξη, μόλις ο γάμος έγινε γυρίσαν στό παλάτι κι όταν όλοι έφυγαν και μείνανε μονάχοι, ο Λόενγκριν τή χαρά και τήν άγάπη τραγουδά. Μά μέσα σῆς άγάπης τή θεϊκιά τήν εκσταση, μέσα στό ουράνιο φῶς, κάτι σαν σύννεφο θαμπό έχει περάσει. Στῆς "Ελσας τήν καρδιά τῆς άμφιβολίας τό φαράκι έχει σταλάξει: "Τ' όνομά μου πόσο γλυκά στά χείλια σου άκουγεται. "Ω τό δικό σου ποτε κ' εγώ θά τό πῶ; Πές τό σέ μένα μονάχα. Κ' εγώ για πάντα θά τό κρατήσω μυστικό". "Αγάπη μου, ξέρεις από ποῦ έρχεται τό μωρμένο αγέρι; Και ποιό είναι τό λούλουδο πού ολόγυρά του τήν ειωδιά του σκορπᾷ; Κι όταν εγώ σέ πρωταντίκρισα νά κλαῖς, για νά σέ σώσω και νά σοῦ δώσω τήν άγάπη μου σέ ρώτησα ποιά είσαι; "Οπως τά χείλια σου ρουφοῦν τό δροσερό αέρακι, δίχως ποτέ νά τό ρωτοῦν, έτσι κ' εγώ χωρίς κανένα δισταγμό τήν καρδιά μου σοῦ έδωσα". "Τά δάκρυά μου θέλεις νά στεγνώσεις, μά σύ θά φύγεις, θά σέ χάσω, μή μέ γελάς. "Οχι, τό μυστήριο δεν τό θέλω πιά. Θέλω νά δῶ, θέλω νά μάθω, ὦ πές μου, πές μου τ' όνομά σου".

Μά ποιά φυχή τό θεϊκό τ' όνομα μπορεῖ νά μάθει; Ποιός νάναι αυτός, ο Αγγελιοφόρος τ' ουρανού, πού στίς στιγμές τῆς εκστασης μέσ στήν φυχή μας κατεβαίνει; Ποιός νάναι; Πῶς τόν λένε; Μά ποιά άνθρώπινη φυχή μπορεῖ νά τόν γνωρίσει;

"Ω Έλσα τί έκανες..." Έκείνη τή στιγμή μέσ στό δωμάτιο όρμαίει ό Φρειδερίκος μέ τέσσερις πολεμιστές και τό σπαθί γυμνό. Μά νικητής ό Λόεγκριν τούς ψηφέςτες πρόσταξε μπροστά στό βασιλιά τό σώμα τό νεκρό νά πάνε." Αλοιμόνο για πάντα η ευτυχία χάθηκε, και τώρα τ' όνομά μου θά τό πῶ..."

Μπροστά στον κόσμο και στον βασιλιά ό Λόεγκριν, ντυμένος páλι μέ τήν άστραφτερή του πανοπλία, τήν άληθεια ξεσκεπάζει. Και λέει για τό ιερό Βουνό, για τον Ναό που μέσα του οι ήπότες τό θεϊκό τό κύπελλο φυλάγουν, τό άγιο Γκράαλ, που δίνει τή γαλήνη ά Δύναμη, τήν σιγουριά τής Νικης. Κι αυτός που τό λατρεύει, με τή βήθεια τ' Ουρανοϋστή Γη θ' αγωνιστεί κρατώντας τήν ανθρώπινη τήν τύχη μέσ στά χέρια του, τό δίκιο, τήν άληθινή αρετή νά δώσει. Μάν πεί ποιος είναι κι άν ξεσκεπάσει τ' άγιο μυστικό, τότε η δύναμή του χάνεται, λυγίζει η καρδιά του, πρέπει νά φύγει páλι, και πίσω νά γυρίσει στο θεϊκό Βουνό. "Και τώρα πρέπει νά τό πῶ. Απ τ' άγιο Γκράαλ τή δύναμή μου πήρα. Είμαι του Πάρσιφαλ ο γιος και Λόεγκριν μέ λένε. Και τώρα αντί, αντί." Ω Έλσα, εσύ που μέσ στά μάτια σου έλαμπε η ψυχή σου και μούδωσες τήν πίστη στην αγάπη σου, γιατί, γιατί δε μπόρεσες μέσ στην ιερή σιωπή νά μείνεις;

"Ήθελε τά πάντα, τή ζωή του ολοκληρη νά τής δώσει, νά τής δώσει τό θεϊκό τό μήνυμα, μ' αυτή δε στάθηκε άξια νά τό δεχθεί. Δε στάθηκε άξια νά νιώσει τήν άληθεια μέσα στην ιερή σιωπή. Η άπιστία της, η βέβηλη ανθρώπινη περιέργεια, που θέλει νά πιάσει τό άπιαστο, τον έδιωξε μακριά.

Του κάκου η Έλσα τον παρακαλεί. "Μήν ξεσκέπεις τήν καρδιά που σε λατρεύει. Λυπήσου με, μη φυγεις". "Ο Θεός και páλι πίσω μέ καλεί. Ο Θεός σε συγχωρεί, μά πρέπει νά φύγω". Ω τό στερνό τό αγνάλισμα. Για ανάμνηση τής δίνει τήν τρομπέττα του, τό σπαθί του και τῶ γάμου τους τό δαχτυλίδι.

Και νά τ' ολολευκο πουλί που páλι ήρθε. Ο Λόεγκριν γονατιστός προσεύχεται. "Έλσα τό ουράνιο Γκράαλ τον πόνο σου τον έι-δε και για σένα τή μαγική αλυσίδα έσπασε, που σιλάβο της τον αδελφό σου τον κρατούσε. Νά τος εδώ είναι páλι. Στη νίκη τή Βραβάντη θά οδηγήσει".

Τό πνεύμα του Κακού νικηθηκε. Η Ότρούδη έχασε τή δύναμή της. Κι ό Λόεγκριν πάνω στη βάρκα και páλι, που τώρα ένα ολοσπρο περιστερι τήν τραβά, πέρα, μακριά στον Ποταμό, χάνεται σιγά σιγά.

Γύρισε εκεί άπ' όπου ήρθε. Στη μακρινή, στην άγνωστη κορφή, "Έρχεται Αγγελιοφόρος τ' Ουρανοϋ τό μήνυμα τό θεϊκό νά δώσει στην ψυχή μας όταν αυτή μέ θέρη τον καλεί". Έρχεται, σαν Αγάπη, σαν Πίστη, σαν υπέρτατη Χαρά, τήν ώρα που του Ηλιου η Αχτιδα σαν σπαθιά ανοίγει τήν καρδιά μας.

Δέξου το. Ποτέ μη ρωτήσεις "ποιός είσαι". Ο άνθρωπος ό νους ποτέ δε θά τό μάθει...

"Τ' όνομα που μπορεί νά ονομαστεί δεν είναι τό άληθινό τό όνομα", είχε πεί κάποτε ό Λάο - Τσέ. Και, τώρα τήν ίδια άληθεια ειπε κι ό Βάγγνερ. Αγνωριστο, ασύλληπτο απ τον νου μας κι απ τις γήινες αισθησεις μας, μονάχα μέσα στη φλόγα τής καρδιας, στην πίστη, στην αγάπη, μπορεί νά εκφραστεί. Και μόνο τότε, με του Γκράαλ τή θεϊκή τή Δύναμη τον άγιο τον αγώνα τον νικά. Άγλ. Ζάννου

Γ' Μ Υ Θ Ο Ι
Η ΔΡΑΧΝΟΚΛΩΣΤΗ

Μιά μέρα ο Βούδδας περιδιάβαζε μονάχος του πλάϊ στή λωτολίμνη του Παράδεισου.

Στή λίμνη όλα τά λωτολούλουδα τ' άνθισμένα ήταν άσπρα σά μαργαριτάρια και μέσ στή μέση οι χρυσαφένιοι τους οι ύπεροι κ' οι στήμονες αδιάκοπα σκορπούσανε στόν αγέρα άνείπωτη μοσκοβολιά.

"Ήτανε πρωί στόν Παράδεισο.

Στάθηκε ο Βούδδας ασάλευτος στήν άκρολιμνιά. Κι ανάμεσ' από τά φύλλα πού σκεπάζανε τό νερό είδε άξαφνα τί γινόταν αποκάτω.

Επειδή η περιουή της Κόλασης είναι ίσια κάτω από τή λωτολίμνη του Παράδεισου, καθαρά φαινότανε μέσ' απ' τό νερό τό κρουσταλένιο, σά μέσα από στερεοσκοπίο, τό Ποτάμι του Τριπλου Μονοπατιού, πού πάει στό αιώνιο τό σκοτάδι, καθαρά φαινότανε και του τρομερού του Βελονόβουνου οί κορφές οί μυτερές.

Πήρε τότες τό μάτι του Βούδδα έναν άνθρωπο πού τότε λέγανε Καντάτα. Τόν είδε νά σέρνεται κει κάτω και νά σπαράζει μαζί μ' άλλους αμαρτωλούς.

Ετούτος ο Καντάτας ήτανε ληστής. Είχε πολλά κρίματα στή φυχή του. Είχε κάνει φονικά, είχε βάλει φωτιά σέ σπίτια. Μά είχε στό ενεργητικό του μιά καλή πράξη. Κάποτε πού διάβαινε ένα βαθύσκιωτο λόγγο είδε μιά μικρή αράχνη νά σέρνεται στήν άκρη του δρόμου.

Ο Καντάτας σήκωσε στή στιγμή τό πόδι του έτοιμος νά τήν πατήσει τήν αράχνη. Άξαφνα όμως συλλογίστηκε: "Οχι, όχι, όσο κι αν είναι μικρό έτούτο τό πράμα, έχει κι αυτό φυχή. Κρίμα είναι νά τό σκοτώσω, θάναι άσπλαγχο. Τή λυπήθηκε τήν αράχνη και τής χάρισε τή ζωή.

Εκει λοιπόν πού κοιτούσε τήν Κόλαση ο Βούδδας, τό θυμήθηκε πώς αυτός ο Καντάτας τής χάρισε τή ζωή της αράχνης. Και γι' ανταπόδοση κείνης της καλής πράξης σκέφτηκε νά βρεί τρόπο νά τόν γλιτώσει από τήν Κόλαση. Τό ευτύχημα στάθηκε πώς κοιτώντας εκεί τριγύρω είδε μιάν αράχνη του Παράδεισου νά κλώθει μιάν όμορφη άσημοκλωστή πάνω στά λωτοφύλλα.

Τήν έπιασε σιγά σιγά τήν άσημοκλωστή ο Βούδδας στά χέρια και τήν έριξε ίσια κάτω στό βάθος της Κόλασης από ένα άνοιγμα ανάμεσα στά λωτολούλουδα τά κάτωσπρα σαν τά μαργαριτάρια.

Β'

Ο Καντάτας άνασηκωνότανε κ' έπεφτε μαζί μέ τους άλλους τους κολασμένους μέσ στήν Αιματολίμνη, κάτω στήν Κόλαση.

"Ήτανε τό σκοτάδι πίσσαπαντού κι όταν πότε πότε βλέπανε κάτι νά θαμποφέγγει, φανερωνότανε πώς ήταν οί κορφές του τρομαχτικού του Βελονόβουνου. Σιωπή τάφου βασιλεύε παντού και τό μόνο κ'

κουγότανε φορές φορές ήταν ο ξεφυχισμένος ο αναστεναγμός των κρηματισμένων. Γιατί οι αμαρτωλοί πού ήτανε κει κάτω είχαν αποκάμει από τά πολλά και διάφορα βασανιστήρια της Κόλασης και δέν είχανε τή δύναμη νά βγάλουνε μεγάλη φωνή.

Όσο λοιπόν κι αν ήτανε μεγάλος ληστής ο Καντάτας, τόν έπνιγε τό αίμα, τού έκοβε τή λαλιά. Και τό μόνο πού μπορούσε νά κάνει ήτανε νά παλεύει μέσ στή λίμνη σά βάτραχος πού ξεφυχάει.

Μά ήρθε ή ώρα του. Καίνη τήν ημέρα σηκώνοντας τυχαία τό κεφάλι και κοιτώντας πρός τόν ουρανό, πάνω από τήν Αιματολίμνη, είδε μιάν άσημοκλωστή άράχνης νά γλιστράει πρός τά κάτω, πρός τό μέρος πού βρισκόταν αυτός, από τόν πανύψηλο τόν ουρανό, και ν' αχνοφέγγει, μέσ στή βουβή τή σκοτεινιά, λές και φοβότανε μήν τηνε δεϊ ανθρώπου μάτι.

Σάν τήν είδε, τά χέρια του χτυπήσανε παλαμάκια άπ' τή χαρά του τήν πολλή. Ανίσως και κατάφερνε νά πιαστεί από κείνη τήν κλωστή και νά σκαρφαλώσει ίσαμε τήν άκρη της, σίγουρα θά ξεφευγε από τήν Κόλαση. Ναί, αν όλα πηγαίνανε βολικά, μπορεί και νάμπαινε στόν Παράδεισο. Τότες πιά ποτέ δέ θάπεφτε πάνω στό Βελονόβουνο μήτε και θά βούλιαζε στήν Αιματολίμνη.

Μόλις τού ήρθανε στό νοῦ τούτες οι σκέψεις, άδραξε τήν κλωστή, τήν έσφιξε γερά μέ τά δυό του χέρια κι άρχίνησε νά σκαρφαλώνει μ' όλη του τή δύναμη. Επειδή ήτανε ληστής μεγάλος, ήτανε μαθημένος από τέτοιες δουλειές.

Μά ή Κόλαση βρίσκεται μακριά από τόν Παράδεισο, ποιός ξέρει πόσες χιλιάδες μίλια μακριά. Κι όσο και ν' αγωνιζότανε ο Καντάτας, εύκολο δέν ήτανε νά βγει από κει μέσα. Αφού σκαρφάλωσε κάμποση ώρα, απόκαμε στό τέλος και ρούπι δέ μπορούσε πιό πάνω ν' άνεβεί.

Μιά και δέν ήτανε σε κατάσταση νά κάνει τίποτ' άλλο, σταμάτησε για νά ξεποστάσει. Και κρημασμένος από τήν κλωστή κοίταξε κάτω κάτω, πολύ μακριά. Επειδή είχε σκαρφαλώσει μ' όλη του τή δύναμη, είδε μέ μεγάλη άπορία πώς ή Αιματολίμνη, όπου βρισκότανε βουτηγμένος λίγο πρωτύτερα, ήτανε κιόλας κρυμμένη στό βάθος της σκοτεινιάς. Και πώς τό τρομερό τό Βελονόβουνο μόλις και θαμπόφεγγε από κάτω του. "Αν προχωρούσε μέ τέτοιο ρυθμό, θάβγαινε οξω από τήν Κόλαση πιό εύκολα άπ' ό,τι νόμισε.

Έχοντας στριμένο στό χέρι του της άράχνης τό νήμα ο Καντάτας γελοῦσε κ' έβγανε φωνές χαρούμενες, φωνές τόσο δυνατές όσο ποτέ δέν είχε βγάλει από τότες πού πήγε κει κάτω. "Νίκη φώναζε, νίκη".

Μά ξάφνου είδε πώς κάτω, χαμηλά, άμέτρητοι κολασμένοι είχανε πιαστεί από τήν κλωστή και μέ μανία σκαρφαλώναν από πίσου του όλο και ψηλότερα. Μοιάζανε σά στρατός από μυρμήγκια.

Σάν τό είδε αυτό ο Καντάτας μισόκλεισε τά μάτια του μιά στιγμή και τό μεγάλο του τό στόμα άνοιξε ήλίθια από άπορία και τρόμο.

Τούτη ή φιλή ή άραχνοκλωστή, πού θαρροῦσες πώς θάσπαγε άκόμα κι άν κρεμόταν αυτός μονάχα, πώς θά τό σήκωνε τέτοιο βάρος, πώς θά τούς βαστούσε όλους κείνους τούς ανθρώπους;

Ανίσως κ' έσπαγε ή κλωστή μέσ στή μέση του άέρα, θάπεφτε κι αυτός, ύστερα από τόσο κόπο πούκανε ίσαμε πού νά φτάσει ως εκείνο τό σημείο, θάπεφτε μέ τό κεφάλι, θά ξαναβούλιαζε στήν Κόλαση.

Μά στό άναμεταξύ έκατοντάδες και χιλιάδες κριματισμένοι σερνόνανε όξω από τή σκοτεινή τήν Αιματολίμνη και σαρφαλώναν άράδα μ' όλη τους τή δύναμη στήν φιλή και γυαλιστερή κλωστή. "Αν δέν έκανε στή στιγμή κάτι ο Καντάτας, θά κοβότανε δίχως άλλο ή κλωστή στά δύο, και θάπεφτε. Βροντοφώναξε λοιπόν ο Καντάτας.

"Ε, έσεις, κολασμένοι. Είναι δικιά μου ή άραχνοκλωστή. Ποιός σ'ας έδωσε τήν άδεια νά πιαστείτε από δαύτη και ν' άνεβεΐτε; Κατεβεΐτε κάτω. Κατεβεΐτε κάτω."

Κείνη ίσα ίσα τή στιγμή ή άραχνοκλωστή, πού ίσαμε τότες καθόλου δέν έμοιαζε έτοιμη νά σπάσει, κόπηκε στα δύο μεμιάς στό σημείο πού βρισκόταν ο Καντάτας. Ούτε φωνή δέν πρόφθασε νά βγάλει. Έπесе μέ τό κεφάλι, έπесе κάτω στό σκοτάδι στριφογυρίζοντας σά σβούρα.

Έπειτα μόνο ή παραδεισένια ή άραχνοκλωστή, ή φιλή και γυαλιστερή, κομμένη κρεμότανε στον ουρανό τον άφεγγαρο κι άναστρο.

Γ

Πλάϊ στή λωτολίμνη του Παράδεισου, ο Βούδδας τά είχε παρακολουθήσει όλα μέ προσοχή. Κι όταν ο Καντάτας βούλιαζε σαν πέτρα στον πάτο της Αιματολίμνης, άρχίνησε ο Βούδδας νά βηματίζει μέ τήν όψη θλιμμένη.

Σίγουρα ή άπονη καρδιά του Καντάτα, πού μόνο τον έαυτό του ήθελε νά σώσει, και τό πέσιμό του στήν Κόλαση του είχανε φανεί του Βούδδα πράματα πολύ λυπητερά. Μά τούς λωτούς της παραδεισένιας της λωτολίμνης καθόλου δέν τούς έγνοιαζε για τέτοια πράματα.

Τά λουλούδια τ' άσπρα σαν τά μαργαριτάρια κουνιόντανε γύρω άπό τά πόδια του Βούδδα. Και μέ τό κούνημά τους ξεχυνότανε μέσ άπό τούς κάλυκες τους ή ευωδιά τους ή άνείπωτη και πλημμύριζε όλο τον άέρα.

Κόντευε μεσημέρι στον Παράδεισο.

Ρυνοσοϋκε Ακουταγκάβα, σύγχρονός μας γιαπωνέζος διηγηματογράφος. Από τή συλλογή " Ιστορίες γκροτέσκικες και παράξενες".

Μετάφρ. Μαρ. Γ. Οικονόμου

Β' Τ ΑΛΟΓΑ ΤΟΥ ΠΟ ΛΟ

καϊικός μύθος

Ὁ Πό Λό ἔβγαλε τ' ἄλογα ἀπ' τῖς ἐρημιές πούχανε γεννηθεῖ, τὰ σημάδεψε μέ τ' ἀναμένο σίδερο καί τὰ κούρεψε, τούς φαλίδισε τὰ νύχια, τὰ καπίστρωσε καί τὰ πεδούκλωσε, τὰ κλείσε σέ σταίλους. Καί τό να τρίτο ἀπ' αὐτά φοφήσανε. Τότες τ' ἄφησε πεινασμένα καί διφασμένα, τάβαλε νά τρέξουνε καί νά καλπάσουνε, τὰ ξύστρισε καί τὰ στόλισε. Μπροστά τὰ βασάνιζε τό καπίστρι καί τό χαλινάρι, πίσω τὰ φόβιζε τό καμπσίκι. Καί τὰ μισά φοφήσανε. Τά ἴδια τραβᾶνε καί τὰ δέντρα, κι ὁ πηλός ἀκόμα, στά χέρια τῆς "ἐπιτηδειό - τητας" πού ἐπεμβαίνει. Τό ἴδιο λάθος κάνουνε κείνοι πού κυβερνᾶνε τήν αὐτοκρατορία. Γιατί οἱ ἄνθρωποι ἔχουνε μερικά ἔνστι - χτα οὐρανόσταλτα κι ἡ ἐπέμβαση σ' ἐτοῦτα εἶν ἡ αἰτία τῆς ἀνθρώ - πινης δυστυχίας.

Τσουάνγκ-τζού, μαθητής του Λάο-Τσέ (Δ' αἰώνας π.Χ.). Από τό βιβλίο του Σούτχιλ "Οἱ τρεῖς θεησεκῆες τῆς Κίνας".

Μετάφρ. Μαρ. Οἰκονόμου

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ "ΤΑΟ ΤΕ ΤΣΙΝΓΚ"

Α' Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΟΥ ΣΟΦΟΥ

Σάν ὁ Σοφός ποθήτει νᾶναι ὁ στερνός ἐκεῖνος,
Ὁ πρῶτος τότε θᾶναι.
Σάν ἀγωνίζεται μέ μόχθο, δίχως νά θέλει κέρδος,
Ὅ,τι καί νά ποθήσει πιά
Δικό του θᾶναι τότε.

Ἀπό τό "Ταό Τέ Τσίγγκ" (ἀπόσπ. ἀπό τό ποίημα 7)
Μετάφρ. Ἀγλ. Ζάννου

Β' ΝΑ ΒΛΕΠΕΙΣ ΜΑΚΡΥΑ

Δίχως νά βγεῖς ἀπό τήν πόρτα
μπορεῖς τόν κόσμο ὅλο νά ξέρεις.
δίχως νά ρίξεις μιά ματιᾶ ἀπό τό παράθυρο
μπορεῖς τούς δρόμους τ' οὐρανοῦ τέλεια νά γνωρίζεις.
Ὅσο μακρύτερα πηγαίνεις, τόσο λιγότερα μαθαίνεις.
γι' αὐτό ὁ σοφός δέν περπατᾶ καί φτάνει.
δίχως νᾶναι περὶ εὐργος τ' ὄνομα κάθε πράγματος γνωρίζει.
δέν ενεργεῖ κι ὅμως ολοκληρώνει.

Ἀπό τό "Ταό Τέ Τσίγγκ" (ποίημα 47) Μετάφρ. Ρίτας Μπούμη Παπᾶ

ΗΛΙΟΣ Κ' ΕΓΩ

Θά πρέπει νά μαι ἥλιος κ' ἐγώ: τῆς θεότητος νά βάψω πρέπει τό ἄχρωμο πέλαγος μέ τίς δινές μου αχτίδες.

Ἄγγελος Σιλέσιος (Angelus Silesius 1624-1677), γερμανός μυστικιστής ποιητής καί κληρικός τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, πού τό πραγματικό του ὄνομα εἶναι Γιόχαν Σέφλερ (Johann Scheffler). Ἀπό τήν ποιητική συλλογή του " Ὁ χερουβινικός στρατοκόπος" Der cherubinische Wandersmann.

Μετάφρ. Ἄρη Δικταίου.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΓΚΑΟΥΤΑΜΑ

συνέχεια ἀπό τό προηγούμενο δελτίο

Η ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

Εἶδαμεν τήν ἀπλήν ἱστορίαν τοῦ Γκαουτάμα. Ἐνῶ ὅμως ἡ ἱστορία του ἦτο ἀπλή, ὁ κόσμος ζητεῖ ἐκπλήξεις καί θαύματα. Δέν ἱκανοποιεῖται μέ τό γεγονός ὅτι ἐπί τοῦ πλανήτου τούτου ἄνεφάνη ἓνας ἄνθρωπος ἱκανός νά σκεφθεῖ περί τοῦ παρόντος καί τοῦ μέλλοντος καί περί αὐτῆς τῆς κατ' οὐσίαν φύσεως τῆς ὑπάρξεως.

Ἐνας ἀξιότιμος Πάλι, γραμματεὺς, περιγράφει πῶς ὅταν ἦρχισεν ὁ ἀγών μεταξύ τοῦ Ἀυτρωτοῦ τοῦ κόσμου καί τοῦ ἄρχοντος τοῦ πονηροῦ, συνέβησαν διάφορα τρομακτικά καί ὑπερφυσικά φαινόμενα, πῶς ὁ ροῦς τῶν ποταμῶν ἐγυρισε πρὸς τά ὀπίσω καί αἱ κορυφαί τῶν ὑψηλῶν βουνῶν κατέρρευσαν κλπ. Ἀντί τῶν φαινομένων ταύτων ἡ αὐθεντική ἱστορία διατηρεῖ τήν μορφὴν ἐνός μοναχικοῦ ἀνθρώπου ὁ ὁποῖος βαδίζει πρὸς τό Μπεναρές. Εἶπαμεν ὅτι ἐξαιρετική προσοχή ἐδόθη εἰς τό δένδρον κάτω ἀπό τό ὁποῖον ὁ Γκαουτάμα ἐδέχθη τόν φωτισμόν καί τό ὁποῖον ὠνομάσθη δένδρον Μπεντι, δηλαδή δένδρον τῆς Γνώσεως. Δυστυχῶς οἱ μαθηταί τοῦ Γκαουτάμα ἐνδιεφέρθησαν περισσότερον διά τήν διατήρησιν τοῦ δένδρου του παρὰ τῆς σκέφews του, τήν ὁποίαν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς διεστρέβλωσαν.

Εἰς τό Μπεναρές ὁ Γκαουτάμα ἀνεζήτησε τοὺς πέντε μαθητάς του, οἱ ὁποῖοι ἐξακολούθουν νά ζοῦν ἀσκητικὴν ζωὴν. Ὑπάρχει παράδοσις κατὰ τήν ὁποίαν αὐτοί ἐδίστασαν νά τόν δεχθῶν, ὅταν τόν εἶδαν νά τοὺς πλησιάζῃ, διότι, ὅπως εἶδαμεν, εἶχεν ἀρνηθῶν ἀσκητισμόν, τόν βασανισμόν τοῦ σώματος, καί δι' αὐτό τόν εθεώρουν ἀποστάτην. Ἡ δύναμις ὅμως τῆς προσωπικότητός του τοὺς ἔκαμε νά ὑποχωρήσουν καί νά δεχθῶν νά τόν ἀκούσουν νά ἀναπτύσῃ τάς νέας του πεποιθήσεις. Ἐπί πέντε ἡμέρας ἐξηκολούθησεν ἡ μεταξύ των συζήτησις καί ὅταν ἐπὶ τέλους τοὺς ἔπεισεν ὅτι εἶχε δεχθῆ τό φῶς τόν ἀνεκήρυξαν Βουδδαν. Ὑπῆρχεν εἰς τὰς, Ἰνδίας δοξασία ὅτι κατὰ μακρὰ χρονικά διαστήματα ἡ σοφία επα -

νέρχεται εἰς τὴν γῆν καὶ ἀποκαλύπτεται εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος διὰ στόματος κάποιου λεγομένου Βουδδα (I). Συμφώνως πρὸς τὴν δοξασίαν αὐτὴν ὑπῆρξαν πολλοὶ Βουδδαί, ὁ δὲ Γκαουτάμα Βουδδας εἶναι ὁ τελευταῖος τῆς σειρᾶς μέχρι σήμερον. Εἶναι ὅμως ἀμφίβολον εἰάν ὁ Γκαουτάμα ἐδέχθη τὸν τίτλον αὐτόν. Εἰς τὰς ὁμιλίαις του οὐδέποτε ἀπεκάλεσε τὸν ἑαυτὸν του Βουδδαν.

Ἐσχημάτισε τότε μαζί με τοὺς μαθητὰς του ἓν εἶδος Ἀκαδημίας εἰς τὸ Πάριον τῶν Δορκάδων τοῦ Μπεναρές. Ἐκτίσε καλύβας καὶ ἐμάζευσε καὶ ἄλλους ὁπαδοὺς. Κατὰ τὴν περίοδον τῶν βροχῶν παρέμενον ἐκεῖ καὶ ἐσυζητοῦσαν. Καὶ κατὰ τὴν ξηρὰν ἐποχὴν τοῦ ἔτους διεσκορπιζοντο εἰς ὅλην τὴν χώραν καὶ ἐδίδασκον τὰς νέας δοξασίας, ἕκαστος μετὰ τὸν ἰδικόν του τρόπον.

Ὀλόκληρος ἡ διδασκαλία των ἐγίνετο, ὅπως φαίνεται, προφορικῶς. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δὲν ὑπῆρχεν ἀκόμη γραφὴ εἰς τὰς Ἰνδίας. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Βουδδα εἶναι ἀμφίβολον εἰάν ἀκόμη καὶ τὸ κείμενον τῆς Ἰλιάδος εἶχε γραφῆ. Ὁ Διδάσκαλος λοιπὸν συνέθετε στίχους συντόμας καὶ νευρώδεις, ἀφορισμοὺς καὶ καταλόγους διαφόρων θεμάτων, τὰ ὁποῖα ἀνέπτυσσον εἰς τὰς ὁμιλίαις των οἱ μαθηταὶ του. Ἦτο δὲ πολὺ ὑποβοηθητικὸν δι' αὐτοὺς νὰ ἔχουν τὰ θέματα αὐτὰ καὶ τοὺς ἀφορισμοὺς ἠριθμημένα: ἡ Ὀκταπλῆ Ὀδὸς, αἱ Τέσσαρες Ἀλήθειαι καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Ἡ ἀπαρίθμησις ἡμῶς αὐτῆ ἦτο ἀπαραίτητος διὰ νὰ ἐνθυμεῖται καλύτερον ὁ λαὸς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κατὰ τὴν ὁποῖαν ἡ γραφὴ ἦτο ἀδύνατος.

(Συνεχίζεται),

Χ.Τζ. Οὐέλς. Ἀπὸ τὴν Παγκόσμιον Ἱστορίαν".
Ἐπεξεργασία Νίτσας Ξυνδα.

Η ΔΥΝΑΤΗ ΩΝΗ

Ἡ φωνὴ πού τῆ γῆν ὁμορφαίνει.
Ἡ φωνὴ ἐκεῖ φηλά,
τοῦ κεραινοῦ τῆ φωνῆ,
μέσα ἀπ' τὰ σκοτεινά σύννεφα
ἀντιλαλεῖ πάλι καὶ πάλι
ἡ φωνὴ πού τῆ γῆν ὁμορφαίνει.
Ἡ φωνὴ πού τῆ γῆν ὁμορφαίνει.
Ἡ φωνὴ ἐδῶ κάτω,
τῆς ἀκρίδας ἡ φωνή,
μέσα ἀπὸ λουλούδια καὶ χόρτα
ἀντιλαλεῖ πάλι καὶ πάλι
ἡ φωνὴ πού τῆ γῆν ὁμορφαίνει.

Τραγουδί τῶν Ἰνδιάνων τοῦ Ναβάχο (Β. Ἀμερική)
Μετάφρ. Ἀρη Δικταίου

Ἰ. Σημ. συντ. Κατὰ τὴν Θεοσοφικὴν διδασκαλίαν τὸ ὄνομα Βουδδας σημαίνει βαθμὸν Μυήσεως (τὴν ὀγδόην Μυήσιν).

Η ΠΡΟΑΙΩΝΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
ΚΑΙ Η ΜΠΑΓΚΑΒΑΝΤ ΓΚΙΤΑ

Πάνω από είκοσιπέντε αιώνες έχουνε περάσει από τότε που πρωτογράφηκε κείνο που ονομάζεται προαιώνια φιλοσοφία. Στο διάστημα αυτών των αιώνων εκφράστηκε πότε μερικά πότε ολοκληρωτικά, πότε με τη μιά μορφή πότε με την άλλη, πολλές πολλές φορές. Στη βε-
ντάντα και στους εβραίους προφήτες, στο Τεό Τέ Τσίνγκ και στους πλατωνικούς διαλόγους, στο Ευαγγέλιο του Ιωάννη και στη μαχα-
γιανική θεολογία (I), στον Πλωτίνο και στο Διονύσιο τον Αρεοπα-
γίτη, στους πέρσες σουφί και στους χριστιανούς μυστικιστές του Με-
σαιώνα και της Αναγέννησης η προαιώνια φιλοσοφία μίλησε όλες τις γλώσσες της Ασίας και της Ευρώπης και χρησιμοποίησε την όρολο-
γία της κάθε μεγάλης θρησκείας. Μά πίσω απ' όλο αυτό τό ανακάτωμα από γλώσσες και μύθους, από τοπικές ιστορίες κι από διδασκαλίες αποκλειστικές και χωριστικές υπάρχει πάντα ένας ανώτερος κοινός συντελεστής, η προαιώνια φιλοσοφία, στη χημική της άς πούμε κα-
θαρότητα. Αυτή την τέλεια καθαρότητα είναι βέβαιο πως καμιά λε-
χητική διατύπωση της φιλοσοφίας δε μπορεί να την εκφράσει, όσο κι αν είναι διατύπωση αδογματική, όσο κι αν είναι διαλεχτικά συ-
ζητησιτική(2). Το ίδιο τό γεγονός ότι έγινε η διατύπωση σε μιά ορισμένη εποχή από έναν ορισμένο συγγραφέα, που μεταχειρίστηκε μιά ή την άλλη γλώσσα, αυτόματα δίνει κάποιες κοινωνικής ή προσω-
πικής προκατάληψης τη σφραγίδα, κάποια μονομέρεια, στις διδασκα-
λίες που διατυπώνονται. Μόνο η μυστική θεώρηση, που ξεπερνάει τά λόγια, ακόμα και την προσωπικότητα, μπορεί πραγματικά να γνωρί-
σει την προαιώνια φιλοσοφία. Οι μαρτυρίες εκείνων που μ αυτό τον τρόπο τη γνώρισαν δείχνουνε πολύ καθαρά πως όλοι τους, ινδουϊ-
στές, βουδδιστές, εβραίοι, ταοϊστές, χριστιανοί, μααμεθανοί, τό ίδιο πράμα δοκιμάσανε να περιγράψουνε, τό ίδιο απερίγραφο γεγο-
νός.

(I) Σημ. μετ. Ο βουδδισμός χωρίζεται σε δύο κλάδους. Στο βουδδι-
σμό του μαχαγιάντα (του μεγάλου φορέα) και στο βουδδισμό του χι-
ναγιάντα (του μικρού φορέα). Ο χιναγιανικός βουδδισμός, ο νότιος,
που είναι διαδομένος στην Κεϋλάνη, στη Βιρμανία και στην Ταϊλάν-
δη (στο Σιάμ), είναι πολύ απλός. Ο μαχαγιανικός βουδδισμός, ο
βόρειος, που διαδόθηκε στην Κίνα και στο Θιβέτ, έχει αναπτύξει πο-
λυσύνθετη θεολογία.

(2) Σημ. μετ. Συγκρητισμός ονομάστηκε η τάση που έχουν ορισμένοι φιλόσοφοι να συνδυάζουνε μέσα στο σύστημά τους στοιχειά παρμένα από πολλά και διάφορα φιλοσοφικά συστήματα. Ο όρος προέρχεται από τους αρχαίους Κρητικούς, που μ όλες τις εσωτερικές τους διαφορές ενωνόνταμε μόλις παρουσιαζότανε κοινός έχτρός.

Στις περισσότερες θρησκείες οι αρχέγονες οι ιερές γραφές είναι ποιητικές κι ασυστηματοποίητες. Η θεολογία γενικά παίρνει τή μορφή λογικής έρμηνείας των παραβολών και των άφορισμών που περιέχονται στις ιερές γραφές. Τίς πιο πολλές φορές κάνει τήν εμφάνισή της σε ύστερότερη φάση τής θρησκείας. Η Μπαγκαβάντ Γκιτά βρίσκεται ανάμεσα από τίς ιερές γραφές κι από τή θεολογία. Γιατί συνδυάζει τήν ποιητικότητα των ιερών γραφών και τήν ξεκάθαρη μεθοδικότητα τής θεολογίας. Γι' αυτό τό βιβλίο μπορούμε νά πούμε, γράφει ο Ανάντα Κ. Κοομαρασβάμν στο θαυμάσιο έργο του που επιγράφεται " Ο ίνδουϊσμός και ο βουδδισμός", πώς είναι περίληψη όλης τής βεδικής διδασκαλίας, τής διδασκαλίας που βρίσκεται μέσα στις αρχαιότερες τίς βέδες και τίς βραχμάνες και τίς ούπανισάντ, και πώς επειδή γι αυτό τό λόγο αποτελεί τή βάση όλων των ύστερότερων εξέλιξεων μπορεί νά θεωρηθεί η έστία όλης τής ίνδουϊκής θρησκείας. Μά τούτη η έστία τής ίνδουϊκής θρησκείας είναι και μία από τίς πιο ξεκάθαρές και περιεχτικές συνόψεις της που έχουνε γίνει ίσαμε τώρα. Νά γιατί έχει μόνιμη αξία για όλη τήν ανθρωπότητα κι όχι μονάχα για τους Ινδούς.

Στήν καρδιά τής προαιώνιας φιλοσοφίας βρίσκουμε τέσσερις βασικές διδασκαλίες.

Πρώτη. Ο αίσθητός κόσμος τής ύλης και τής έξατομικευμένης συνείδησης, ο κόσμος των πραγμάτων και των ζώων και των ανθρώπων - ακόμα και των θεών - είναι η εκδήλωση ενός Θεϊκού Βυθού, που μέσα του υπάρχουν όλες οι μερικές πραγματικότητες και που δίχως αυτόν θα ήταν άνυπαρχτες.

Δεύτερη. Οι άνθρωποι μπορούνε νά τον γνωρίσουνε τό Θεϊκό Βυθό. Κι όχι μονάχα μέ τή λογική σκέψη. Μπορούνε νά νιώσουνε τήν ύπαρξή του και μέ τήν άμεση ενόραση, που είν ανώτερη από τή σκέψη και τίς παρεμβάσεις της. Αυτή η άμεση γνώση ενώνει τό γνώστη μέ τό αντικείμενο τής γνώσης.

Τρίτη. Ο άνθρωπος έχει διπλή φύση, τό έγώ του κόσμου των φαινομένων και τόν αιώνιο Έαυτό, που είναι ο έσωτερος άνθρωπος, τό πνεύμα, τής θεϊκότητας η σπίδα που υπάρχει μέσα στην ψυχή. "Αν τό θελήσει ο άνθρωπος του είναι μορετό νά ταυτιστεί μέ τό πνεύμα, κ' έτσι νά ταυτιστεί μέ τό Θεϊκό Βυθό, που έχει τήν ίδια η όμοια φύση μέ τό πνεύμα.

Τέταρτη. Η ζωή του ανθρώπου στη γη ένα και μόνο σκοπό και προορισμό έχει. Νά ταυτιστεί ο άνθρωπος μέ τόν αιώνιο Έαυτό του κ' έτσι νά φτάσει στην ένωτική γνώση του Θεϊκού Βυθού (Συνεχίζεται).

"Αλντος Χάξλεϋ (Aldous Huxley) ύνομαστός σύγχρονός μας άγγλος λογοτέχνης και κριτικός. Από τήν εισαγωγή του στης Μπαγκαβάντ Γκιτά τήν άγγλική μετάφραση των Σβάμι Πραμπανανάντα (Swami Prabhavananda) και Κρίστοφερ Ίσεργουντ (Christopher Isherwood).

ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΝΟΤΗΤΑ
ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΙΣ ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ,
ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΙΣ ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ ΚΑΙ ΣΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ;

Ἡ καταφατική θέση στά ρωτήματα ἂν ὑπάρχει ἐνότητα μεταξύ τῶν θρησκειῶν, τῶν θρησκειῶν καί τῆς φιλοσοφίας ὑποχρεώνει, γιά μιᾶ κάποια ὀλοκληρωμένη καί πολύ γενική εἰκόνα, νά μνημονευτοῦνε ἀπλῶς οἱ κυριώτεροι σταθμοί καί πρωτεργάτες τῆς μιᾶς τέτοιας προσπάθειας.

Τοῦτο γίνεται στίς μέρες μας ἀπαραίτητο καί γιά ἓνα ἀκόμα λόγο, πρωτοφανῆ στήν ἱστορία τῶν θρησκειῶν. Ὑψηλοί ἐκπρόσωποι θρησκειῶν, Πάπαι, πατριάρχαι, ἀρχιεπίσκοποι διαφόρων χριστιανικῶν δογμάτων καί αἰρέσεων, ἔρχονται γιά πρώτη φορά σ' ἐπαφή καί ὄχι μόνο μεταξύ τους ἀλλά καί μέ ὑψηλοῦς εκπροσώπους ἄλλων θρησκειῶν.

Μνημονεύεται ἀπλῶς τό ταξίδι τοῦ Πατριάρχου Ἀθηνῶν τῷ 1959 σέ μουσουλμανικές χῶρες καί τό προσκύνημά του σέ μουσουλμανικά τεμένη, ἡ ἀλλαγὴ τακτικῆς τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας μέ τόν σημερινό της Πάπα Ἰωάννη ΚΓ', τό ταξίδι τοῦ δόκτορα Φίσερ, ἀρχιεπίσκοπου τοῦ Κάντερμπούρου στήν Κωνσταντινούπολη καί στό Βατικανό καί οἱ τόσες ἄλλες προσπάθειες καί ἐπαφές γιά τήν ἔνωση τῆς προδομένης θρησκείας τοῦ Ναζωραίου, πού ὁ ἄρραφος χιτώνας Του ἔχει σκιστεῖ σέ διάφορα κομμάτια ἢ ὅπως ἔγραφε ὁ Παῦλος στούς Κορινθίους μέ τρόπο "μεμέρισται ὁ Χριστός". Οἱ τελευταῖες φράσεις εἶναι τοῦ κ. Στ. Α. Νικολαΐδη.

Πρῶτος λοιπόν ὁ Ἀμμώνιος Σακκάς ἔκανε μιᾶ αξιόλογη καί σοβαρή τέτοια προσπάθεια. Χρόνια καί χρόνια δούλεψε γιά νά σπάσει τοὺς φανατισμούς, τὰ μίση καί ἀπευθύνθηκε στοὺς Σαδδουκαίους καί στοὺς Ἰουδαίους, στοὺς Ἐθνικούς καί στοὺς Χριστιανούς, λέγοντας πῶς ὅλοι τους εἶναι παιδιά τῆς ἴδιας μάνας, τοῦ ἴδιου πατέρα, κλαδιά καί παρακλάδια τοῦ ἴδιου δένδρου, τῆς μιᾶς καί μόνης θρησκείας, τῆς θρησκείας τῆς Σοφίας.

Οἱ μαθητές του Ὠριγένης, Λογγίνος, Πλωτίνος, τάζουνε γιά σκοπό τους τήν ἔνωση ὅλων τῶν θρησκειῶν, τῶν αἰρέσεων, τῶν Ἐθνῶν, κάτου ἀπό ἓνα κοινό σύστημα ἠθικῆς, θεμελιωμένο στίς ἀνώνιες καί ἀπαρασάλετες ἀλήθειες, πού ὑπάρχει, πού εἶναι, πού βασιλεύει, πού κυριαρχεῖ σέ ὅλες τίς θρησκείες, ἐθνικές καί παγκόσμιες, ἱστορικές καί ἐξ ἀποκαλύψεως.

Ἡ ἰδρυτριά τῆς σύγχρονης θεοσοφίας Ἐλένα Πετρόβνα Μπλαβάτσκη δουλεύει ἀσταμάτητα πᾶνου στό "οὐδεμία θρησκεία ὑπερέτερα τῆς ἀληθείας" καί "τό κλειδί πού ἀνοίγει τήν πύλη τῆς μιᾶς θρησκείας πρέπει ν' ἀνοίγει ὅλες τῆς πύλες τῶν θρησκειῶν ἀλλοιῶς δέν εἶναι κλειδί".

Ίδανικό του Βιβεκανάντα στάθηκε "Τό ιδανικό μιᾶς παγκόσμι-
ας θρησκείας", γιατί στήν καρδιά τῆς κάθε θρησκείας αγωνίζεται α
μιᾶ πανανθρώπινη λαχτάρα.

Ἡ συγκριτική σήμερα μελέτη τῶν θρησκειῶν, τῶν θρησκειῶν καί
τῆς φιλοσοφίας προσπαθᾷ νά κάμει τούς ἀνθρώπους λιγώτερο του-
λάχιστον φανατικούς καί μισαλλοδόξους, νά μελετήσουν τίς θρη-
σκείες καί τή φιλοσοφία χωρίς προκαταλήψεις, φόβους, πεποιθήσεις
υπεροχῆς καί προπαντός μέ ἀνεκτικότητα, γιατί κατά τή γνώμη τοῦ
Σρί Αουρομπίντο ἡ ἀνεκτικότητα μᾶς δίνει τή δύναμη τῆς πνευ-
ματικῆς διεπίδυσσης, τῆς ἀληθινῆς γνώσης τῆς θρησκείας καί κα-
ταρρίπτει τούς φραγμούς ἀνάμεσα στίς διάφορες πίστεις.

"Ἔτσι θά μπορέσουνε νά μαλακώσουν οἱ διαφορές τῶν λαῶν καί
νά βροῦνε μέ τόν καιρό οἱ λαοί τήν εἰρήνη, ἀφοῦ προηγούμενα βε-
βαιωθοῦνε ὅλοι πῶς στή ζωῆ μιᾶ καί ἀδιαίρετη ὑπάρχει καί ἐκδη-
λώνεται Ἀλήθεια, πού βρίσκεται παντοῦ καί πάντα σέ κάθε μορ-
φῆς κόσμῳ, πού πᾶσα ὥρα καί στιγμή εἶναι, ὑπάρχει, μά καί ἔρ-
χεται καί θέλει ἰδεῖ πᾶς ὀφθαλμός καί πᾶσαι αἱ φυλαί τῆς γῆς,
τό Α καί τό Ω, ὁ Ἦν καί ὁ Ἐρχόμενος.

Καί τότε ἀπό ὅλες τίς θρησκείες θά ἔξει γίνεῖ ἡ Μία, ἀφοῦ Μία
εἶναι, ὅπως ἀπό τό Ἐνα γίνανε τά ὅλα. Καί ἡ ζωῆ, ὁ πολιτισμός,
ὁ ἄνθρωπος θά συνεχίζουνε τήν πορεία τους, γιατί ἀνατριχιαστι-
κό τό κάλεσμα "Προχωρῆστε, προχωρῆστε. Ἡ ρόδα γυρίζει". Δέ στα-
ματάει ποτέ. Καί οὔτε φυσικά ὅταν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θά πίνουνε
καί θά μεθᾶνε ἀπό τό ἴδιο δισκοπότηρο.

Θάναί τότε ἡ ζωῆ γιομάτη ἀρμονία καί εἰρήνη, ἀγάπη καί ἀ-
λήθεια, γιατί ὁ Θεός τῆς ἀγάπης καί θά ἐκδηλώνεται

καί θά φαίνεται πῶς ἐκδηλώνεται σέ ὅλους τούς λαούς
κατά τόν ἴδιο τρόπο καί ὄχι ὅπως τώρα διαφορετικά καί κομμα-
τιασμένα. Θάναί τότε πού θά φωτίζεται ὁ ἄνθρωπος ἀπό τό λευκό
φῶς καί ὄχι ἀπό τοῦ φάσματος. Τότε ὁ Ἦν δέν θάναί καί ὁ Ἐρ-
χόμενος, ἀλλά ὁ Ἦν καί ὁ Ἐλθών.

Καί ὅλα σήμερα δείχνουνε πῶς οἱ λαοί τῆς γῆς βρίσκουνε τά
πεπρωμένα τους γιά τήν τρανή τους τήν πορεία. Σάν τοῦτο πραγ-
ματικότητα γενεῖ καί γιά τόν πῖο μικρό κι ἀπόμακρο λαό, τότε -
νες θάναί ἔτοιμο τό ὑφάδι καί τό στημόνι πού θά ὑφανθεῖ καί θά
πλεχθεῖ ἀπ' ὅλους τούς λαούς τῆς γῆς μαζί, ἡ μιᾶ καί μόνη οἰκο-
γένεια, ἡ παγκόσμια ἀδελφωμένη οἰκογένεια.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΝΥΧΤΑ ΨΥΧΗ ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ

Νύχτα φυγή του Νοέμβρη
χάρισε μου τά παγωμένα χείλη σου.

Χάρισε μου τό σῶμα σου
σκεπασμένο μέ τ' ἄστρα.

Κάμε νά κυλήσει
ἀπό τόν οὐρανό τῶν χειλιῶν σου
ὁ φωτεινός λόγος
πού πάντα περίμενα.

Φέρε με πιό κοντά στήν ἀληθινή ζωή.
Χτες ἀκόμα ἤμουνα παιδί
πού πίστευε στήν ἀγαθότητα τοῦ χιονιοῦ.
Ἡ κάμαρά μου εἶναι γεμάτη
ἀπό τρομαγμένα βλέμματα,
ἀπό τό πράσινο χορτάρι τῆς ἀναμονῆς.

Βοήθησε με νά μείνω ἀπλός
σάν ἓνα δέντρο μέσα στή θύελλα,
σάν ἓνα φύλλο πού παραμιλεῖ,
τόσο ἀπλός
ὅπως τό πρῶτο βρῦο τῆς χρονιάς,
ὅπως τό κέρινο φῶς
γύρω ἀπ' τά δάχτυλα μιᾶς πεθαμένης.

Τάνης Βαρβιτσιώτης

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

“ΘΥΡΣΟΣ”

1)	Ἄν. Μπέζαντ. Οἱ βασικοί νόμοι τῆς θεοσοφίας	Δραχ.	25
2)	Αἰμέ Μπλέκ. Στούς πονεμένους	"	20
3)	Μεϊμπελ Κόλλινς. Φωνή ἀπό μακριά	"	10
4)	Τ. Βρατσάνου. Ὁ ἑπτασύνθετος ἄνθρωπος	"	10
5)	Καλλιόπης Κουτσογιάννη Θεοσοφικαί ὁμιλίαι Τεῦχ. Α'	"	25
6)	Ἄν. Μπέζαντ. Ἡ ἀρχαία σοφία	"	60
7)	Καλ. Κουτσογιάννη Θεοσοφικαί ὁμιλίαι τεῦχ. Β'	"	20

ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ

Χαρ. Τρικούπη 26

Είναι πνευματικὸ σωματεῖο ἀνεγνωρισμένο με ἀπόφαση τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν ἀρ. 18684/1959 καὶ καταχωρημένο στὸ βιβλίο ἀνεγνωρισμένων σωματείων στὶς 2.1.60 με ἀξίοντα ἀριθμὸ 3054.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΤΗΣ

Ἄρθρον 4ον Τὸ ἐν γένει πνεῦμα καὶ τὰς ἐργασίας τῆς Θ. Ἐν. κανονίζει ἡ ἀκόλουθος διακήρυξις :

« Ἡ Θ. Ἐν. εἶναι ἀφοσιωμένη εἰς τὰς Θεοσοφικὰς ἀρχὰς χωρὶς νὰ ἐξαρτᾶται ἀπὸ καμίαν θεοσοφικὴν ὀργάνωσιν.

Ἀκολουθεῖ τὰς θεοσοφικὰς διδασκαλίας τὰς διατυπωθείσας ὑπὸ τῆς ἐκ τῶν ἰδρυτῶν τῆς θεοσοφικῆς κινήσεως εἰς τὸν κόσμον, μεγάλης Διδασκαλίσσης τῶν θεοσοφικῶν ἀρχῶν Ἑλένας Πετρόβνας Μπλαβάτσου καὶ τῶν διαδόχων αὐτῆς συγγραφέων θεοσόφων, ἐκπαιδευτῶν παγκοσμίου φήμης, δὲν ἀσχολεῖται ὅμως οὔτε με τὰς ἀτομικὰς διχογνωμίας οὔτε με τὰς μεταξὺ ὁμάδων διαστάσεις.

Ἡ ἐργασία τὴν ὁποίαν ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ καὶ οἱ σκοποὶ τοὺς ὁποίους ἐπιδιώκει εἶναι τόσον ὑψηλοὶ καὶ τόσον ἐργῶδεις ὥστε οὔτε χρόνος διαθέσιμος οὔτε καὶ πόθος ὑπάρχει διὰ νὰ ἀσχοληθῇ αὕτη με οἰασδήποτε διχογνωμίας ἢ θεοσοφικὰς αἱρέσεις.

Ἡ ἐργασία καὶ οἱ σκοποὶ τῆς Θ. Ἐν. ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τῆς θεοσοφίας, προπάντων δὲ ἀποβλέπει αὕτη εἰς τὸ νὰ τίθενται εἰς πρακτικὴν ἐφαρμογὴν αἱ θεοσοφικαὶ διδασκαλίας, ὥστε νὰ καταστῇ κατορθωτὴ ἡ συνταύτισις με τὸ ΕΛΑΥΤΟ, ἢ ὁποῖα μόνον δύναται νὰ δώσῃ τὴν βαθυτάτην πεποίθησιν ἐπὶ τὴν παγκόσμιον ἀδελφότητα.

Ἡ Θ. Ἐν. διακηρύσσει ὅτι ἀσάλευτον θεμέλιον τῆς ἐνότητος ὅλων τῶν θεοσόφων ἀνεξαρτήτως τούτου διαμονῆς καὶ ἰδιαιτέρας ἐν γένει καταστάσεως ἐκάστου, εἶναι ἡ ταυτότης τοῦ σκοποῦ, τῶν τάσεων καὶ τῶν διδασκαλιῶν καὶ ὅτι ἡ βᾶσις αὕτη τοὺς συνδέει μεταξὺ των ἀδιασπᾶστος

Ἡ Θ. Ἐν. θεωρεῖ πραγματικοὺς θεοσόφους ὅλους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἔχουσι ἀφιερῶσει τὴν ζωὴν των εἰς τὴν πραγματικὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀνθρωπότητος, διὰ τὴν ὁποίαν δὲν παραδέχεται διακρίσεις πίστεως, φυλῆς, φύλου, τάξεως, χρώματος, ἠθικῆς ἀξίας ἢ συμμετοχῆς εἰς οἰοδήποτε ὀργάνωσιν.

Ἡ Θ. Ἐν. δέχεται εἰς τοὺς κόλπους της ὅλους τοὺς συμφωνοῦντας με τοὺς ὅρους τῆς παρουσίας διακηρύξεως καὶ ἐπιθυμοῦντας εἰλικρινῶς ὅπως διὰ τῆς μελέτης καὶ παντὸς ἄλλου μέσου καταστῶσιν ἱκανότεροι νὰ βοηθοῦν καὶ νὰ διδάσκουν τοὺς ἄλλους Ἡ Θ. Ἐν. θεωρεῖ πραγματικοὺς θεοσόφους, ἐκείνους οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι προσκεκολλημένοι εἰς καμίαν λατρείαν καὶ εἰς καμίαν αἵρεσιν, καὶ ὅμως ἀνήκουν εἰς ἐκάστην ἐξ αὐτῶν καὶ εἰς πάσας.

Ἄρθρον 7ον.— Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ γίνωσι μέλη τῆς Θ. Ἐν. ὑπογράφουσι τὴν ἀκόλουθον δήλωσιν :

Συμφωνῶν με τοὺς σκοποὺς τῆς Θ. Ἐν. ὅπως διατυποῦνται οὗτοι εἰς τὴν διακήρυξιν αὐτῆς, ἐπιθυμῶ νὰ γίνω μέλος τῆς Στοᾶς . . . (ἀναγράφεται τὸ ὄνομα τῆς Στοᾶς) με τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ἡ ἐγγραφὴ μου δὲν συνεπάγεται δι' ἐμὲ ἄλλην ὑποχρέωσιν ἐκτὸς ἐκείνης τὴν ὁποίαν ὀρίζω κατωτέρω».

Γιὰ περισσότερες πληροφορίες ἀπευθυνθῆτε : Χαρ Τρικούπη 26, ἰσόγειον, κάθε Τρίτη καὶ Παρασκευὴ ὥρα 7.30' - 9 μ.μ.

